

Kanunu medeniye ait fihrist

Sayfa

121	BAŞLANGIÇ	
122	BİRİNCİ KİTAP - ŞAHSİN HUKUKU	
122	<i>Birinci bap - Hakikî şahıslar</i>	
	1 - Şahsiyet	122
	2 - Ahvali şahsiye sicil kayıtları	125
126	<i>İkinci bap - Hükmi şahıslar</i>	
	1 - Esaslar	126
	2 - Cemiyetler	127
	3 - Tesis	129
131	İKİNCİ KİTAP - AİLE HUKUKU	
131	Birinci kısım - Karı koca	
131	<i>Üçüncü bap - Evlenme</i>	
	1 - Nişanlanma	131
	2 - Evlenmeye ehliyet ve mâniler	132
	3 - Evlenme ilânı ve akti	133
	4 - Batıl olan evlenme	135
138	<i>Dördüncü bap - Boşanma</i>	
141	<i>Beşinci bap - Evlenmenin umumî hükümleri</i>	
144	<i>Altıncı bap - Karı koca mallarının idaresi</i>	
	1 - Esaslar	144
	2 - Mal ayrılığı	147
	3 - Mal birliği	147
	4 - Mal ortaklığı	151
	5 - Karı kocanın malları hakkındaki usule dair sicil	155
156	İkinci kısım - Hısımlar	
156	<i>Yedinci bap - Nesbi sahih çocuklar</i>	
	1 - Nesebin sırhati	156
	2 - Nesebin tashihi	157
	3 - Evlat edinme	158

		Sayıfa
	4 - Nesep sıhhatinin umumî hükümleri	159
	5 - Velâyet	160
	6 - <i>Çocukların malları</i>	162
163	<i>Sekizinci bap - Nesbi sahih olmayan çocuk</i>	
167	<i>Dokuzuncu bap - Aile</i>	
	1 - Nafaka	167
	2 - Ev reisliği	167
	3 - Aile malları	168
172	Üçüncü kısım - Vesayet	
172	<i>Onuncu bap - Vesayet teşkilâtı</i>	
	1 - Vesayet uzuvları	172
	2 - Vesayeti müstelzim haller	173
	3 - Vesayet işlerinde salâhiyet	174
	4 - Vası tayini	175
	5 - Kayımlık	176
178	<i>On birinci bap - Vesayetin idaresi</i>	
	1 - Vasının vazifeleri	178
	2 - Kayımın vazife'eri	181
	3 - Vasiyet dairelerinin müdahale hakları	181
	4 - Vesayet uzuvlarının mesuliyeti	182
183	<i>On ikinci bap - Vesayetin hitamı</i>	
	1 - Küçüklük ve hacir hallerinin hitamı	183
	2 - Vasilik hakkının zevali	184
	3 - Vesayetin hitamı üzerine terettüp eden hükümler	186
187	ÜÇÜNCÜ KİTAP - MİRAS	
187	Birinci kısım - MİRASCILAR	
187	<i>On üçüncü bap - Kanunî mirasçılar</i>	
189	<i>On dördüncü bap - Ölüme bağlı tasarruflar</i>	
	1 - Tasarrufa ehliyet	189
	2 - Tasarruf nı sabı	189
	3 - <i>Ölüme bağlı tasarrufun mübtelif suretleri</i>	191
	4 - Ölüme bağlı tasarrufların şekilleri	194
	5 - Vasiyeti tenfiz memuru	196
	6 - Müteveffa tarafından yapılan tasarrufların iptal ve tenkisi	197
	7 - Miras mukavelenamesinden mütehadqis davalar	200
200	İkinci kısım - Tevarüs	
200	<i>On beşinci bap - Mirasın açılması</i>	

203	<i>On altıncı bap - Tevarüsün hükümleri</i>	
	1 - İhtiyatî tedbirler	203
	2 - Mirası iktisap	205
	3 - Defter tutma talebi	208
	4 - Resmî tasfiye	210
	5 - Miras sebeble istihkak davası	211
212	<i>On yedinci bap - Taksim</i>	
	1 - Terekenin taksiminden evvelki hali	212
	2 - Taksimın nasıl yapılacağı	212
	3 - Mirasta iade	215
	4 - Taksimın hitamı ve hükümleri	216
218	DÖRDÜNCÜ KİTAP - AYNİ HAKLAR	
218	Birinci kısım - Mülkiyet	
218	<i>On sekizinci fasıl - Umumî ahkâm</i>	
220	<i>On dokuzuncu bap - Gayri menkul mülkiyeti</i>	
	1 - Gayri menkul mülkiyetinin mevzuu, iktisabı, izaası	220
	2 - Gayrimenkul mülkiyetin hükümleri	222
229	<i>Yirminci bap - Menkul mülkiyeti</i>	
232	İkinci kısım - Mülkiyetin gayri aynî haklar	
232	<i>Yirmi birinci bap - İrtifak hakkı ve gayrimenkul mükellefiyeti</i>	
	1 - Gayrimenkule müteallik irtifak hakkı	232
	2 - İrtifak hakkının diğer neveleri ve hususile intifa hakkı	234
	3 - Gayrimenkul mükellefiyeti	240
242	<i>Yirmi ikinci bap - Gayrimenkul reheni</i>	
	1 - Umumî hükümler	242
	2 - İpotek	247
	3 - İpotekli deyin senedi ve irat senedi	250
	4 - Gayrimenkul karşılık gösterilerek senet ihracı	255
256	<i>Yirmi üçüncü bap - Menkul rehni</i>	
	1 - Teslimi meşrut şekilde rehin ve hapis hakkı	256
	2 - Alacak üzerinde rehin hakkı ve diğer haklar	259
	3 - Rehin mukabilinde ikraz ile meşgul olanlar	260
	4 - Rehinli tahvilât	261
261	Üçüncü kısım - Zilyetlik ve tapu sicilli	
261	<i>Yirmi dördüncü bap - Zilyetlik</i>	
265	<i>Yirmi beşinci bap - Tapu sicilli</i>	

Türk kanunu medenisi

(Resmî Ceride ile neşir ve ilân : 4/IV/1926 - Sayı : 339)

No.
743

Başlangıç

BİRİNCİ MADDE — Kanun, lâfzile veya ruhile temas ettiği bütün meselelerde meridir. Hakkında kanunî bir hüküm bulunmayan meselede hâkim örf ve âdete göre, örf ve âdet dahi yok ise kendisi vazı kanun olsaydı bu meseleye dair nasıl bir kaidede vazedecek idise ona göre hükmeder.

*Kanunu medeni-
nin tatbiki*

Hâkim, hükümlerinde ilmî içtihadlardan ve kazaî kararlarından istifade eder.

İKİNCİ MADDE — Herkes, haklarını kullanmakta ve borçlarını itada hüsnüniyet kaidelerine riayetle mükelleftir.

*Medenî hakların
şümülü
Umumî vazifeler*

Bir hakkın sırf gayri izrar eden suiistimalini kanun himaye etmez.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir hakkın doğumu için kanunen hüsnüniyet şart kılınan hallerde asıl olan, onun vücududur. Ancak, icabı hale göre kendisinden beklenen ihtimamı sarfetmeyen kimse hüsnüniyet iddiasında bulunamaz.

Hüsnüniyet

DÖRDÜNCÜ MADDE — Kanunun takdir hakkı verdiği ve icabı hale yahut muhik sebeplere nazaran hüküm vermeye mükellef tuttuğu hususlarda hâkim, hak ve nısfetle hükmeder.

Hâkimin takdiri

BEŞİNCİ MADDE — Akitlerin inikadına ve hükümlerine ve sukutu sebeplerine taallük edip borçlar kısmında beyan olunan umumî kaideler, medenî hukukun diğer kısımlarında dahi caridir.

*Borçların umumî
kaideleri*

ALTINCI MADDE — Kanun, hilâfını emretmedikçe tarafeinden her biri müeddasını ispata mecburdur.

*Beyyine
Beyyine külfeti*

YEDİNCİ MADDE — Resmî sicil ve senetlerin doğru olmadığı sabit oluncaya kadar mündericâtı ile âmel olunur. Bu mündericâtın doğru olmadığını ispat, bir şekli mahsusa bağlı değildir.

*Resmî sicil ve se-
netler*

BİRİNCİ KİTAP**Şahsın hukuku****BİRİNCİ BAP****Hakikî şahıslar****Birinci fasıl***Şahsiyet*

*Şahsiyet
Medenî haklardan
istifade*

SEKİZİNCİ MADDE — Her şahıs, medenî haklardan istifade eder. Binaenaleyh, kanun dairesinde haklara ve borçlara ehil olmakta herkes müsavidir.

*Medenî hakların
kullanılması mev-
zusu*

DOKUZUNCU MADDE — Medenî hakları kullanmağa salâhiyettar olan kimse iktisabada iltizamada ehildir.

Şartları

ONUNCU MADDE — Mümeyyiz olan reşit, medenî hakları istimale salâhiyettardır.

Rüşt

ON BİRİNCİ MADDE — Rüşt, on sekiz yaşın ikmalile başlar.
Evlenme, kişiyi reşit kılar.

Kazaî rüşt

ON İKİNCİ MADDE — On beş yaşını ikmal eden küçük, kendi rızası ve ana ve babasının muvafakati ile mahkemei asliyeye mezun kılınabilir. Vesayet altında ise, vasi de dinlenir.

Temyiz kudreti

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Yaşının küçüklüğü sebebiyle yahut akıl hastalığı veya akıl zayıflığı veya sarhoşluk ve bunlara benzer sebeplerden birile makul surette hareket etmek iktidarından mahrum olmayan her şahıs, kanunu medenice mümeyyizdir.

*Medenî hakları kul-
lanmağa ehliyet-
sizlik*

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Mümeyyiz olmayanlar ile küçükler ve mahcurlar medenî hakları kullanma salâhiyetinden mahrumdurlar.

*Temyiz kudretini
haiz olmamak*

ON BEŞİNCİ MADDE — Mümeyyiz olmayan şahsın tasarrufu, hukukî bir hüküm ifade etmez.
Kanunda muayyen istisnalar bakidir.

*Temyiz kudretini
haiz küçük veya
mahcur*

ONALTINCI MADDE — Mümeyyiz bulunan küçükler ile mahcurlar, kanunî mümessillerinin rızaları olmadıkça bizzat kendi tasarruflarile iltizam edemezler. İvazsız iktisapta ve munhasıran şahsa merbut hakları kullanmakta bu rızaya muhtaç değillerdir. Haksız fiillerinden mütevellit zarardan mesuldürler.

ON YEDİNCİ MADDE — Hısımlığın derecesi, nesillerin adedi ile taayyün eder.

Hısımlık

Birbirinin sulbünden gelenler arasındaki hısımlık usul ve furu hısımlığı ve birbirinin sulbünden gelmeyipte müşterek bir sulpten gelenler arasındaki hısımlık civar hısımlığıdır.

Kan hısımlığı

ON SEKİZİNCİ MADDE — Karı ve kocadan her birinin kan hısımları diğerinin aynı derecede sıhrî hısımları olur.

Sıhrî hısımlık

Evlenmenin zevalile sıhrî hısımlık zail olmaz.

ON DOKUZUNCU MADDE — Bir kimsenin ikametgâhı, yerleşmek niyetile oturduğu yerdir.

İkametgâh, tarifi

Bir kimsenin aynı zamanda birden ziyade ikametgâhı olamaz.

Bu fıkranın hükmü, ticarî ve sınaî müesseseler hakkında cari değildir.

YİRMİNCİ MADDE — Bir ikametgâhın değişmesi yenisinin ittihazına mütevakıftır.

İkametgâhın değiştirilmesi

Bir kimsenin evvelce bir ikametgâhı mevcut olduğu tayin edilemediği yahut memaliki ecnebiyedeki ikametgâhını terketmekle beraber Türkiyede henüz yeni bir ikametgâha sahip olmadığı takdirde elyevm sakin olduğu mahalle, ikametkâhı nazariye bakılır.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Kocanın ikametgâhı karının ve ana ve babanın ikametgâhı velâyetleri altındaki çocuğun ve mahkemenin bulunduğu yer vesayet altındaki kimsenin ikametgâhı addolunur.

Kanunî ikametgâh

İkametgâhı belli olmayan kimsenin karısı, veya kocasından ayrı yaşamağa mezun olan kadın, kendisine ayrı bir ikametgâh ittihaz edebilir.

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Mektebe devam için bir yerde bulunmak veya bir terbiye müessesesine, bir hastaneye ve darülâcezeye ve bir ceza müessesesine konulmak ikametgâh ittihazını tazammun etmez.

Müesseselerde bulunmak

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kimse, medenî haklardan ve onları kullanmaktan kısmen olsun feragat edemez.

Şahsiyetin hımayesi

Kimse, hürriyetini ferağ edemediği gibi kanuna veya adabı umumiyeğe mugayir surette takyit dahi edemez.

Ferağ ve takyit edilememesi

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Şahsî menfaatlerinde haksız tecavüze uğrayan kimse, hâkimden tecavüzün menini talep edebilir.

Dava hakkı

Maddî veya manevî tazminat namile muayyen bir meblâğ davası ancak kanunun tayin ettiği hallerde ikame olunur.

*İsim üzerindeki hak
İsmi'nin himayesi*

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — İsmi ihtilâfa mahal veren kimse, hâkimden hakkının tanınmasını talep edebilir. İsmi gasbolunması ile mutazarrır olan kimse bunun menini ve taksir vukuu takdirinde maddî tazminat talebi hakkına hâlel gelmemek üzere maruz kaldığı haksızlığın mahiyeti icap ediyorsa manevî tazminat namile bir meblâğ itasını da talep edebilir.

İsmi'nin değişmesi

YİRMİ ALTINCI MADDE — Muhik sebeplere binaen bir kimse isminin değiştirilmesini isteyebilir. İsmi'nin değişmesi nüfus sicilline kayıt ve ilân olunur.

Şahsın ismi değişmekle ahvali değişmez.

Bir ismi'nin değişmesinden mutazarrır olan kimse ıttıla gününden itibaren bir sene içinde tebdil kararına itiraz edebilir.

*Şahsiyetin başlan-
gıcı ve sonu
Doğum ve ölüm*

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Şahsiyet, çocuğun sağ olarak tamamen doğduğu andan başlar ve ölüm ile nihayet bulur.

Çocuk sağ doğmak şartile ana rahmine düştüğü andan itibaren medenî haklardan istifade eder.

*Sağlığın ve ölümün
ispatı
Beyyine külfeti*

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Bir hakkın kullanılması için bir kimsenin vücudunu veyahut öldüğünü yahut muayyen bir zamanda veya diğer bir şahsın vefatında sağ bulunduğunu iddia eden kimse iddiasını ispata mecburdur.

Hangisinin evvel veya sonra öldüğünü tayin mümkün olmazsa ölenler, bir anda ölmüş sayılırlar.

*Ahvali şahsiye bey-
yineleri*

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Doğum ve ölüm nüfus sicillindeki kayıtlarla ispat olunur. Nüfus sicillinde kayıt bulunmaz veya mevcut kaydın doğru olmadığı tahakkuk ederse keyfiyet her hangi bir delil ile ispat olunabilir.

Ölüme karine

OTUZUNCU MADDE — Cesedi bulunamayan bir kimse, ölümine muhakkak nazariyle bakılmağı icap edecek ahval içinde kaybolmuş ise o kimse hakikaten ölmüş addolunur.

Gaiplik kararı

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya çoktanberi kendisinden haber alnamayan bir kimsenin ölümü pek muhtemel görünürse, hakları ölüme muallâk kimselerin talebi üzerine hâkim gaipliğe karar verebilir.

Salâhiyettar hâkim, gaibin Türkiyedeki son ikametgâhı hâkimidir; eğer gaip Türkiyede asla ikamet etmemiş ise nüfus sicillinde mukayyet bulunduğu ve bu kayıt yok ise peğzerinin mukayyet olduğu mahallin hâkimidir.

OTUZ İKİNCİ MADDE — Gaiplik kararı talep olunabil-
mek için, ölüm tehlikesinden en aşağı bir sene yahut gaibin son
haberinden beş sene geçmiş olmak lâzımdır.

Usulü muhakeme

Hâkim, gaip hakkında malûmatı olan kimseleri muayyen bir
müddet içinde malûmatlarını bildirmek için usulü dairesinde
ilân edilen bir tebliğ ile davet eder. Bu müddet birinci ilân tari-
hin len itibaren en aşağı bir senedir.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Gaip olan kimse, ilân müddeti
bitmeden meydana çıkar veya kendisinden haber alınır yahut
öldüğü tarih tebeyyün ederse gaiplik talebi sakit olur.

Talebin sukutu

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — İlân semeresiz kaldığı tak-
dirde hâkim, gaiplik kararını verir. Ölüme muallak haklar, tıpkı
gaibin ölümü tebeyyün etmiş gibi istimal olunur. Gaiplik kararı
ölüm tehlikesi yahut son haber gününden itibaren hüküm ifade
eder.

Hükmi

İkinci fasl

Ahvali şahsiye sicil kayıtları

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Ahvali şahsiye, buna mahsus
sicil kayıtları ile taayyün eder.

Sicil

Bu sicillin nasıl tutulacağı ve kanunun emreylediği beyanla-
rın nasıl ve kimler tarafından yapılacağı, nizamnamesine tâbi-
dir.

OTUZ ALTINCI MADDE — Ahvali şahsiye sicilleri, her
halde Devletçe mansup memurları tarafından tutulur.
Ahvali şahsiye kayıtlarını tutmak ve suretlerini vermek bu me-
murlara mahsustur.

Memurlar

Yabancı memleketlerdeki Türkiye mümessillerine, İcra Ve-
killeri Heyetince nüfus memurluğu salâhiyeti verilebilir.

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Ahvali şahsiyeyi kayitle mü-
kellef nüfus memurları, kendilerinin ve maiyetlerinin kusurla-
rından ileri gelen zarardan şahsan mesuldürler.

Mesuliyet

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Hâkimin hükmü olmadıkça
ahvali şahsiye sicillinin hiç bir kaydı tashih edilemez .

Tashih

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Her doğum bir ay içinde
nüfus memuruna bildirilir. Anası, babası belli olmayan bir ço-
cuk bulan kimse, çocuğu Hükûmete teslim eder.

*Doğum sicilli
Doğumun bildiril-
mesi*

KIRKINCI MADDE — Ahvali şahsiyede vukua gelen de-
ğişmeler ezcümle evlenme haricinde doğan bir çocuğun babası ta-
rafından tanınması, hâkimin babalığa hükmetmesi, nesebin tas-

*Tadile uğrayan ka-
yıtlar*

hihi, evlâtlık edinme veya bulunmuş bir çocuğun nesebini tayin etmek hususlarından ileir gelen tebeddüller alâkadarların talebi veya resmî bir işar üzerine sicilde ait olduğu künye kenarına yazılır.

*Ölüm sicilli
Ölümün bildiril-
mesi*

KIRK BİRİNCİ MADDE — Her ölüm ve bulunan her ölü, nihayet on gün içinde nüfus memuruna bildirilir.

Ölusu bulunmayan

KIRK İKİNCİ MADDE — Bir kimse, ölümüne muhakkak nazarile bakılmağı icap edecek ahval içinde gaybolursa ölüsü bulunmamış bile olsa mahallinin en büyük mülkiye memurunun emrile künyesine ölmüş kaydı düşürülebilir. Bununla beraber her alâkadar, kaybolan kimsenin ölü veya sağ olduğunun hâkim tarafından hükmedilmesini talep edebilir.

Gaiplik kararı

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Gaiplik kararı, hâkimin işarı ile ölüm siciline kaydolunur.

Kayıtların tashihi

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Sicille düşürülen bir kaydın doğru olmadığı anlaşılmağ veya hüviyeti meçhul diye kaydedilen bir kimsenin hüviyeti tayin olunmağ veya gaiplik kararı feshedilmeğ sebepleri ile zarurî olan sicil tashihleri, künyesinin kenarına şerh verilmek suretile icra edilir.

İKİNCİ BAP

Hükmî şahıslar

Birinci fasıl

Esaslar

Hükmî şahsiyet

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Başlı başına mevcudiyeti haiz olmak üzere teşekkül eden cemiyet ve şirketler ile kendilerine has bir mevcudiyeti ve muayyen bir gayesi bulunan müesseseler, sicillerine kayıtlarını icra ettirmekle şahsiyet iktisap ederler.

Gayeleri kanun ve ahlâka mugayir olan cemiyet ve şirketler ve müesseseler şahsiyet iktisap edemez.

*Medenî haklardan
istifade*

KIRK ALTINCI MADDE — Hükmî şahıslar; cins, yaş, hımsılık gibi yaradılış icabı olarak ancak insana has olanlardan maada bütün hakları iktisap ve borçları iltizam edebilirler.

KIRK YEDİNCİ MADDE — Hükûmî şahısların medenî hakları kullanmağa salâhiyeti, kanuna ve nizamnamelerine göre bu husus için muktazi uzuvlara malik olmalarile başlar.

Medenî hakları kullanmak salâhiyeti Şartları

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Hükûmî şahsın iradesi, uzuvları vasıtasile ifade olunur. Uzuvlar; hukukî taşarrufları veya diğer her hangi bir fiilleri ile hükûmî şahsı, ilzam ederler. Uzuvların irtikâp ettiği kusurlar şahsen kendilerini dahi mesul kılar.

Kullanmak tarzları

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Hükûmî şahsın ikametgâhı, nizamnamesinde hilâfına hükümler bulunmadıkça muamelelerinin tedvir olunduğu mahaldir.

İkametgâh

ELLİNCİ MADDE — Zeval bulan hükûmî şahsın malları kanunda, nizamnamesinde veya tesis senesinde hilâfına hükümler bulunmaz yahut salâhiyettar uzvu hilâfına karar vermiş olmazsa gayesinin taallûk ettiği hukuku amme müesseselerine intikal eder. Bu malların evvelki ciheti tahsisi mümkün mertebe muhafaza edilir. Gayesi kanuna veya adabı umumiyyeye mugayir olduğu için hâkim tarafından feshedilen hükûmî şahsiyetlerin malları, hilâfına dair olan şartlara bakılmaksızın hukuku amme müessesesine intikal eder.

Şahsiyetin zevali Malların tahsisi

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Hükûmî şahsın malları, kooperatif şirketlere tatbik edilen hükümlere tevfikân tesfiye olunur.

Tasfiye

ELLİ İKİNCİ MADDE — Hukuku amme müesseseleri, hukuku amme kanunlarına tâbidir. İktisadî bir gaye takip eden cemiyetler, şirketler hakkındaki hükümlere tâbidir.

Hukuku amme müesseselerine ve şirketlere dair hükümlerin mahfuziyeti

İkinci fasıl

Cemiyetler

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Siyasî, dinî, ilmî, bedîî, hayrî cemiyetler ile eğlence ve idman cemiyetleri ve asıl gayesi iktisadî olmayan diğer cemiyetler; nizamnamelerinde cemiyet olarak teşekkül arzusunu izhar etmekle şahsiyet iktisap ederler.

Cemiyet nasıl teşekkül eder?

Her cemiyetin bir nizamnamesi vardır. Bu nizamname, cemiyetin gayesi ve varidat membaları ve teşkilâtı hakkında lüzumu olan hükümleri ihtiva eder.

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Nizamnamesi müessisleri tarafından kabul edilmiş ve idare heyetini teşkil etmiş olan her cemiyet, kendisini sicille kaydettirebilir.

Tescil

Gayesine irişmek için ticarî şekilde icrayı sanat eden bir cemiyet, kendisini sicille kaydettirmekle mükelleftir.

Kayıt talebine, nizamname ile idare heyetini teşkil edenlerin bir listesi raptedir.

*Şahsiyeti olmayan
cemiyetler*

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Şahsiyet iktisap etmesi kanunen mümkün olmayan yahut henüz şahsiyet iktisap etmemiş bulunan bir cemiyet, adi şirket hükmündedir.

*Cemiyet ile nizam-
namenin kanun ile
münasebeti*

ELLİ ALTINCI MADDE — Cemiyetin nizamnamesinde cemiyetin teşkilâtına ve azasile münasebetine dair ahkâm yok ise aşağıdaki maddeler tatbik olunur.

Nizamname, kanunen tatbikleri mecburî olan kaidelerden ayrılamaz.

*Teşkilât
Heyeti umumiye
Davet*

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Heyeti umumiye cemiyetin en yüksek merciidir; idare heyetinin veya müdürünün daveti üzerine iğtima eder. Davet, nizamname ile muayyen hallerde yapılır. Bundan başka azadan beşte biri isterse, heyeti umumiyenin behemehal davet edilmesi kanunen lâzımgelir.

Salâhiyet

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Heyeti umumiye, azanın kabul ve ihracı hakkında karar verir; idare heyetini intihap eder ve cemiyetin diğer bir uzvuna tevdi edilmemiş olan işleri tesviye eyler.

Heyeti umumiye cemiyetin diğer uzuvlarını teftiş eder. Mukavele ile haiz oldukları haklara hâlel gelmeksizin onları her zaman azledebilir.

Muhik sebepler için azil salâhiyeti, heyeti umumiyenin kanunî bir hakkıdır.

Kararlar

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Cemiyet kararlarını heyeti umumiye halinde verir.

Şekli

Bütün azanın tahriren iltihak ettiği bir teklif, heyeti umumiye kararı gibidir.

*Rey hakkı ve ek-
seriyet*

ALTMİŞİNCİ MADDE — Cemiyetin her azası, heyeti umumiyede aynı rey hakkını haizdir. Kararlar hazır olan azanın ekseriyeti arasile verilir.

Nizamname sarahaten müsait olmadıkça, ruzname haricinde karar verilemez.

*Rey hakkından
mahrumiyet*

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Bir cemiyet azası, kendisi veya karı ve kocası yahut usul ve fûruu ile cemiyet arasındaki bir işe veya davaya dair ittihazı lâzımgelen kararlarca rey veremez.

İdare heyeti

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — İdare heyeti, cemiyetin işlerini görmek ve nizamnameye tevfikân onu temsil eylemek hak ve vazifesini haizdir.

*Azalığa girmek ve
çıkılmak*

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Cemiyet, her zaman yeni aza kabul edebilir. Her aza, altı ay evvel istifa arzusunu bildirmek şartile cemiyetten çıkmak hakkını haizdir.

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — İştirak hissesi, cemiyetin nizamnamesile muayyendir. Nizamnamede tayin edilmemiş ise cemiyetin gayesi ve borçlarının tediyesi için muktazi masrafları cemiyet azası mütesaviyen verirler

İştirak hissesi

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Nizamname, azadan birinin cemiyetten çıkarılmasını mucip esbabı tayin edilebileceği gibi sebep beyan olunmaksızın ihraç müsaadesini dahi verebilir.

Ihraç

Her iki takdirde ihraç aleyhine ikamei dava olunamaz.

Nizamnamede ihraca dair bir hüküm mevcut değil ise, ihraç ancak cemiyet kararile ve muhik sebeplere müsteniden olabilir.

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Cemiyetten çıkan veya çıkarılan aza cemiyetin mallarında bir gûna hak iddia edemez; azalıkta buldukları müddete ait iştirak hissesini vermeğe mecburdur.

Cemiyetten çıkmanın veya çıkarılmanın hükmü

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Hiç bir aza, cemiyetin gayesini tebdil eden kararı kabule icbar edilemez.

Cemiyetin gayesini vikaye

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Azadan her biri, kanuna veya cemiyetin nizamnamesine uygun olmayıpta kendi muvafakatine iktiran etmemiş bulunan bir karar aleyhine ona itiladan itibaren bir ay içinde mahkemeye müracaatla itiraz etmeğe kanunen salâhiyettardır.

Azanın hukukunu vikaye

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Cemiyet, kendisini feshe her zaman karar veerbilir.

Fesih ve fesih kararı

YETMİŞİNCİ MADDE — Cemiyet, hali acze düşer veya idare heyetinin nizamnameye tevfikân teşkiline imkân kalmazsa kendiliğinden münfesih olur.

Bihakkın infisah

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Bir cemiyetin gayesi kanuna yahut âdabı umumiyeye mugayir olursa, müddeiumumilik makamının veya bir alâkadarın talebi üzerine, o cemiyet fesholunur.

Hâkim tarafından fesih

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Eğer cemiyet sicille kaydolunmuş ise fesih ve infisah keyfiyeti, idare heyeti yahut hâkim tarafından terkini kayıt için memuruna tebliğ olunur.

Kaydın terkini

Üçüncü fasıl

Tesis

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tesis, bir malın muayyen bir maksada tahsisidir.

Tesis

Tesisin şekli

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Tesis, resmî bir senetle yahut vasiyet tarikile vücut bulur. Tesisin mahkeme sicilline kaydı, tesis senedi müeddasına ve tesisi teftiş kendisine ait olan makamın talimatına göre icra olunur.

Bu kayıt, tesisi idae edeceklerin isimlerini gösterir.

Mirasçılarının ve alacaklıların dava hakkı

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Hibe olduğu gibi tesis edenin mirasçıları ve alacaklıları tarafından, tesise itiraz olunabilir.

Tesisin teşkili

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Tesis senedinde tesisin uzuvları ve sureti idaresi gösterilir. Bunlar kâfi derecede gösterilmemiş olursa tesisi teftiş kendisine ait olan makam tarafından lâzimgelen tedbirler yapılır.

Tesisi, gayesine göre teşkil etmek mümkün olamazsa tesis eden itiraz etmedikçe veya tesis senedinde hilâfına sarîh bir hüküm bulunmadıkça tesisin malları teftiş makamı tarafından mümkün mertebe gayece aynı olan diğer bir tesise tahsis ve teslim olunur.

Teftiş

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Tesis; gayesine göre Devlet, vilâyet, belediye ve köyden hangisine taallük ediyorsa onun teftişine tâbidir.

Teftiş makamı, tesis mallarının gayesine muvafık surette sarfına nezaret eder.

Tadil Teşkilâtın tebdili

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — İcra Vekilleri Heyeti, teftiş makamının teklifi üzerine tesisin idare heyetinin tahrirî mütaleasını aldıktan sonra mallarını muhafaza veya gayesini idame için katî ihtiyaç bulunduğu halde teşkilâtını tebdil edebilir.

Gayenin tebdili

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Tesisteki gayenin mahiyet ve şümulü, tesis ile tesis edenin arzusu arasındaki tevafuku açıktan açığa izale edecek derecede tebeddül etmiş olursa İcra Vekilleri Heyeti; teftiş makamının teklifi üzerine tesisin idare Heyetinin tahrirî mütaleasını aldıktan sonra gayesini tebdil edebilir. Tesisin gayesini tehlikeye koyan vezaif ve şeraitin ilga veya tebdili dahi aynı hükümlere tâbidir.

İnfisah ve hâkimin feshi

SEKSENİNCİ MADDE — Hukuku amme ahkâmı mahfuz kalmak üzere, aile tesisleri ve ibadete müteallik bir hizmetin ifası için münhâıran diyânî olan tesisler, teftiş ve murakabeye tâbî değildir. Mezkûr tesislerin hukuku hususiyeye müteallik ihtilâflarının mercii halli, mahkemedir.

Gayesi gayri kabili husul bir hale gelen tesis, kendiliğinden münfesih olur.

Gayesi kanuna yahut adabı umumiyyeye muhalif olduğu takdirde tesis, hâkim tarafından fesholunur.

Dava hakkı ve kaydın terkini

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Tesisin feshini, teftiş makamı, veya her alâkadar talep edebilir. Fesih, terkini kayıt için memuruna tebliğ olunur.

İKİNCİ KİTAP**Aile hukuku****BİRİNCİ KISIM****Karı ve koca****ÜÇÜNCÜ BAP****Evlenme****Birinci fasıl****Nişanlanma**

SEKSEN İKİNCİ MADDE — Nişanlanma, evlenmek vadile olur.

Nişanlanma

Nişanlanma, kanunî mümessilleri tarafından muvafakat edilmedikçe küçük veya maheuru ilzam etmez.

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Kanun, imtina eden nişanlıyı evlenmeye icbar için dava hakkı vermez ve evlenmekten imtina halinde tazminat verilmesi şart kılınmış ise bu şart muteber değildir.

*Hükümleri
Evlenmek için da-
va hakkının bulun-
maması*

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Nişanlılardan biri, muhik bir sebep yok iken nişanı bozduğu veya iki taraftan birine atfedecek bir kusur yüzünden nişan bozulduğu takdirde taksiri olan taraf; diğer tarafa ana ve babasına veya bu hususta onlar gibi hareket eden sair kimselere hüsnü niyet ile ve nikâhın icra olunacağı kanaati ile ihtiyar ettikleri masarife mukabil müna-sip bir tazminat vermeğe mecburdur.

*Nişanı bozmanın
neticesi
Maddî tazminat*

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Bir taraf kendi kusuru olmaksızın nişanın bozulmasından şahsan fahiş bir surette mutazarrır olmuş ise, hâkim annın zararı manevisini telâfi için müna-sip bir tazminat hükmedebilir.

Manevî tazminat

Manevî tazminat davası, mirasçıya intikal etmez; şu kadar ki miras açıldığı zaman iddia kabul edilmiş veya dava ikame olunmuş ise mirsçılara intikal eder.

SEKSEN ALTINCI MADDE — Nişanlılardan her biri diğere verdiği hediyeği geri isteyebilir.

Hediyelerin iadesi

Hediyeler aynen mevcut değilse, bigayrihakkın mal edinmeye dair olan hükümlere tevfi kan tazmin olunur. Nişan, vefat sebebi ile bozulmuş ise istirdat davası asla yoktur.

Müruru zaman

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Nişanlanmaktan mütevellit davalar, nişanın bozulduğu tarihten itibaren bir sene sonra sakıt olur.

İkinci fasıl

Evlenmeye ehliyet ve mâniler

Ehliyet şartları
Yaş

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Erkek on sekiz ve kadın on yedi yaşını ikmal etmedikçe evlenemez.

Şu kadar ki, hâkim fevkalâde hallerde ve pek mühim bir sebebe mebni on beş yaşını ikmal etmiş olan erkek ve kadının evlenmesine müsaade edebilir. Ana ve baba ve vasi de dinlenir.

Mümeyyiz

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Evlenmeye, yalnız mümeyyiz olanlar ehildir.

Akil hastalıklarından birine müptelâ olan kimse asla evlenemez.

*Kanunî mümessil-
lerin rızası*
*Küçükler hakkın-
da*

DOKSANINCI MADDE — Küçük, ana ve babasının veya vasisinin rızası olmadıkça evlenemez. Evlenmenin ilânı esnasında ana ve babadan yalnız biri velâyeti haiz ise onun rızası kâfidir.

*Mahcurlar hakkın-
da*

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Mahcur, vasisinin rızası olmadıkça evlenemez. Vasinin imtinaı takdirinde mahcur, mahkemeye müracaat edebilir.

Mâniler
Hısımlık

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Aşağıdaki kimseler arasında evlenmek memnudur :

1 - Nesep, sahih olsun olmasın usul ve fûruğ arasında,
Ana baba bir veya baba bir yahut ana bir kardeşler arasında,

Bir kimse ile amca, dayı, hala ve teyzesi arasında

2 - Sıhriyet hısımlığını tevlit etmiş olan evlenme feshedilmiş veya vefat yahut boşanma ile zail olmuş ise bile karı ile kocanın usul ve fûruu ve koca ile karının usul ve fûruu arasında,

3 - Evlâtlık ile evlâtlık edinen ve bunlardan birile diğerinin koca veya karısı arasında.

Evvelki evlenme
Alelîtlak zevalinin
ispatı

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Tekrar evlenmek isteyen kimse, vefat veya boşanma ile yahut butlan hükmü ile evliliğinin zail olduğunu ispata mecburdur.

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Gaipliğine hükmolunan kimsenin kocası veya karısı; hâkim, evliliğinin fehine hükmetmedikçe evlenemez.

Gaiplik halinde

Gaibin karı veya kocası evliliğin feshini gaibin davasile birlikte talep edebileceği gibi ayrıca da dava edebilir. Boşanma hakkındaki usul burada dahi caridir.

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Kocasının vefatı veya boşanma sebebiyle dul kalan yahud evliliğinin butlanına hükmedilen kadın; vefattan, boşanmadan veya butlan hükmünden itibaren üç yüz gün geçmedikçe tekrar evlenemez. Doğurmakla müddet biter.

*Müddetler
Kadın için*

Kadının gebe kalması mümkün olmadığı veya boşanma ile ayrılmış olan karı ve koca tekrar birbirleriyle evlenmek istedikleri takdirde hâkim, bu müddeti kısaltabilir.

DOKSAN ALTINCI MADDE — Boşanma ile birbirinden ayrılmış olan karı ve koca hâkim tarafından tayin olunan memnuiyet müddeti içinde tekrar evlenemez.

Boşanan kadın için

Karı ve koca birbirleriyle evlenmek isterler ise bu müddet hâkim tarafından kısaltılabilir.

Üçüncü fasıl

Evlenme ilâmî ve aktî

DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Birbirile evlenecek erkek ve kadın, evlenme kararlarını, belediye reisine veya reisin evlenme işlerine memur ettiği belediye dairesindeki vekiline ve köylerde ihtiyar heyetine beyan edince, bu karar ilân olunur. ilân müddeti on beş gündür.

İlân

*Evlenme kararını
beyanın tarzı*

Bu beyan, kendileri tarafından şifahen yapıldığı gibi imzaları musaddak olmak şartile tahriren de olur.

İlân için müracaat eden evlenecek erkek ve kadından her biri, hüviyet cüzdanını ve iktiza ediyorsa ana ve baba veya vasilerinin tahrirî rızalarını ve karı veya kocanın vefat vesikasını ve yahut butlan ve boşanma ilâmını belediye veya ihtiyar heyetine tevdi mecburdur.

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Beyan için, evlenecek erkeğin ikametgâhı belediyesine müracaat olunur.

*Beyan ve ilânın
mercü*

Evlenecek erkek; ikametgâhı ecnebi memlekette olan bir Türk ise, beyan için sicillinde mukayyet bulunduğu ve bu kayıt yok ise, pederinin mukayyet olduğu yerin belediyesine müracaat olunabilir.

İlân; hem iki tarafın ikametgâhlarında hem sicillinde mukayyet buldukları ve bu kayıt yok ise pederlerinin mukayyet olduğu mahalde, belediyeler tarafından yapılır.

İlân talebinin reddi

DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Beyan, usulü daire-sinde yapılmaz veya evlenecek erkek ve kadından biri evlenmeye ehil olmazsa yahut evlenme için bir mâni bulunursa ilân talebi reddolunur.

*İtiraz
İtiraz hakkı*

YÜZÜNCÜ MADDE — Alâkadar olan her kimse, evlenecek erkek ve kadından birinin evlenmeye ehil olmadığı veya evlenmek için kanunî bir mâni bulunduğu iddiasile ilân müddeti içinde evlenmenin aktine itiraz edebilir.

İtiraz ilânı yapan belediyelerden her hangi birine tahriren vuku bulur. Ehliyetsizlik veya kanunî bir mâni bulunduğu iddiasına müstenit olmayan itirazlar, belediye reisi veya vekilince yahut ihtiyar heyetlerince nazara alınmaz.

Resen itiraz

YÜZ BİRİNCİ MADDE — Mutlak butlan sebeplerden birinin vücudu halinde, müddeiumumilik makamı evlenmenin akti ne resen itiraz ile mükelleftir.

*Usulü muhakeme
İtirazın tebliği*

YÜZ İKİNCİ MADDE — İlân talebi, kendisine vaki olan belediye reis veya vekili yahut ihtiyar heyeti; itirazı, ilân müddetinin hitamında evlenecek erkek ve kadından her birine derhal tebliğ eder. Bunlardan biri itirazın haksızlığını iddia ederse itiraz sahibi keyfiyetten hemen haberdar edilir.

Dava

YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — İtiraz sahibi itirazında ısrar ederse, ilân talebinin vaki olduğu mahal hâkimi huzurunda evlenmenin menini dava edebilir.

Müddetler

YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — İtiraz ve haksızlığını iddia hususlariyle, evlenmenin meni davasından her birinin müddeti on gündür.

Bu müddet; itiraz için ilân gününden, ve haksızlık iddiası için itirazın evlenecek erkek ve kadına tebliği gününden, ve evlenmenin meni davası için itiraz sahibinin haksızlık iddiasından haberdar eylediği günden itibaren başlar.

*Evlenme akti
Şartlar
Ahvali şahsiye me-
murları*

YÜZ BEŞİNCİ MADDE — İlân talebi kendisine vaki olan belediyenin reisi yahut evlenme işlerine memur ettiği vekili veya ihtiyar heyeti itiraz eden bulunmazsa, evlenecek erkek ve kadının talebi ile evlenmeyi akit veya ilânın icra olduğuna dair bir vesika itası ile mükelleftir.

Evlenmenin meni davası ikame edilmediği veya reddedildiği takdirde dahi hüküm böyledir. İlân vesikası, evleneceklere vesika tarihinden itibaren altı ay içinde Türkiyenin her tarafında belediye reislerinin yahut reislerin evlenme işlerine memur ettiği vekillerinin huzurunda evlenebilmek salâhiyetini verir.

YÜZ ALTINCI MADDE — Evlenmenin akti için kendisine müracaat edilen belediye reisi yahut evlenme işlerine memur ettiği vekil veya ihtiyar heyeti, ilânın icrasına mâni bir sebep görürse akti icradan imtina ile mükelleftir. Üzerinden altı ay geçen ilânın hükmü kalmaz.

Memurun imtinası

YÜZ YEDİNCİ MADDE — Evleneceklerden biri hasta olur ve kanunî müddetlere riayet halinde evlenmenin aktine imkân kalmamasından da korkulursa, belediyeye ve ihtiyar heyetine sulh mahkemesi tarafından müddetleri azaltmak hatta evlenmeyi ilânsız aktetmek için, müsaade olunabilir.

Akti ilânsız icrası

YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Evlenme; reşit iki şahit muvacehesinde belediye dairesinde veya heyeti ihtiyariyede, belediye reisi veya reisin evlenme işlerine memur ettiği vekili veya muhtar tarafından alenen aktolunur. Evleneceklerden birinin belediye veya heyeti ihtiyariyeye gelebilecek derecede hastalığı tabip raporile tebeyyün ederse, evlenme başka bir yerde dahi aktolunabilir.

*Evlenme merasimi
Aleniyet*

YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Evlendirmeye memur olanlar evleneceklerden her birine, birbirleriyle evlenmek isteyip istemediklerini sorar; muvafakat cevapları üzerine evlenmenin her ikisinin rızasile kanunen aktedilmiş olduğunu beyan eder.

Merasimin şekli

YÜZ ONUNCU MADDE — Evlendirme memuru, merasimin hitamı üzerine derhal karı ve kocaya bir evlenme kâğıdı verir. Evlenme kâğıdı ibraz edilmeden, evlenmenin dinî merasimi yapılamaz. Bununla beraber evlenmenin tamamıyeti dinî merasimin icrasına mütevakkıf değildir.

*Evlenme kâğıdı ve
dinî merasim*

YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — İlân ve evlenme merasimine ve evlenme sicillerine dair hükümler nizamname ile muayyendir.

Nizamnameler

Dördüncü fasıl

Batıl olan evlenmeler

YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Aşağıdaki hallerde evlenme batıldır :

Mutlak batıl sebepleri

1 - Karı kocadan biri evlenme merasiminin icrası zamanında evli ise,

2 - Karı kocadan biri evlenme merasiminin icrası zamanında bir akıl hastalığı veya daimî bir sebep neticesi mümeyyiz değilse,

3 - Karı koca arasında kanunen memnu bir derecede kan veya sıhiyet hısımlığı var ise.

Dava hakkı

YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Butlan davası müddeiumumî tarafından resen ikame olunur. Alâkadarlardan her biri dahi butlan davasını ikame edebilir.

Dava hakkının tahdidî veya nezi

YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Zail olan bir evlenmenin butlanı resen dava olunamaz. Fakat alâkadarlardan her biri butlanı hüküm altına aldırabilir.

Mümeyyiz olmamanın veya bir akıl hastalığı ile malûliyetin zevali halinde, evlenmenin butlanı ancak karı veya koca tarafından dava olunabilir.

Evli iken yine evlenen bir kimsenin bu evlenmesine butlan hükmü verilmeden evvel vefat ve sair sebeplerle evvelki evlenme zail olmuş olur ve yeni evlenmede de diğer taraf hüsnüniyet sahibi bulunur ise butlana hükmolunamaz.

*Nisbî butlan
Karı kocadan birinin
dava hakkı
temyiz kudretinden
mahrumiyet*

YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Evlenme merasiminin icrası zamanında geçici bir sebeple temyiz kudretinden mahrum bulunmuş olan karı veya koca, evlenmenin feshini dava edebilir.

Hata

YÜZ ON ALTINCI MADDE — Aşağıdaki hallerde karı kocadan biri evlenmenin feshini dava edebilir :

1 - Evlenmeği hiç istemediği yahut karı veya kocası olan şahıs ile evlenmeği kastetmediği halde hataen evlenmeye rızası olduğunu beyan etmiş ise,

2- Karı veya kocasında bulunmaması onunla birlikte yaşamağı kendisi için çekilmez bir hale koyacak derecede ehemmiyetli bir vasıf hakkında hataya düşerek evlenmiş ise.

Hile

YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Aşağıdaki hallerde karı kocadan biri evlenmenin feshini dava edebilir :

1 - Karı veya koca diğerinin namus ve haysiyeti hakkında gerek bizzat onun tarafından, gerek onun ile üçüncü bir şahıs tarafından iffal edilerek akte razı olmuş ise,

2 - Davacının veya neslinin sıhhati için vahim bir tehlike arzeden bir hastalık kendisinde gizlenmiş ise.

Tehdit

YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Kendisinin veya yakini olan bir kimsenin hayat ve sıhhat veya namusuna karşı vahim ve o zamanda mevcut veya karip bir tehlike tehdidi altında evlenen karı veya koca, evlenmenin feshini dava edebilir.

Müruru zaman

YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Fesih davası, hak sahibinin fesih sebebine vukufu veya tehdidin zevali gününden itibaren altı ay ve her halde evlenmeden itibaren beş sene sonra müruru zamana uğrar.

YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Evlenmeleri, ana ve babalarının veya vasilerinin iznine mütevakkiif olanlar, bu izni almaksızın evlenirlerse ana ve baba veya vasi feshi dava edebilir.

Ana ve baba veya vasinin fesih davası

Evlenmenin feshine hükmolunmazdan evvel karı, koca, ana ve baba veya vasinin iznine muhtaç olmaktan kurtulur veya karı gebe kalırsa evlenme fesholunamaz.

YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Evlatlık edinme sebebiyle evlenmeleri kanunen memnu olan kimselerin evlenmesi fesholunamaz.

Butlanı mucip olmayan noksanlar Evlatlık rabıtası

Evlenme ile, evlatlık hükmü kalmaz.

YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Kanunî ve kazaî müddetler içinde evlenmesi memnu olan kimsenin bu müddetler geçmezden evvel tekrar evlenmiş olması evlenmenin feshine sebep olamaz.

Müddetlere riayet-sizlik

YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Belediye reisi veya vekili veya köylerde ihtiyar heyeti huzurunda aktedilmiş olan evlenme, kanunî şekillere riayet edilmemiş olması sebebi ile fesholunamaz.

Şekil noksanı

YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Evlenmenin butlanı, ancak hâkimin kararile hüküm ifade eder. Evlenme mutlak bir butlan ile malûl olsa bile hâkimin kararına kadar sahih bir evlenmenin bütün hükümlerini haizdir.

Butlan kararı

YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Feshine hükmolunan bir evlenmeden doğan çocukların nesebi, baba ve anaları hüsnüniyet sahibi olmasalar bile sahihtir.

Butlanın hükümleri Çocuklar

Çocuklar ile ana ve baba arasındaki haklar ve borçlar, boşanma hükümlerine tâbidir.

YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — Hüsnüniyetle evlenen kadın, feshine hükmedilmiş olsa bile evlenme ile iktisap ettiği vaziyeti muhafaza eder; fakat evlenmeden evvelki aile ismini tekrar alır.

Karı, koca

Karı koca emvalinin tasfiyesi karı veya koca tarafından talep olunan maddî veya manevî tazminat ve nafaka; boşanmadaki hükümlere tâbidir.

YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Evlenmedeki fesih davası mirasçılara intikal etmez. Ancak ikame edilmiş davaya mirasçılar devam edebilirler.

Mirasçılardan hakkı

YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Evliliğin feshi davasında salâhiyet ve usulü muhakeme boşanmadaki hükümlere tâbidir.

Salâhiyet ve usulü muhakeme

DÖRDÜNCÜ BAP

Boşanma

Boşanma sebepleri
Zina

YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Karı kocadan her biri, diğèrinin zina etmesi sebebiyle boşanma davasında bulunabilir.

Davaya hakkı olan karı veya kocanın, boşanılma sebebine muttali olduğu günden itibaren altı ay ve her halde zinanın vuku tarihinden itibaren beş sene geçmesile boşanma davası sakıt olur.

Af halinde dava mesmu olmaz.

Cana kasıt, pek fena muameleler

YÜZ OTUZUNCU MADDE — Karı kocadan her biri, diğèri tarafından hayatına kasdedilmesi veya kendisine pek fena muamelede bulunulması sebebiyle boşanma davası ikame edebilir.

Davaya hakkı olan karı veya kocanın, boşanma sebebine muttali olduğu günden itibaren altı ay ve her halde mezkûr sebebin vukuundan beş sene geçmesile boşanma davası sakıt olur.

Af halinde dava mesmu olmaz.

Cürüm ve haysiyetsizlik

YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Karı kocadan her biri, terzil edici bir cürüm işleyen yahut kendisile birlikte yaşamağı çekilmez bir hale koyacak derecede haysiyetsiz bir hayat süren diğèri aleyhine her zaman boşanma davası ikame edebilir.

Terk

YÜZ İKİNCİ MADDE — Karı kocadan biri evlenmenin kendisine tahmil ettiği vazifeleri ifa etmemek maksadile diğèrini terkettiği veya muhik bir sebep olmaksızın evine dönmediği takdirde, ayrılık en az üç ay sürmüş ve devam etmekte bulunmuş ise, diğèri boşanma davasında bulunabilir. Davaya hakkı olan tarafın talebi ile hâkim, diğèr tarafa bir ay zarfında evine avdet etmesini ihtar eder. Bu ihtar icabında ilân tarikile yapılır. Şu kadar ki boşanma davasını ikame için muayyen müddetin ikinci ayı hitam bulmadıkça ihtar talebinde bulunulamaz ve ihtar vukuunda biray bitmeden dava ikame olunamaz.

Dimağ hastalığı

YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Karı kocadan biri üç seneden beri devam eden bir akıl hastalığına duçar olupta bu hastalık müşterek hayatın devamını diğèr taraf için çekilmez hale koymuş ve şifası kabil olmadığı dahi ehli hibre tarafından tasdik edilmiş bulunursa o taraf, her zaman boşanma davasında bulunabilir.

YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Aralarında müşterek hayatın çekilmez bir hale gelmesini mucip olacak derecede şiddetli bir geçimsizlik baş gösterdiği takdirde karı kocadan her biri boşanma davasında bulunabilir.

Eğer geçimsizlik, tarafeynden birine daha ziyade kabili isnat ise boşanma davasını ikame hakkı, ancak diğer tarafa aittir.

YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Boşanma davasını ikameye hakkı olan taraf; dilerse boşanma, dilerse ayrılık isteyebilir.

YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Salâhiyettar hâkim, davacının ikametgâhı hâkimidir.

YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Hâkim, davanın ikamesini müteakip lâzım gelen ve bilhassa kadının iskân ve infakına ve karı kocanın malî münasebetlerine ve çocukların muhafazasına müteallik muvakkat tedbirleri ittihaz eder.

YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Boşanma sebeplerinden biri sabit olunca hâkim, ya boşanma veya ayrılığa hüküm ile mükelleftir.

Dava yalnız ayrılığa dair ise, boşanmaya hükmolunamaz.

Dava boşanmaya dair olup karı kocanın barışmaları ihtimali bulunduğu takdirde ayrılığa hükmedilebilir.

YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Ayrılığa, bir sene- den üç seneye kadar bir müddet için hükmedilir. Tayin olunan müddetin hitamında tefrik kendiliğinden nihayet bulur. Fakat karı koca bu müddet içinde barışmamışlarsa, tarafeynden her biri boşanma talebinde bulunabilir.

YÜZ KIRKINCI MADDE — Ayrılık hükmünde, muayyen müddetin hitamında bu hükme esas olan hâdiseler munhasıran talibin aleyhine bulunmadıkça karı kocadan yalnız birisi tarafından talep edilmiş olsa bile, boşanmaya hükmedilir.

Bununla beraber diğer taraf müşterek hayata avdetten imtina ederse ayrılık hükmüne esas olan hâdiseler munhasıran talip aleyhine olsa bile, yine boşanmaya hükmolunur.

Hüküm, ayrılık davasının muhakemesi esnasında tahakkuk eden ve ayrılıktan sonra hâdis olan ahval nazara alınmak suretile verilir.

YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Boşanan kadın, evlenme ile iktisap ettiği şeraiti muhafaza eder. Şu kadar ki, evlenmeden evvel taşıdığı aile ismini tekrar alır. Eğer kadın evlenmenin hini aktinde dul idise, kendi aile ismini taşımasına boşanma hükmü ile birlikte müsaade edilebilir.

İmtizaçsızlık

*Dava
Mevzuu*

Salâhiyet

*Muvakkat tedbir-
ler*

*Hüküm
Boşanma veya ayrı-
lık*

Ayrılık müddeti

*Ayrılığın hitaman-
da verilecek hüküm*

*Boşanma ile ayrı-
lan kadının ahvali
şahsiyesi*

Memnuiyet müddeti

YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Boşanma hükmünde kabahatlı olan tarafın yeniden evlenememesi için hâkim, bir seneden az ve iki seneden fazla olmamak üzere bir müddet tayin eder.

Hâkim tarafından hükmedilen ayrılığın müddeti buna mahsup edilir.

Boşanma halinde tazminat Maddî ve manevî

YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Mevcut ve hatta muntazar bir menfaati boşanma yüzünden haleldar olan kabahatsiz karı veya kocanın, kabahatlı olan taraftan münasip maddî bir tazminat talebine hakkı vardır.

Bundan başka boşanmaya sebebiyet vermiş olan hâdiseler kabahatsiz karı veya kocanın şahsî menfaatlarını ağır bir surette haleldar etmiş ise, hâkim manevî tazminat namile muayyen bir meblâğ dahi hükmedebilir.

Nafaka

YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Kabahatsiz olan karı yahut koca, boşanma neticesi olarak büyük bir yoksulluğa düşerse diğeri boşanmaya sebebiyet vermemiş olsa dahi, kudreti ile mütenasip bir surette bir sene müddetle nafaka itasına mahkûm edilebilir.

İrat

YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Bir mukavele veya hüküm ile kendisine maddî ve manevî tazminat veya nafaka olarak bir irat tahsis edilmiş olan karı veya koca yeniden evleirse, bu irat katolunur. Yoksulluğu sebebiyle kendisine nafaka tayin edilmiş olan karı veya kocanın yoksulluğu zail olmuş veya hissölunacak derecede azalmış ise, borçlunun talebi üzerine nafaka kat veya tenzil olunur. Borçlunun malî kudreti nafaka miktarına nazaran azaldığı surette dahi aynı hüküm caridir.

Malların tasfiyesi Boşanma halinde

YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Karı koca, mallarının idaresi hakkında hangi usulü kabul etmiş olursa olsun boşanma vukuunda her biri kendi şahsî emvalini geri alır. Husule gelmiş olan ziyade, kabul ettikleri usulün hükümlerine tevfikân aralarında taksim olunur. Zuhur eden noksan, karısı tarafından sebebiyet verildiğini ispat etmedikçe kocaya aittir.

Boşanan karı koca, birbirinin kanunî mirasçısı olamaz ve evlenme mukavelesi ile veya boşanmadan evvel yapılmış ölüme bağlı bir tasarruf ile temin olunan menfaatleri zayi eder.

Ayrılık halinde

YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Ayrılık vukuunda hâkim ayrılığın müddetine, karı ve kocanın vaziyetlerine göre mallarının idaresi hakkında kabul ettikleri usulün feshini veya ipkasını emreder. Fakat karı ve kocadan biri tarafından talep vukuunda hâkim mallarını ayırmakla mükelleftir.

YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Boşanma veya ayrılık vukuunda hâkim, ana vebabayı dinledikten sonra, hakkı velâyetin kullanılmasına ve ana baba ile çocuklar arasındaki şahsî münasebetlere dair iktiza eden tedbirleri ittihaz eyler.

*Ana ve babanın hukuku
Hâkimin takdir hakkı*

Çocuk kendisine tevdi edilmemiş olan taraf, kudretine göre onun infak ve terbiye masraflarına iştirak ile mükelleftir; çocuk ile icabı hale muvafık surette şahsî münasebatta bulunmak hakkını da haizdir.

YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Ana ve babanın başkasile evlenmesi, başka bir yere gitmesi ölümü gibi bir halin tahaddüsünde hâkim, resen veya ana ve babadan birinin talebi üzerine, hâdisenin iktiza ettirdiği tedbirleri ittihaz eyler.

Yeni hâdiseler

YÜZ ELLİNCİ MADDE — Boşanma ve ayrılık davalarında hâkim, aşağıdaki kaidelere riayetle mükelleftir.

Boşanma ve usulü muhakemesi

1 - Hâkim, boşanma veya ayrılık için sebep gösterilen hâdiseleri mevcudiyetlerine vicdanen kani olmadıkça sabit addedemez,

2 - Bu hâdiseler hakkında gerek resen gerek tarafeynin talebi ile yemin teklif olunamayacağı gibi yemin makamına kann beyanatta bulunulması dahi istenilemez,

3 - Tarafeynin bu bapta sebkedecek her türlü ikrarları dahi hâkimi takyit etmez,

4 - Hâkim beyinatı serbestçe takdir eder,

5 - Boşanma veya ayrılığın ferî hükümlerine dair iki taraf arasında aktedilen mukavelât, hâkimin tasdikına iktiran etmedikçe muteber olmaz.

BEŞİNCİ BAP

Evlenmenin umumî hükümleri

YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Evlenme merasiminin icrası ile evlilik birliği vücut bulur.

*Haklar ve vazifeler
Karı ve kocanın*

Karı koca yekdiğerine karşı bu birliğin saadetini müttehiden temin ve çocukların iâşe ve terbiyesine beraberce ihtimam etmek hususlarını iltizam etmiş olurlar.

Karı koca, birbirine sadakat ve müzaheretle mükelleftir.

YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Koca birliğin revidir.

Kocanın

Evin intihabı, karı ve çocukların münasip veçhile iâşesi, ona aittir.

YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Karı, kocasının aile ismini taşır.

Karının

Kadın, müşterek saadeti temin hususunda gücü yettiği kadar kocasının muavin ve müşaviridir. Eve, kadın bakar.

Birliğin temsili
Koca tarafından

YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Birliği, koca temsil eder. Mallarını idare hususunda karı koca hangi usulü kabul etmiş olursa olsun koca, tasarruflarından şahsan mesul olur.

Karı tarafından

YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Evin daimî ihtiyaçları için koca gibi kadın dahi birliği temsil hakkını haizdir. Karının üçüncü şahıslar tarafından malûm olabilecek surette salâhiyetini tecavüz etmeyen tasarruflarından, koca mesuldür.

Nezi

YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Karı, kanunen haiz olduğu temsil salâhiyetini suiistimal eder yahut kullanmaktan âciz olursa koca, bu salâhiyeti kendisinden tamamen veya kısmen nezedebilir.

Bu nezi, kâtibi adil marifetile ilân edilmedikçe hüsnü niyet sahibi üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade etmez.

Salâhiyetin iadesi

YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Hakim, karının talebi üzerine nezin sebepsiz olduğunu ispat etmesi şartile salâhiyetini iade eder.

Nezi ilân edilmiş ise, iade kararı dahi ilân olunur.

Salâhiyetin tevsi

YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Koca sarahaten veya zımnen izin vermedikçe karı, kanunen haiz olduğu temsil salâhiyetini, tecavüz edemez.

Karının meslek veya sanatı

YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Karı koca mallarını idare için hangi usulü kabul etmiş olursa olsun karı, kocanın sarahaten veya zımnen müsaadesi ile bir iş veya sanat ile iştigal edebilir.

Kocanın izinden imtinaı halinde karı, kendisinin bir iş veya bir sanat ile iştigal etmesi birliğin veya bütün ailenin menfaati icabı olduğunu ispat ederse bu izin, hâkim tarafından verilebilir. Koca, karısını bir iş veya sanat ile iştigalden menettiği takdirde keyfiyet kâtibi adil marifetile ilân edilmedikçe hüsnüniyet sahibi üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade etmez.

Husumet ehliyeti

YÜZ ALTMIŞINCI MADDE — Karı ve koca, mallarını idare için hangi usulü kabul etmiş olursa olsun karı husumet ehliyetini haizdir. Şu kadar ki, emvalı şahsiyesi hakkında üçüncü şahıslar ile mütehaddis davalarda karıyı, koca temsil ile mükelleftir.

Birliğin siyaneti

YÜZ ALTMIŞ BİRİNCİ MADDE — Karı kocadan biri; aile vazifelerini ihmal eder yahut diğerini tehlikeye, hacaletе veya zarara maruz bırakırsa müteessir olan taraf hâkimin mücahalesini talep edebilir.

Hâkim, kabahatli olan tarafa vazifelerini ihtar ederek ve bu ihtar semeresiz kalırsa birliğin menafiini sıyaneten kanunda muayyen tedbirler ittihaz eyler.

YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Karı kocadan her biri, müşterek hayatın devamı yüzünden, sıhhati, şöhreti veya işinin terakkisi ciddî surette tehlikeye düştüğü müddetçe ayrı bir mesken edinebilirler.

*Müşterek hayatın
tatili*

Boşanma veya ayrılık davası ikame edildikten sonra karı kocadan her biri dava devam ettikçe, diğerinden ayrı yaşamak hakkını haizdir.

Karı kocadan biri talep eder ve ayrı yaşamak keyfiyeti haklı olursa, hâkim hangisi tarafından diğerinin iâşesi için ne miktar muavenette bulunulacağını tayin eder.

YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Koca, aile vazifelerini ihmal ederse karı kocanın mallarını idare hususunda kabul ettikleri usul ne olursa olsun hâkim, karı ve kocanın borçlularına borçlarının tamamını veya bir kısmını karıya ödemelerini emreder.

*Karı ve kocanın
borçlularına ait
tedbirler*

YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Hâkim tarafından alınan tedbirler, sebeplerinin zevali halinde karı kocadan birinin talebi ile refolunur.

*Kazaî tedbirlerin
müddeti*

YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Karı koca, evlenmenin devamı müddetince kanunen muayyen ahval haricinde yekdiğerine karşı cebri icra talebinde bulunamaz.

*Cebri icra
Umumî kaideler*

Kanunen cebri icra caiz olan ahvalde dahi karı kocadan birinin diğer taraf yüzünden uğradığı ziyan o taraf hakkında iflâs veya semeresiz kalan hacizde cari mahrumiyetleri müstelzim olmaz.

YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Karı kocadan biri aleyhine bir üçüncü şahıs tarafından icra takibatına başlanmış olursa, diğeri kendi hakkından dolayı hacze veya iflâs masasına iştirak edebilir.

*İstisnalar
Karı kocadan biri
borçlu ise*

YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Karı veya kocadan biri haciz suretile takibata düçar odupta malları borcunu ifaya kâfi gelmediği takdirde, diğerindeki alacakları muacceliyet kesbeder ve haczedebilir.

*Karı kocadan biri
alacaklı ise*

Karı kocadan birinin iflâsı halinde diğerindeki alacakları iflâs masasına dahil olur.

YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Kanunî veya kazaî mal ayrılığının tenfizi için, her zaman cebri icra talep olunabilir. Hâkim kararile karı kocadan birine iâşe için muayyen muavenet miktarının tahsili hakkında dahi bu hüküm tatbik olunur.

*Mal ayrılığı ile iâ-
şe bedellerinin tah-
sili halinde*

Karı koca arasındaki hukukî muameleler ve koca lehine icra olunan muameleler

YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Karı koca arasında her nevi hukukî tasarruf caizdir. Karının şahsî mallarına veya mal ortaklığı usulüne tâbi mallara dair karı koca arasındaki hukukî tasarruflar, sulh hâkimi tarafından tasdik olunmadıkça muhter olmaz.

Koca menfaatine olarak karı tarafından üçüncü şahsa karşı iltizam olunan borçlar için dahi hüküm böyledir.

ALTINCI BAP

Karı koca mallarının idaresi

Birinci fasıl

Esaslar

Kanunî usul

YÜZ YEAMİŞİNCİ MADDE — Karı koca, evlenme mukavelesini ile kanunda muayyen diğer usullerden birini kabul etmedikleri takdirde veya kabul edipte kanunda gösterilen sebeplerden birinin hudusu halinde, aralarında mal ayrılığı cereyan eder.

Akdî usul

YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Evlenme mukavelesi evlenme merasiminden evvel veya sonra yapılabilir. İki taraf, mukavelelerinde bu kanunda gösterilen usullerden birini kabule mecburdurlar. Evlenmeden sonra yapılan mukavele karı kocanın malları üzerinde başkalarının haiz olduğu hakları ihlâl edemez.

Tarafeynin ehliyeti

YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Evlenme mukavelesini akit veya tadil yahut feshetmek isteyen kimsenin, temyiz kudretini haiz olması şarttır. Küçük ile maheurun kanunî mümessilleri tarafından mezun kılınmaları lâzımdır.

Evlenme mukavelesinin şekli

YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Evlenme mukavelesinin akti veya tadili ve feshi resmî şekilde olmak ve iki taraf ile kanunî mümessilleri tarafından imza edilmek lâzımdır.

Evliliğin devamı sırasında yapılan evlenme mukaveleleri mahkemenin de tasvibine iktiran etmek lâzımdır.

Evlenme mukavelesi, tesciline müteallik hükümler dairesinde tarafeynden başkasına karşı müessir olur.

Akti usulün kendiliğinden mal ayrılığına inkılâbı

YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Karı koca, mukavele ile başka bir usul kabul etmiş olsalar bile birinin iflâsından müflisin veya diğer tarafın alacaklıları zarar gördükleri surette mal ayrılığı usulü tatbik olunur.

YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Karı koca, mukavele ile başka bir usul kabul etmiş olsalar bile karının talebi üzerine aşağıdaki hallerde mal ayrılığına hükmolunur :

- 1 - Koca, karısının ve çocuklarının infak ve iâşesini ihmal ederse,
- 2 - Karının şahsî malları için istediği teminatı vermezse,
- 3 - Kocanın veya mal ortaklığı usulünde ortaklığın borç ödemekten aczi sabit olursa.

Aktî usulün hâkimin hükmile mal ayrılığına inkılâbı Karının talebi üzerine

YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Karı koça, mukavele ile başka bir usul kabul etmiş olsalar bile kocanın talebi üzerine aşağıdaki hallerde mal ayrılığına hükmolunur :

- 1 - Karının borcunu ödemekten aczi sabit olursa,
- 2 - Ortaklığa veya birliğe giren mallar üzerinde koca tarafından yapılabilmesi kanuna veya akte göre kadının iznine bağlı olan tasarruflar için karı, sebep olmaksızın, muvafakatten imtina ederse,
- 3 - Karı, şahsî malları için teminat isterse.

Kocanın talebi üzerine

YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Karı kocadan biri aleyhine yapılan hacizde zarar gören alacaklılarının talebi üzerine mal ayrılığına hükmolunur.

Alacaklıların talebi ile

YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — İflâstan dolayı yapılan mal ayrılığı, borç ödemekten âciz olmanın sübutile başlar ve iflâs kararlarından sonra karı ve kocanın miras sebeble veya diğer bir suretle kazandıkları mallar ayrılık usulüne tâbi olur. Mahkemenin mal ayrılığına dair olan ilâmının hükmü mal ayrılığının talep edildiği günden başlar.

Mal ayrılığının mebdî

İflâs veya hüküm neticesi olan mal ayrılığı tescil edilmek üzere kâtibi adle doğrudan doğruya tebliğ olunur.

YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — İflâs ile veya haciz halinde zarar dolayısıyla mal ayrılığı, borçlu olan karı veya koca tarafından yalnız alacaklıların alâkası kesilmekle nihayet bulmaz.

Mal ayrılığının hıtamı

Şu kadar ki hâkim, karı kocadan birinin talebi üzerine kendilerinin tâbi olduğu eski usulün iadesine karar verebilir ve bu karar tescil edilmek üzere kâtibi adle doğrudan doğruya tebliğ olunur.

YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Karı koca arasında vukubulan tasfiye muameleleri ve mevcut usuldeki tebeddüller karı veya kocadan birinin veya ortaklığın alacaklılarını, üzerlerinden haklarını alabilecekleri mallardan mahrum bırakamaz.

Usulün tebdili Alacaklıların haklarının tesiri

Bu kabîl mallar kendisine geçen karı veya koca, alacaklıların alacaklarını şahsan ödemeğe mecburdur; şu kadar ki kendisine geçen malların matluba kifayet etmediğini ispat ederse fazlasından beri olur.

Kocanın iflâs masasına veya aleyhine yapılan hacze iştirakinden dolayı karının elde ettiği mal hakkında aynı zamanda kendisinin de alacaklısı olmadıkça kocanın alacaklıları dava edemezler.

Mal ayrılığı halinde tasfiye

YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Karı koca, mukavele ile başka bir usul kabûl etmiş olupta evliliğin devamı esnasında akit veya diğer bir sebeple mal ayrılığı vukuunda alacaklıların hakları mahfuz kalmak şartile karı kocadan her biri kendi mallarını geri alır.

Mal ayrılığından evvel husule gelmiş olan ziyade, mevcut usule göre aralarında taksim olunur; vukua gelen noksan, karısının sebebiyet verdiğini ispat etmedikçe kocaya aittir. Karı tasfiye sırasında kocanın tasarrufunda kalan malları için dahi teminat talep edilir.

*Mahfuz mallar
Tesis
Umumiyet itibarile*

YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Karı koca arasında mal ortaklığı veya birliği cari olduğu takdirde her iki tarafın ortaklık veya birlikten hariç kalacak malları evlenme mukavelesi ile veya kanun ile ve üçüncü şahıs tarafından yapılan teberrularda teberru edenin arzusu ile taayyün eder. Bu suretle hariç kalan mallara mahfuz mallar denir. Karı kocadan birinin mahfuz miras hissesi mahfuz malları arasına konulamaz.

Kanunun hukmu ile

YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıdaki mallar kanunen mahfuz mallardandır :

- 1 - Karı kocadan her birinin zatî eşyası,
- 2 - Karının iş veya sanatının icrasına yarayan malları,
- 3 - Karının ev işleri haricindeki çalışmasının mahsulü.

Hükümleri

YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Mahfuz mallar, karının aile masraflarına iştiraki hususunda mal ayrılığı hükümlerine tâbidir.

İspat

YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Karı kocadan biri, bir malın mahfuz mallardan olduğunu iddia ettiği surette davasını ispata mecburdur.

İkinci fasıl*Mal ayrılığı*

YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Karı kocadan her birinin bütün mallarının mülkiyet ve idare ve intifa haklarını muhafaza etmesine, mal ayrılığı denir.

Mülkiyet, idare, intifa hakları

Karı, mallarının idaresini kocasına bırakmış olduğu takdirde evliliğin devamı müddetince hesap sormaktan vaz geçtiği ve mallarının bütün gelirini ev masrafına karşı kocasına bıraktığı farz olunur.

Karı, kocasına bıraktığı idare hakkını her zaman geri alabilir ve geir almak hakkını iskât etmesi muteber değildir.

YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Mal ayrılığı usulünde koca, evlenmeden evvelki borçlarından ve evliliğin devamı sırasında gerek kendisi gerek evlilik birliğinin mümessili sıfatile edilen borçlardan şahsan mesuldür.

*Borçlar
Umumiyet itibari-
le*

Karı, borcunu ödemekten âciz kalan kocası veya kendisi tarafından aile masrafları için edilen borçlardan mesuldür.

YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Karı, mallarının idaresini kocasına bırakmış olsa bile ne kocasının iflâsında ne de kocası aleyhinde konulan hacizde kendi alacaklarından dolayı hiç bir imtiyaz iddiasında bulunamaz.

Haciz halinde

YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Karı ve kocadan her birinin mallarının geliri ve kendi kazançları kendisine aittir.

Gelir ve kazanç

YÜZ DOKSANINCI MADDE — Koca, karısının münasip bir derecede aile masrafına iştirakini isteyebilir. İştirakin miktarında ihtilâf ederlerse her biri iştirak miktarının tesbit edilmesini mahkemedan isteyebilir.

*Karı kocanın mas-
rafa iştiraki*

Karının bu suretle iştiraki kocanın hiç bir vakitte iade ve tazmin mükellefiyetini icap etmez.

Üçüncü fasıl*Mal birliği*

YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Karı koca, evlilik mukavelesile mal birliği usulünü kabul edebilirler. Bu usul kabul edildiği takdirde, evlilik mukavelesinde birliğe dahil olmayacakları tasrih edilenler müstesna olmak üzere, evlenme zamanında, her birinin malik olduğu ve evliliğin devamı sırasında ictisap eylediği bütün mallar birliğe dahil olur.

*Mülkiyet
Birliğe dahil mal-
lar*

Birliğe ithali caiz olmayan mallar

Teberru tariki ile iktisap edilmiş olupta birlikten hariç kalması teberru edenin arzusu muktazası olan yahut kanunen mahfuz mallardan addedilen mallar, birliğe ithal edilemez.

Karı kocanın şahsî malları

YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Birliğe dahil olupta evlenme zamanında karının malı bulunan yahut evliliğin devamı sırasında miras veya ıvazsız iktisap tariklerinden birile kendisine intikal eden malların mülkiyeti, karıya aittir. Bu mallara karının şahsî malları denir. Koca, kendi şahsî mallarının ve karının şahsî malları hariç olmak üzere birliğe dahil diğer bütün malların mülkiyetine sahiptir. Mahfuz mallara müteallik hükümler müstesna olmak üzere karısının geliri, edası lâzım olduğu tarihten ve şahsî mallarının tabîî hasılâtı toplandıkları zamandan itibaren, kocasının mülkü olur.

Beyyineler

YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir malın karının şahsî mallarından olduğunu iddia eden karı veya koca, davasını ispata mecburdur. Evliliğin devamı sırasında karının şahsî mallarını istibdal suretile iktisap edilen mallar, karının şahsî malı olur.

Müfredat defteri, şekli, kuvvei ispatı tiyesi

YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Karı ve koca, her zaman şahsî mallarının kâtibi adil marifetile bir defterinin yazılmasını isteyebilirler. Şahsî mallarının birliğe dahil oldukları tarihten itibaren altı ay zarfında tutulmuş olan resmî defter, hilâfı sabit olmadıkça muteberdir.

Kıymet takdirinin hükmü

YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Tutulan defter, şahsî malların takdir olunan kıymetlerini de ihtiva ediyor ise bu mallarda veya kıymetlerinde vukua gelen zamânı mucip noksanların karı ve koca arasında karşılıklı tanziminde bu kıymetler esas tutulur.

İdare ve intifa Tasarruf salâhiyeti İdare

YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Birliğe giren malları koca idare eder ve idare masrafı kendisine ait olur. Karı ancak evlilik birliğini temsildeki salâhiyeti nisbetinde idare hakkını haizdir.

İntifa

YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Koca, karısının şahsî mallarından intifa hakkını haiz ve bu cihetle aynile bir intifa hakkı sahibi gibi mesuldür.

Resmî müferadat defteri ile kıymet takdir edilmiş olması bu mesuliyeti artırmaz.

Karının parası, misliyyattan olan diğer malları ve hâmile muharrer esham ve senetleri kocanın mülkiyetine geçer ve koca bunların kıymetini borçlu olur.

YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Koca, kendi mületine geçmemiş olan kariya ait şahsî mallarda alêlâde idarî muamelât müstesna olmak üzere karısının rızası olmaksızın tasarruf edemez. Şu kadar ki rızanın verilmediğini bilenler veya bilmesi lâzımgelenler yahut kadına aidiyetini herkesin anlayabileceği mallar üzerinde vaki tasarrufta alâkadar olanlar müstesna olmak üzere bu rıza üçüncü şahıslar lehine mevcut addolunur.

Birliğe dahil mallarda tasarruf hakkı
Kadının

YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Karı, birliği temsildeki salâhiyeti nisbetinde birliğe dahil olan mallarda tasarruf edebilir.

Kocanın
Umumiyet itibarile

İKİ YÜZÜNCÜ MADDE — Kadın, bir mirası ancak kocasının rızasile reddedebilir. Koca razı olmazsa karı sulh mahkemesine müracaat edebilir.

Mirasın reddi

İKİ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Koca, karısının şahsî mallarının ne halde bulunduğuna dair kendisinden her zaman isteyebileceği izahatı vermekle mükelleftir.

Karıya teminat itası

Karı bu mallar hakkında her zaman kocasından teminat talep edebilir.

Kocanın borcunu ödemekten aczi tahakkuk eder veya iflâsına hüküm olunursa aczin tahakkuku veya hükmün suduru tarihinden evvelki altı ay içinde kariya verilen teminatın iptali, alacaklılar tarafından talep olunabilir.

İKİ YÜZ İKİNCİ MADDE — Koca, atideki borçlardan mesuldür :

Borçlar
Kocanın mesuliyeti

- 1 - Kendisinin evlenmeden evvelki borçlarından,
- 2 - Kendisinin, evliliğin devamı sırasındaki borçlarından,
- 3 - Karı tarafından evlilik birliğinin mümessili sıfatı ile edilen borçlardan.

İKİ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Mal birliği usulünün kocaya verdiği haklar nazarı itibara alınmaksızın karı atideki borçlardan bütün mallarile mesuldür:

Karının mesuliyeti
Bütün emvalile

- 1 - Kendisinin evlenmeden evvelki borçlarından,
- 2 - Kocasının rızasile ettiği borçlar ile kocası lehinde sulh hâkiminin tasvibi ile ettiği borçlardan,
- 3 - Meslek veya sanatın mutat üzere icrasından mütevellit borçlardan,
- 4 - Kendisine isabet etmiş bir mirasa terettüp eden borçlardan,
- 5 - Haksız fiillerinden mütevellit borçlardan.

Karı, müşterek aile masrafları için kocası veya kendisi tarafından edilen borçlardan ancak kocanın borcunu ödemekten aczi halinde mesul olur.

Mahfuz mallarile

İKİ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Karı, evliliğin devamı sırasında ve evliliğin zevalinden sonra atideki borçlardan ancak mahfuz mallarının kıymeti nisbetinde mesuldur:

1 - Yalnız mahfuz mallarından mesul olmak üzere ettiği borçlardan,

2 - Kocasının rızası olmaksızın ettiği borçlardan,

3 - Birliği temsil husundaki salâhiyetini tecavüz ederek ettiği borçlardan.

Bigayri hakkın mal edinmeden mütevellit dava hakkı mahfuzdur.

*Alınan nakten yerine koymak mukellefiyeti
İsteme zamanı*

İKİ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Karı kocadan birinin şahsî mallarına terettüp eden her hangi bir borç, diğerinin şahsî mallarile ödenmiş olduğu takdirde bu suretle alınan miktar yerine konur.

Alınan miktarın yerine konulması, kanunen muayyen müstesnalardan maada ahvalde ancak mal birliğinin hıtamından sonra talep edilebilir.

Karının mahfuz mallarına terettüp eden borçlar, mal birliğine dahil mallar üzerinden, veya mal birliğine dahil mallara terettüp eden borçlar, koca veya karının mahfuz malları üzerinden, ödendiği takdirde alınan miktarın yerine konulması talebi, evliliğin devamı esnasında dahi kabildir.

*Kocanın iflâsı ve mallarının haczi
Karının hakkı*

İKİ YÜZ ALTINCI MADDE — Kocanın iflâsı veya mallarının haczi halinde karı iflâs masasına veya hacze iştirak ederek kendi şahsî mallarında veya kıymetlerinde vukua gelen zamânı mucip noksanların nakten yerine konmasını talep edebilir. Kocanın karısındaki alacakları karının matlubundan tenzil edilir.

İmtiyaz

İKİ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Şahsî mallarının yarısını elde edemiyen veya yarısı derecesinde teminata sahip olmayan karı, bu yarıdan noksan kalan miktar nisbetinde mümtazdır.

Bu imtiyazın âhara devri ve imtiyazdan bazı alacaklılar lehine feragat, batıldır.

*Mal birliğinin hıtamı
Karının vefatı sebebiyle*

İKİ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Karının vefatında şahsî malları, kocanın miras hakkı mahfuz olmak üzere, mirasçılara intikal eder.

Koca, karısının şahsî mallarında vuku bulmuş olan zamânı mucip noksanları, karısındaki alacaklarının mahsubunu icra ettikten sonra, mirasçılara ödemekle mükelleftir.

Kocanın vefatı sebebiyle

İKİ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Kocanın vefatında, karı mevcut şahsî mallarını istirdat eder vukua gelmiş olan zamânı mucip noksanları mirasçılara tazmin ettirir.

İKİ YÜZ ONUNCU MADDE — Tarafeyn, şahsî mallarının tefrikından sonra fazla bir şey kalırsa bu ziyadenin üçte biri karıya veya fûruuna ve mütebaki dahi koca veya mirasçılara ait olur.

Ziyade ve noksaan

Birliğe dahil olan mallarda vukua gelen noksan, karı tarafından sebebiyet verildiği ispat edilmedikçe, koca veya mirasçılarna ait olur.

Evlenme mukavelenamesinde, ziyade ve noksan hakkında başka bir taksim sureti kabul olunabilir.

Dördüncü fasıl

Mal ortaklığı

İKİ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Karı koca, evlenme mukavelesile mal ortaklığı usulünü kabul edebilirler.

*Mal ortaklığı
Ortaklığa girmesi
caiz olmayan mallar*

Bu usulde karı ve koca, mal ortaklığına giren mallara ve gelirlerine şayan sahip olur ve hiç biri hissesinde müstakillen tasarruf edemez.

*Umumî iştirak
Ortaklığa giren
mallar*

Teberru tarikile iktisap edilmiş olupta mal ortaklığından hariç kalması teberru edenin arzusu muktazası olan yahut kanunen mahfuz mallardan addedilen mallar, ortaklığa ithal edilemez.

Karı kocanın bütün mallarına ve gelirlerine şamil olan mal ortaklığı usulüne, umumî mal ortaklığı usulü denilir.

Bir malın ortaklığa dahil olmadığını iddia eden karı veya koca, davasını ispata mecburdur.

İKİ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Mal ortaklığına giren malların idaresi kocaya aittir. İdare masrafı bu mallardan ödenir. Karı, evlilik birliğini temsildeki salâhiyeti nisbetinde idare hakkını haizdir.

*İdare ve tasarruf
İdare*

İKİ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Karı ve koca, alelâde idarî muamelât müstesna olmak üzere ortaklığa giren mallar üzerinde ancak müştereken veya yekdiğerinin rızası ile tasarruf edebilir. Şu kadar ki rızanın verilmediğini bilenler veya bilmesi lâzımgelenler yahut ortaklığa dahil olduğu herkesin anlayabileceği mallar üzerinde vaki tasarrufta alâkadar olanlar müstesna olmak üzere bu rıza, üçüncü şahıs lehine mevcut addolunur.

Mal ortaklığında tasarruf

İKİ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Karı kocadan biri evliliğin devamı sırasında, diğèrinin rızası olmaksızın bir mirası reddedemez. Bu rıza kendisine verilmeyen taraf, sulh hâkimine müracaat edebilir.

Miras reddi

*Borçlar**Kocanın mesuliyeti*

İKİ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Koca, aşağıdaki borçlardan gerek şahsan gerek ortaklığa giren mallar ile mesuldür :

- 1 - Karı kocanın evlenmeden evvelki borçlarından,
- 2 - Karı tarafından birlik mümessili sıfatı ile edilen borçlardan,
- 3 - Evliliğin devamı sırasında kendisi tarafından edilen borçlarla karı tarafından ortaklığa ait olmak üzere edilen sair bütün borçlardan.

Karının mesuliyeti
Kendi malları ve
mal ortaklığına gi-
ren mallar ile

İKİ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Karı, aşağıdaki borçlardan gerek şahsan gerek ortaklığa giren mallar ile mesuldür :

- 1 - Evlenmeden evvelki borçlardan,
- 2 - Kocanın rızasile ettiği borçlarla kocası lehine sulh hâkîminin tasvibi ile ettiği borçlardan,
- 3 - Meslek veya sanatın mutat üzere icrasından mütevellit borçlardan,
- 4 - Kendisine isabet etmiş bir mirasa terettüp eden borçlardan,
- 5 - Haksız fiillerden mütevellit borçlardan.

Karı, müşterek aile masrafları için kocası veya kendisi tarafından edilen borçlardan, ancak ortaklık malları bunları ödemeğe kâfi gelmediği takdirde mesul olur.

Karı, ortaklığa giren mallara müterettip diğer borçlardan şahsan mesul değildir.

Mahfuz mallarile

İKİ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Karı, evliliğin devamı esnasında ve evliliğin zevalinden sonra atideki borçlardan ancak mahfuz malların kıymeti nisbetinde mesul olur :

- 1 - Yalnız mahfuz mallarından mesul olmak üzere ettiği borçlardan,
- 2 - Kocasının rızası olmaksızın ettiği borçlardan,
- 3 - Birliği temsildeki salâhiyetini tecavüz ederek yaptığı borçlardan.

Bigayrihakkın mal edinmeden mütevellit dava hakkı mahfuzdur.

Iera takibatı

İKİ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Ortaklığa terettüp eden borçlardan dolayı ortaklığın devamı esnasında yapılacak her türlü iera takibatı kocaya karşı vukubulmak lâzımdır.

Alınan nakten ye-
rine koyma mükel-
lefiyeti

İKİ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Mal ortaklığına terettüp eden bir borcu ödemek için bu mallardan alınan meblâğın yerine konmasını, karı koca yekdiğerinden hiç bir zaman talep edemez.

Mal ortaklığına terettüp eden bir borcun mahfuz mallardan veya mahfuz mallara terettüp eden borcun ortaklık mallarından ödenmesi halinde, alınan paranın yerine konması, evliliğin devamı esnasında dahi istenebilir.

İKİ YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Karı, kocanın iflâsında veya ortaklık malları üzerine haciz vazedildiği takdirde, şahsî mallarının nakten baliğ olduğu miktarı isteyebilir.

Karının bu alacağının yarısı, mümtazdır.

Bu imtiyazın, başkasına devri ve imtiyazdan bazı alacaklılar lehine feragat, batıldır.

Karının alacağı

İKİ YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Karı kocadan birinin vefatında, ortaklık mallarının yarısı, hayatta kalan karı veya kocaya intikal eder. Diğer yarısı, hayatta kalan karı veya kocanın miras hakları baki olmak üzere, ölenin mirasçularına geçer.

Hayatta kalıpta mirastan mahrum bulunan karı veya kocanın, ortaklık mallarından iddia edebileceği hak; boşanma halinde haiz olduğu hakları tecavüz edemez.

*Mal ortaklığının hi-
tamı
Kanunî taksim*

İKİ YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Karı koca evlilik mukavelesinde, yarın yarıya taksim yerine, başka bir taksim tarzı kabul edebilirler. Diğerinden evvel vefat eden karı veya kocanın fîruu, hini vefatta mevcut ortaklık mallarının dörtte birinden hiç bir veçhile mahrum edilemez.

Mukavele mucibince taksim

İKİ YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Karısının vefatından sonra hayatta kalan koca, ortaklık mallarına terettüp eden borçlardan şahsan mesul kalır.

Kocasının vefatında hayatta kalan karı, ortaklık mallarındaki hissesini reddetmekle ortaklık mallarına terettüp edipte şahsan dahi mesul olmadığı ortaklık borçlarından, beri olur. Kabul halinde, karı mesul olmakla beraber aldığı malların alacaklılara tediyeye kâfi gelmediğini ispat ettiği nisbette mesuliyetten beri olabilir.

Karı ve kocadan sağ kalanın mesuliyeti

İKİ YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Hayatta kalan karı veya koca, kendi tarafından ortaklığa ithal edilen malların, mahsubu hissesinden iera edilmek üzere, kendisine tahsisini isteyebilir.

Şahsî malların tahsisî

İKİ YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Hayatta kalan karı veya koca, müteveffadan olan çocuklarile birlikte ortaklığa devam edebilir. Çocuklar, küçük iseler ortaklığın devamı için sulh hâkiminin tasvibi lâzımdır. Ortaklığın devamı halinde miras hakları, ortaklığın hitamına kadar kullanılamaz.

Ortaklığın uzatılması

İKİ YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — Uzatılan ortaklık, esasen ortaklığa dahil mallardan başka; mahfuz malları müstesna olmak üzere, tarafeynin gelir ve kazançlarını dahi ihtiva eder.

Uzatılan ortaklık malları

Uzatılan ortaklık sırasında hayatta kalan karı veya kocaya veya çocuklara, miras veya ivazsız iktisap tariklerinden birile intikal eden mallar; hilâfına bir hüküm bulunmadıkça, mahfuz mallardan addolunur.

Ortaklık azası arasında dahi, karı koca arasındaki hükümler dairesinde cebrî icra, caiz değildir.

İdare ve temsil

İKİ YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Uzatılan ortaklık, çocuklar küçük ise hayatta kalan karı veya koca tarafından idare ve temsil olunur; çocuklar reşit ise hilâfına mukavele yapılabilir.

Ortaklığın alâkadarlar tarafından feshi

İKİ YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Hayatta kalan karı veya koca, uzatılan ortaklığı her zaman feshedebilir.

Reşit olan çocuklar dahi münferiden veya cümlesi birlikte her zaman ortaklıktan çıkabilir. Ortaklıktan çıkmak salâhiyeti, küçük çocuklar namına sulh hâkimi tarafından kullanılır.

Kendiliğinden infisah

İKİ YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Uzatılan ortaklık aşağıdaki hallerde kendiliğinden bozulur :

1 - Hayatta kalan karı veya kocanın ölümü veya evlenmesi ile,

2 - Hayatta kalan karı veya kocanın veya çocukların iflâsı ile.

Çocuklardan yalnız birinin iflâsı halinde diğer alâkadaralar onun ortaklıktan çıkarılmasını isteyebilirler.

Babanın iflâsı veya ortaklık malları üzerine haciz vazı halinde, çocuklar ölmüş olan analarının hakkını kullanabilirler.

Hâkimin kararile feshi

İKİ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Karı veya koca yahut çocuklardan biri aleyhine konulan hacizde, zarara uğrayan alacaklı, hâkimden ortaklığın feshine karar verilmesini isteyebilir. Talep, çocuklardan birinin alacaklısı tarafından vaki olduğu takdirde diğer alâkadarlar o çocuğun ortaklıktan çıkarılmasını isteyebilirler.

Bir çocuğun evlenmesi veya vefatı sebebiyle feshi

İKİ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Çocuklardan biri evlenirse, diğer alâkadarlar onun ortaklıktan çıkarılmasını isteyebilirler.

Çocuklardan biri vefat ederse, diğer alâkadarlar onun fûruunun ortaklıktan çıkarılmasını isteyebilirler. Fûruu olmaksızın vefat eden çocuğun hissesi, ortaklıkta dahil olmayan mirasçuların hakları mahfuz kalmak şartıyla, ortaklık malları arasında kalır.

Taksim veya tasfiye

İKİ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Temdit olunan ortaklığın hitamı veya çocuklardan birinin ortaklıktan çıkarılması hal-

lerinde taksim veya çıkarılan çocuğun haklarının tasfiyesi, ortaklığın hitamı veya çocuğun çıkarıldığı anda mevcut olan mallar üzerinden icra olunur.

Hayatta kalan karı veya koca, çocukların hissesi üzerinde miras haklarını muhafaza eder. Tasfiye ve taksim, münasip olmayan bir zamanda yapılamaz.

İKİ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Karı koca, evlenme mukavelesile bazı malların bilhassa gayrimenkullerin ortaklıktan çıkarılmasını şart ederek, mahdut bir mal ortaklığı usulü kabul edebilirler.

Mahdut ortaklık

İKİ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Karı koca, ortaklığa dahil olacak malların; yalnız evliliğin devamı esnasında tarafeyn şahsî mallarının ve bunlardan birinin istibdali suretile elde edecekleri malların hasılâtile kocanın yine evliliğin devamı esnasında ivazsız olmayan her türlü kazancından ve kadının kanunen mahfuz mallarından bulunmayan bu kabûl kazançlarından teşekkül etmesini, evlenme mukavelelerinde, kabul edebilirler. Bu mallara müktesep mallar denir.

*Müktesep mallara
munhasır ortaaklık*

İKİ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Mahdut ortaklığın hitamında ortaklık mallarında husule gelmiş bir ziyade var ise, bu ziyade, karı koca veya mirasçıları arasında yarı yarıya taksim olunur. Noksan vukua geldiğinde, karı tarafından sebebiyet verildiği ispat edilmedikçe koca veya mirasçılarına ait olur. Evlenme mukavelesinde, ziyade veya noksan hakkında, başka bir taksim sureti kabul olunabilir.

Taksim

İKİ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Karı koca, evlenme mukavelesile, cihaz usulünü kabul edebilirler. Bu usul, karının kendi mallarının bir kısmını aile masrafına medar olmak üzere kocasına terketmesinden ibarettir.

Cihaz usulü

Cihaz olarak karının kocasına terkettiği malların, mal ortaklığı usulüne göre müşterek mal olacağı veya koca cihazın mülkiyetine dahi müstakil olarak malik bulunacağı evlenme mukavelesinde tasrih edilmiş olmadıkça, cihaz ittihaz olunan mallar hakkında, mal birliği usulünde karının şahsî mallarının tâbi olduğu hükümler cair olur.

Beşinci fasıl

Karı kocanın malları hakkındaki usule dair sicil

İKİ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Evlenme mukaveleleri ve karı koca arasındaki usule müteallik mahkeme ka-

Tescilin hükümleri

rarlarile ortaklık mallarına veya karının şahsî mallarına dair aralarında yapacakları mukaveleler, kâtibi adle tescil ve ilân ettirilmiş olmadıkça üçüncü şahsa karşı hüküm ifade etmez. Bu hususta karı kocanın mirasçuları üçüncü şahıstan madut değildir.

Tescilin mevzuu

İKİ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Evlenme mukavelesinin muhtevi olduğu maddelerden, üçüncü şahsa karşı hüküm ifade etmesi karı koca için mültezem olanları, tescil olunur. Kanun hilâfını emretmiş veya evlenme mukavenamesinde mukavelenin tescil edilmemesi sarahaten kabul edilmiş olmadıkça, karı kocadan her biri, tescili isteyebilirler.

Mahal

İKİ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Tescil kocanın ikametgâhı kâtibi adilligince icra edilir.

Koca ikametgâhını tebdil ettiği takdirde, tebdilden itibaren üç ay zarfında bu yeni ikametgâhta dahi tescilin tecdidi lâzımdır.

ikametgâhın tebeddülünden itibaren üç ay geçince, eski tescilin hükmü kalmaz.

Sicillin tutulması

İKİ YÜZ KIRKINCI MADDE — Kâtibi adil, evlenme mukavelelerini ve karı koca mallarının idaresine taallûku olup tescili lâzingelen kanunen muayyen kararları ve mukaveleleri hususî bir sicille kayıt ile mükelleftir. Bu sicil, alenî olup herkes kendisine muktazi kayıtların musaddak bir suretini meccanen isteyebilir. Evlenme mukavelesinin ilânında yalnız karı kocanın kabul ettikleri usulün, hangi usul olduğunu, beyan ile iktifa olunur.

İKİNCİ KISIM

Hısımlar

YEDİNCİ BAP

Nesebi sahih çocuklar

Birinci fasıl

Nesebin sıhhati

*Nesebin sıhhatinde
karine*

İKİ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Evlilik mevcut iken veya zevalden itibaren üçyüz gün içinde doğan çocuğun babası, kocadır. Bu müddet geçtikten sonra, asıl olan, doğan çocuğun nesebi sahih addolunmamaktır.

İKİ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Koca, doğduğuna mut-tali olduğu günden itibaren bir ay içinde çocuğu reddedebilir. Ret davası, çocuk ile anası aleyhine ikame olunur.

*Nesebi ret
Koca tarafından
Müddet*

İKİ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Koca, evlendikten en az yüz seksen gün sonra doğan çocuğun kendisinden olması ihtimali bulunmadığını ispat etmedikçe çocuğu reddedemez.

*Evlilik mevcut iken
doğan çocuk*

İKİ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Çocuğun evlenme aktinden itibaren yüz seksen günden az bir müddette doğduğu ya-hut kadının gebe kaldığı zamanda kocasından ayrılığına hükme-dilmiş olduğu tebeyün ederse; koca, ret davasında başka beyyine ikamesine mecbur değildir.

*Evlenmeden evvel
veya ayrılıktan son-
ra ana rahmine du-
şen çocuk*

Şu kadar ki, kadının gebe kaldığı zaman kocasile birlikte ika-metinin tahakkuku halinde, asıl olan, yine nesebin sıhhatidir.

İKİ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Ret müddetinin mü-rurundan evvel kocanın vefat etmesi veya temyiz kudretinden mahrum olması yahut bulunduğu yerin bilinmemesi veya her hangi bir sebepten dolayı çocuğun doğumundan haberdar edile-memesi halinde, çocukla birlikte mirasçı veya çocuk sebebi ile mirastan mahrum olanlar, doğuma ittilaları tarihinden itibaren bir ay içinde ret davasını ikame edebilirler.

Diğer alâkadarlar

Kadın, evlenmeden evvel gebe kaldığı takdirde; koca tanımış olsa bile, müddeiumumî, onun babası olması ihtimali bulunmadı-ğını dava ve ispat edebilir.

İKİ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Koca, sarahaten veya delâleten çocuğu tanıdıktan yahut bu bapta muayyen müddet geçtikten sonra, ret davası edemez. Şu kadar ki çocuğu tanımak veya müddetinde reddetmemek hususunda iğfal olduğunu ıd-dia ve ispat edebilir.

*Ret hakkının suku
tu*

Bu hallerde, iğfale ittila tarihinden itibaren, ret için yeniden bir aylık müddet başlar.

Kezalik ret davasının müddeti içinde ikame edilmemesi mu-hik bir sebepten ileri gelmiş ise müddetin geçmesine bakılmaksı-zın dava meşmu olur.

İkinci fasıl

Nesebin tashihi

İKİ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Evlilik haricinde do-ğan çocukların nesebi, ana babnın birbirleriyle evlenmesile, ken-diliğinden sahih olur.

*Evlenme ile tashih
şartları*

Beyan

İKİ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Ana baba, doğan çocuklarını ikametgâhlarının bulunduğu veya evlendikleri mahal nüfus memuruna ihbara mecburdur. Bu ihbar, akit ile birlikte veya hemen akitten sonra yapılır. İhbarın yapılmaması nesebin sahih olmasına mâni değildir.

Hâkimin hukmü ile Şartları

İKİ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Birbirleriyle evlenmeyi vadedipte birinin vefatı veya evlenme ehliyetinin zevali sebebiyle evlenemeyen ana babadan doğan çocukların nesebi, diğerinin talebi veya çocuğun müracaati üzerine, hâkim tarafından tashih olunur. Ancak çocuk reşit ise tashih talebi rızası alınmadıkça mesmu olmaz. Çocuğun vefatından sonra müracaat hakkı, fûruuna intikal eder.

Salâhiyet

İKİ YÜZ ELLİNCİ MADDE — Nesebin tashihi için salâhiyettar olan hâkim, davacının ikametgâhı hâkimidir.

Hâkim, tashih talebini hukuku ammenin sıyaneti için nüfus memuruna tebliğe mecburdur.

Butlân davası

İKİ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Ana babanın kanunî mirasçıları ile müddeiumumî, nesebin tashihine muttali oldukları günden itibaren üç ay içinde itiraz edebilirler. Çocuğun, o ana ve babadan olmadığını ispat, davacılara aittir. İtiraz davasının mercii, tashih kararının verildiği mahal veya ana ve babanın ikametgâhı hâkimidir.

Tashihin hukmü

İKİ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Nesebi tashih edilen çocuk, ana ve babasına ve onların hısımlarına karşı aynile nesebi sahih olan çocuğun hukukunu haizdir; nesebi sahih fûruu dahi tashihten müstefit olur.

Tashih hem ana babanın mukayyet olduğu hem çocuğun doğduğu mahallin nüfus memuruna tebliğ edilir.

Üçüncü fasıl

Evlât edinme

*Evlât edinme şartları**Evlât edinen için*

İKİ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Evlât edinme hakkı en az kırk yaşında olupta nesebi sahih fûruu bulunmayanlara munhasırdır. Evlât edinen kimsenin evlâtlıktan en az on sekiz yaş büyük olması şarttır.

Evlâtlık için

İKİ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mümeyyiz olan kimse, rızası olmadıkça, evlâtlığa alınamaz. Ana babanın ve hâkimin muvafakati alınmadıkça mahcur ile küçük, mümeyyiz bile olsalar, evlâtlığa alınamazlar.

İKİ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Karı kocadan birinin evlât edinmesi veya evlâtlık olması diğerinin rızasına mütevakıftır. Bir kimsenin iki kişi tarafından beraberce evlâtlığa alınabilmesi, ancak karı koca için mümkündür. *Karı koca hakkında*

İKİYÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Evlât edinme, evlât edinen kimsenin ikâmetgâhı hâkiminin müsaadesi üzerine yapılacak resmî bir senet ile olur ve keyfiyet doğum kütüğüne kaydedilir. Kanunî şartlar bulunmakla beraber evlât edinmek isteyen kimsenin çocuğu görüp gözetdiği malûm veya evlâtlığa alınmak için diğer her hangi mühik bir sebep mevcut olsa bile hâkim, çocuğun menafine mugayir gördükçe talep olunan müsaadeyi veremez. *Şekil*

İKİ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Evlâtlık, kendisini evlâtlığa alanın aile ismini taşır ve onun mirascısı olur. Asıl ailesindeki mirascılığına da hâlel gelmez. Ana babaya ait hak ve vazifeler, evlât edinen kimseye geçer. Evlât edinme aktinden evvel yapılmış resmî bir senet ile, nesebi sahih çocukların mirascılık hakkına veya ana babanın çocukların malları üzerindeki haklarına dair olan mevaddı kanuniyeye muhalif hükümler kabul edilebilir. *Aktin hukmu*

İKİ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Evlâtlık mukavelesi hakkındaki kaidelere riayet şartile, evlâtlık rabitası, tarafeynin rızasile her zaman kaldırılabilir Evlâtlık rabitası, mühik sebeplere istinat halinde evlâtlığın ve mirasından mahrum bırakacak bir hal hudusunda evlâtlık edinen kimsenin talebi üzerine, hâkim tarafından dahi refedilir. *Ref*

Ref, evlâtlık rabitasının istikbale ait bütün hükümlerini izalet eder ve katidir.

Dördüncü fasıl

Nesep sıhhatinin umumî hükümleri

İKİ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Nesebi sahih olan çocuk, babasının ismini taşır ve onun vatandaşlık haklarına malik olur. *İsim ve vatandaşlık hakkı*

İKİ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Ana baba ve çocuk, yekdiğere karşı aile menfaatinin istilzam ettiği muavenet ve riayete mecburdur. *Karşılıklı vazifeler*

İKİ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Çocuğun iâşe ve terbiyesine muktazi masraflar, kendilerinin mallarını idare hususunda kabul ettikleri üsule göre, ana babaya terettüp eder. Ana baba zarurette bulunduğu veya çocuk fevkalâde masrafı mucip olduğu takdirde yahut istisnâî her hangi bir sebebin vücudu halinde hâkim, çocuğun mallarından kendisinin iâşe ve terbiyesine *Çocukların iâşe ve terbiye masrafları*

medar olacak muayyen bir miktarın sarfı için, ana ve babaya izin verebilir.

Beşinci fasıl

Velâyet

- Umumî şartlar* İKİ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Çocuk, küçük iken ana ve babasının velâyeti altındadır; kanunî sebep olmadıkça, ana ve babadan alınmaz. Hâkim, vasi tayinine lüzum görmedikçe hacir edilen çocuklar dahi, ana ve babanın velâyetine tâbidirler.
- Velâyetin icra hakkı* İKİ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Evlilik mevcut iken, ana ve baba, velâyeti beraberce icra ederler. Anlaşamazlarsa, babanın reyî muteberdir.
- Velâyetin sumulu* İKİ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Karı kocadan birinin vefatı halinde, velâyet, sağ kalana ve boşanma halinde çocukların tevdi olunduğu tarafa, ait olur.
Çocuk, ana ve babasına riayete mecburdur. Ana ve baba, kudretlerine göre çocuğu yetiştirmekle ve çocuk alîl veya aklî zaif ise haline münasip bir terbiye vermekle mükelleftirler.
Çocuğun adını, ana ve babası kor.
- Meslekî terbiye* İKİ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Ana ve baba, çocuğun meslekî terbiyesini sevk ve idare eder ve mümkün mertebe kuvvet ve kabiliyetini ve arzularını nazara alır.
- Dinî terbiye* İKİ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Çocuğun dinî terbiyesini tayin ana babaya aittir. Ana babanın bu husustaki hürriyetini tahdit edecek her türlü mukavele muteber değildir. Reşit, dinini intihapta hürdür.
- Tedip hakkı* İKİ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Ana baba, çocuklarını tedip hakkına maliktir.
- Temsil*
Üçüncü şahıslara karşı
Ebeveyn tarafından İKİ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Ana ve baba, velâyetini icra hakkını haiz oldukları nisbette çocuklarının kanunî mümessilidirler. Bu sıfatla hareketlerinde hâkimin reyine ihtiyaçları yoktur.
- Çocuğun ehliyeti* İKİ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Velâyet altındaki çocuk, ehliyet itibarile vasayet altındaki kimse gibidir. Vesayet altında bulunan kimsenin idarî muamelâta iştiraki müstesna olmak üzere vasi marifetile temsile müteallik hükümler, veli hakkında da tatbik olunur.
Bir borç iltizam eden çocuk kendi malinden ödemekle mükelleftir. Bu hususta ana ve babanın; çocuğun malları üzerinde haiz oldukları idare ve intifa haklarına bakılmaz.

İKİ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Velâyet altındaki çocuk, mümeyyiz ise, ana ve babanın rızasile aile namına hareket edebilir. Bu takdirde çocuk kendisi mesul olmayıp ana ve baba, mallarını idare hususunda kabul ettikleri usule göre ilzam olunur.

*Aileye karşı
Çocukların tasarrufu*

İKİ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Çocuk ile baba veya ana arasında yahut ana ve babanın nefine olarak çocuk ile üçüncü şahıs arasında yapılacak her hangi bir tasarrufta çocuk borç iltizam etmiş olursa, hususî bir vasinin iştiraki ve hâkimin tasdikı lâzımdır.

Çocukla ana ve baba arasında vaki hukukî tasarruflar

İKİ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Ana ve baba vazifelerini ifa etmedikleri takdirde hâkim, çocuğun himayesi için muktazi tedbirleri ittihaz ile mükelleftir.

*Hâkimin müdahalesi
Himaye tedbirleri*

İKİ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Çocuğun, bedenî veya fikrî tekâmülü tehlikede bulunur veya çocuk manen metrûk bir halde kalırsa hâkim, çocuğu ana ve babadan alarak bir aile nezdine veya bir müesseseye yerleştirebilir. Çocuk şirretliği hasebile ana babanın emirlerine karşı gelmekte temerrüt ederse; müessir başka bir ıslah çaresi bulunmadığı takdirde, aynı tedbirler, ana babanın talebi üzerine hâkim tarafından ittihaz edilir. Bu tedbirlerin iltizam ettiği masarif - ana baba ile çocuk tediye eden âciz iseler - Devletçe tesviye olunur. Nafakaya müteallik hükümler bakidir.

Çocukların yerleştirilmesi

İKİ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Velâyeti ifadan âciz veya mahcur olan yahut nüfuzunu ağır surette suiistimal eden veya fahiş ihmalde bulunan ana ve babadan, hâkim, velâyet hakkını nezedebilir.

*Velâyet hakkının nezi
Velâyetin ifa edilememesi halinde*

Ana ve babadan velâyet nezolununca, çocuğa bir vasi tayin olunur. nezin hükmü, ileride doğacak çocuklara şamildir.

İKİ YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Velâyeti haiz olan ana ve baba, yeniden evlenirse; icap ettiği halde çocuğa bir vasi tayin edilir. Karı kocadan birinin, vasi nasbı caizdir.

Baba veya ana tekrar evlenirse

İKİ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Nezi sebebi zail olduğu surette hâkim, doğrudan doğruya veya talepleri üzerine, ana ve babaya velâyeti iade ile mükelleftir.

Velâyet hakkının iadesi

Nezi tarihinden itibaren bir sene geçmedikçe, velâyet iade edilemez.

İKİ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Velâyeti nezedilen ana ve baba, çocuğun iâşe ve terbiye masraflarını, evvelce olduğu gibi, tesviye ile mükelleftir. Bu masraflar - ana ve baba ile çocuk tediye eden âciz ise - Devletçe tesviye olunur. Nafakaya müteallik hükümler bakidir.

Nezi halinde ana ve babanın vazifeleri

Altıncı fasıl

Çocuk malları

İdare

İKİ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Ana baba, velâyetleri devam ettikçe çocuğun mallarını idare ederler. Hesap ve teminat vermezler. Ana babanın vazifelerini yapmadıkları takdirde, hâkim, müdahale eder.

Evliliğin zevalinden sonra

İKİ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Evliliğin zevalinden sonra velâyeti haiz olan karı veya koca, hâkime çocuğun malî vaziyetini gösterir bir müfredat defteri vermeğe ve servetindeve keyfiyeti tenmiyesinde ehemmiyetli bir tebeddül husule geldiği takdirde, onu da, bildirmeğe mecburdur.

İstifade hakkı Şartlar

İKİ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Ana babanın velâyeti, taksirleri hasebile, kendilerinden nezolunmadıkça; rüştüne kadar çocuğun emvalinden intifa hakları vardır.

Gelirin sarfı

İKİ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Çocuğun geliri, evveleminde kendi infak ve terbiyesine sarfolunur; fazlası, karı kocadan hangisi aile masrafı ile mükellef ise ona ait olur.

Serbest mallar İstifade hakkından Hariç mallar

İKİ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — İntifa hakkı, faize verilmek veya tasarruf sandıklarında biriktirilmek yahut ana baba intifa edememek şartı ile çocuğa hibe edilen mallara şamil olmaz.

Bu kabûl malların idaresi, vahip tarafından hini hibede hi-lâfı şart edilmedikçe; ana babadan alınamaz.

İdare ve istifade hakları Kazanç

İKİ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Küçüğün kazancı, yanlarında yaşadıkça, ana babaya aittir. Ananın babanın rızası ile aile haricinde yaşayan çocuk, onlara karşı olan borçlarına hâlel gelmemek üzere, kazancında dilediği veçhile tasarruf edebilir.

Meslek veya sanat için verilen mal

İKİ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir meslek veya sanat için, ana baba tarafından çocuğa malından verilen kısmın idaresi ve ondan istifade hakkı, çocuğundur.

Hâkimin müdahalesi, teminat tedbirleri

İKİ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Ana baba, idare ve intifa haklarının kendilerine yüklettiği vazifeleri yapmadıkları surette; hâkim, çocuğun menfaatini muhafaza için muktazi tedbirleri ittihaz eder.

Çocuğun malları tehlikeye düşerse hâkim, vasiler üzerinde haiz olduğu murakabeyi ana baba hakkında tatbik veya onlardan

teminat talep ve çocuğun menfaatini korumak için kayyım de tayin edebilir.

İKİ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Ana baba, çocuğun malları üzerindeki haklarından; ancak velâyetlerinin nezi halinde, mahrum edilebilir. Velâyetin nezi, ana babanın taksirleri yüzünden olmamış ise; çocuğun infak ve terbiyesine kifayet edecek miktardan fazlasında intifa hakları bakidir.

*Velâyet hakkının
nezi halinde*

İKİ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Ana babanın idare hakkının zevalinde, mallar; reşit olan çocuğa veya vasisine, hesap görülerek teslim olunur.

*İdare hakkının ze-
vali
Teslim*

İKİ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Ana baba, çocuğun mallarını iadede intifa hakkı sahibi gibi mesuldür; hüsnüniyetle sattıkları malların semenini verirler.

Mesuliyet

Ana baba çocuğun malından, anın menfaati için, salâhiyetleri dairesinde yaptıkları masrafı zammın olmazlar.

İKİ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Çocuğun, haciz veya iflâs tariki ile takip edilen ana babadaki alacağı, mümtazdır.

*Çocuğun imtiyaz
hakkı*

SEKİZİNCİ BAP

Nesebi sahih olmayan çocuk

İKİ YÜZ DOKSANINCI MADDE — Nesebi sahih olmayan çocuğun anası, doğuran kadındır. Babası, tanıma veya bir hüküm ile tahakkuk eder.

*Sahih olmayan ne-
sep*

İKİ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Evlilik haricinde doğan çocuk, babası tarafından veya babasının vefatı veya temiz kudretinden daimî mahrumiyeti halinde babasının babası tarafından, tanınabilir.

*Tanıma şartları ve
şekli*

Tanma, resmî senet veya ölüme bağlı tasarrufla olur. Keyfiyet, tanınan kimsenin mukayyet bulunduğu mahallin nüfus me-muruna bildirilir.

İKİ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Birbirleriyle evlenmeleri memnu olanlardan veya evli erkek ve kadınların zinasından doğan çocuk, tanınmaz.

Memnuiyet

İKİ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Ana veya çocuk ve çocuğun vefatı halinde firuu, tanınanın baba veya büyük baba

Ref

*Anı veya çocuğun
İtirazı*

olmadığı veya tanıma çocuk hakkında zararlı bulunduğu iddiasile, ıttıllarından itibaren üç ay içinde hâkime itiraz edebilirler.

Ahvali şahsiye memuru, tanıyana yahut annin mirasçılarına itirazı bildirir. Bunlar üç ay içinde mahallî mahkemesine müracaatle itirazın reddini isteyebilir.

Üçüncü şahsın itirazı

İKİ YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Gerek Hazine gerek her hangi bir alâkadar, ıttıla tarihinden itibaren üç ay içinde salâhiyettar ahvali şahsiye memurunun bulunduğu mahal mahkemesinde, tanıma keyfiyetine itiraz edebilir. Muterizler, tanıyan kimsenin çocuğun baba veya babasının babası olmadığını veya tanımanın kanunen memnu bulunduğunu ispat mecburiyetindedirler.

Babalık davası

İKİ YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Evlilik haricinde doğan çocuğun anası, babanın hükmen tayini için ikamei dava edebilir. Çocuk ta bu hakkı haizdir. Dava baba veya mirasçıları aleyhine ikame olunur.

*Dava hakkı
Müddet*

İKİ YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Dava, çocuk doğmadan evvel veya doğduğundan itibaren nihayet bir sene içinde ikame olunur.

Mevzuu

İKİ YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Dava, ana veya çocuk lehine babanın naktî tediyatta bulunması talebine dair olabileceği gibi, kanunun tayin ettiği hususlarda, bu taleple birlikte veya ayrıca, babalığın ahvali şahsiyeye müteallik bütün ne-tayicile hükmen tayinine dair de olabilir.

Çocuk, babası tarafından tanınmış veya ölü doğmuş yahut hükümden evvel ölmüş olsa bile; ana, naktî tediyat davasında bulunabilir. Çocuk, baba tarafından tanınmış veya babalık hükümü lâhik olmuş ise, velâyetten mütevellit borçların edası, çocuğa yapılması lâzımgelen tediyat yerine kaim olur.

Kayım tayini

İKİ YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Mahkeme, evlilik haricinde bir doğumdan haberdar olduğu veya böyle bir gebelik ana tarafından kendisine haber verildiği takdirde; çocuğun menfaatlerini sıyanet etmek üzere, hemen bir kayyim tayin eder. Babalık davası bittiği veya ikamesi için muayyen müddet geçtiği takdirde mahkeme, çocuğun ana veya babanın velâyeti altında bırakılmasını faydalı görmezse kayyim yerine bir vasi nasbeyler.

*Salâhiyet
Umumî salâhiyet*

İKİ YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Babalık davası, müddeinin doğum zamanında Türkiyedeki ikametgâhının bulunduğu mahal mahkemesinde ikame edilebileceği gibi

müddeialeyhin dava zamanındaki ikametgâhının bulunduğu mahal mahkemesinde dahi ikame olunabilir. Babalığın hükmen tayini maksadile vaki olan dava, menfaatlerini sıyanet edebilmesi için hâkim tarafından doğrudan doğruya müddeialeyhin ikametgâhındaki Hazine memuruna tebliğ olunur.

ÜÇ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Ana ve çocuğun ikametgâhı Türkiye haricinde olupta aleyhine babalık davası ikame olunan türk te ecnebi bir memlekette sakin ise, dava anın Türkiyede mukayyet olduğu mahal mahkemesi huzurunda ikame olunabilir.

Sicil kaydının bulunduğu mahal sa-lâhiyeti

ÜÇ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Doğumdan evvel üç yüzüncü gün ile yüz sekseninci gün arasında müddeialeyhin, çocuğun anasile münasebeti cinsiyede bulunduğu sübutu; babalığa karine teşkil eder. Müddeialeyhin babalığı hakkında ciddî şüpheler uyandıracak hallerin vücudu takdirinde, karineye itibar yoktur.

Karine

ÜÇ YÜZ İKİNCİ MADDE — Ananın, gebe kaldığı zaman iffetsizlikle melûf olduğu sabit olursa babalık davası, reddolunur.

Ananın kusuru

ÜÇ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Ana, gebe kaldığı zaman evli idise; babalık davası, ancak çocuğun nesebi sahih olmadığına hâkim hükmettikten sonra ikame edilebilir. Bu takdirde babalık davasının ikamesi için muayyen müddet, nesebin sahih olmadığı hakkındaki hükmün sudurundan itibaren başlar.

Evlî ana

ÜÇ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Babalık davası sabit olduğu takdirde ana lehine aşağıdaki tazminata hükmedilir :

Hüküm, ana lehine maddî tazminat

- 1 - Doğurma masrafları,
- 2 - En aşağı doğumdan evvelki dört hafta ile sonraki dört haftanın iâşe masrafları,
- 3 - Gebeliğin ve doğurmanın sebep olduğu diğer masraflar.

ÜÇ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Baba, anaya münasebeti cinsiyeden evvel, evlenmek vadetmiş veya onunla münasebeti cinsiyesi kanunî bir cürüm yahut onun üzerindeki nüfuzunu sui istimal teşkil eylemiş veya münasebeti cinsiyeye zamanında ana henüz küçük idise; ana için manevî bir tazminat karşılığı olarak, bir meblâğ hükmolunabilir.

Manevî tazminat

ÜÇ YÜZ ALTINCI MADDE — Babalık davasının sübutu halinde, hâkim, ana ve babanın içtimaî vaziyetlerine göre çocuğa bir nafaka bağlar.

Çocuk lehine tediyat

Babanın tediyesile mükellef tutulacağı nafaka, her halde çocuğun iâşe ve terbiyesine muktazi masraflara adilâne bir iştirak teşkil edecek miktarda olmalıdır.

Nafaka, çocuk on sekiz yaşını bitirinceye kadar ve hâkimin tayin edeceği zamanlarda peşin olarak verilir.

Ana, açıktan açığa çocuğun menfaatine mugayir şartlar altında davadan sulh olmuş veya ikamesinden feragat etmiş ise; çocuk için, dava hakkı, yine bakidir.

Yeni hâdiseler

ÜÇ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Ahval ehemmiyetli surette değişmiş ise nafakanın miktarına dair olan karar, tarafeynden birinin istidası üzerine tadil olunabilir. İctimaî vaziyete göre, kâfi derecede şahsî geliri olduğu gün, çocuğun nafakası kesilebilir.

Teminat

ÜÇ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Ana, zarurette olur ve müddeialehyin baba olduğuna karine bulunursa doğurma ve çocuğu üç ay iâşe için melhuz masraflara karşı hükümden evvel teminat göstermeğe müddeilayeh mecbur tutulabilir. Ananın hakları, zıya tehlikesinde bulunduğu ispat edilememiş olsa dahi, yine böyledir.

Çocukların borçları

ÜÇ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Baba aleyhindeki haklar, mirasçılara karşı da istimal olunabilir. Bununla beraber mirasçılar, çocuğun tanınması halinde mirasçı sıfatile alabileceği miktardan fazla bir şey itası ile mükellef olmazlar.

Babalığa hüküm

ÜÇ YÜZ ONUNCU MADDE — Müddeialehy, anaya evlenme vadettiği veya münasebeti cinsiye bir cürüm veya nüfuzu sui istimal teşkil eylediği takdirde; müddeinin talebi üzerine hâkim, onun babalığına hükmeder.

Münasebeti cinsiye zamanında müddeialehy evli ise, hâkim babalığa hükmedemez..

Hükümler

Anaya ve çocuğa karşı

ÜÇ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Evlilik haricindeki doğumda anasına kalan çocuk, anasının aile ismini taşıdığı ve onun vatandaşlık hakkını iktisap ettiği gibi gerek anasına gerek anasının hısımlarına karşı sahih olmayan nesep üzerine terettüp eden hak ve vazifelere dahi sahiptir.

Ananın borçları ise tıpkı nesebi sahih çocuğa karşı olan borçları gibidir. Mahkeme, velâyeti anaya verebilir.

Babaya ve çocuğa karşı

ÜÇ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Babaya nisbeti babalık hükmü ile veya tanınmak sureti ile taayyün eden çocuk, babanın aile ismini taşır ve onun vatandaşlık hakkını iktisap eder. Babasının ve anasının ailelerine karşı sahih olmayan nesep üzerine

terettüp eden hak ve vazifelere dahi sahip olur. Babanın borçları ise tıpkı nesebi sahih çocuğa karşı olan borçları gibidir. Mahkeme velâyeti baba ve anaya verebilir.

ÜÇ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Çocuk babanın velâyeti altında ise, ana çocukla icabı hale göre şahsî münasebetleri idare hakkında haklıdır. Mahkeme, doğrudan doğruya veya ananın talebi üzerine, çocuğun muayyen bir yaşına kadar ananın ve bu yaştan sonra babanın velâyeti altında kalmasını emredebilir.

Velâyetin taksimi

ÜÇ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Velâyetin baba veya anaya tevdi halinde, mahkeme, çocuğun malları üzerindeki haklarını tayin eder.

Çocuğun malları üzerindeki haklar

DOKUZUNCU BAP

Aile

Birinci fasıl

Nafaka

ÜÇ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Herkes, yardım etmediği surette zarurete düşecek olan usul ve furuuna ve erkek ve kız kardeşlerine muavenet ile mükelleftir.

Borçlular

ÜÇ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Nafaka davası; bununla mükellef olanlar hakkında, mirastaki tertip sırasile ittihaz edilir. Dava, davacının geçinmesi için muktazi ve diğer tarafın geliri ile mütenasip, bir muavenet talebinden ibaret olur.

Muavenet talebi

Erkek ve kız kardeşler hali refahta bulunmadıkça, kendilerinden nafaka istenemez.

Dava, nafaka istemek hakkına malik olan kimse tarafından veya o kimse resmî bir müessesede infak olunur ise o müessese yahut müessesenin tâbi olduğu idare tarafından mükellefin ikametgâhı mahkemesinde ikame olunur.

ÜÇ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Ana ve babası belli olmayan çocuk, belediyelerce infak olunur. Ailesi zuhur ederse belediye, nafaka ile mükellef olan hısımlardan nafaka için edilen masrafı isteyebilir.

*Ana ve babası bel-
lisiz çocukların ia-
şesi*

İkinci fasıl

Ev reisliği

ÜÇ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Aile halinde yaşayan müteaddit kimseler üzerinde ev reisliği, kanuna veya akte veya örfe göre reis olan kimseye aittir.

Ev reisliği

Reislik hakkı, kan veya sıhrî hısım sıfatile yahut işçi, çırak, amelede olduğu gibi bir akit sebebi ile birlikte yaşayanların kâfesi üzerinde caridir.

Hükümleri
Umumî kaideleri

ÜÇ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Birlikte yaşayan kimseler evin kaidelerine tâbidir; bu kaidelerde her birinin menfaati adilâne bir surette gözetilmiş olmak lâzımdır.

Birlikte yaşayan kimselerden her biri bilhassa talim ve terbiyeleri, sanatleri yahut dinî ihtiyaçları için muktazi hürriyetten istifade ederler.

Evin reisi, birlikte yaşayanların evdeki eşyasını, kendi eşyasına karşı göstereceği aynı ihtimam ile muhafaza etmek ve emniyet altında bulundurmakla mükelleftir.

Mesuliyet

ÜÇ YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Evin reisi, riyaseti altında bulunan küçüğün, maheurun yahut dimağ hastalığı veya akıl zayıflığı ile malûl olan kimsenin yaptığı zarardan, mutad veçhile ahvalin muktazi bulunduğu dikkatle ana nezaret ettiğini ispat etmedikçe, mesuldür.

Evin reisi ev halkından akıl hastalığı veya akıl zayıflığı ile malûl olanların bizzat kendilerini veya başkalarını tehlikeye veya zarara düşürmeleri hususunda lâzimgelen tedbirleri ittihaz ile mükelleftir. Lüzumu halinde bu tedbirlerin ittihazı için keyfiyeti zabıtaya haber veir.

Üçüncü fasıl

Aile malları

Çocukların alacağı

ÜÇ YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Ana ve baba ile birlikte yaşayan ve ivazından sarahaten ferağat etmeksizin kendi sâynini veya varidatını aileye tahsis eden reşit evlât, bu tahsinden dolayı, ana ve babasından, aleyhlerine vaki hacze iştirak veya iflâsları halinde masaya müracaat tarikile, bir hak talep edebilir. İhtilâf halinde, hâkim, iddianın haklı olmadığını ve miktarını serbestçe takdir eder.

Aile vakfı

ÜÇ YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Aile efradının talim ve terbiyesine, teçhiz veya muavenetine ve bunlara mümasil gayelere muktazi masarifin tediyesi için, eşhas veya miras hukukuna dair olan hükümlere tevfikân aile vakıfları tesis edilebilir.

Bir malın veya bir hakkın devir ve ferağ edilememek üzere bir aileye tahsisine ve aile efradı arasında tarzı intikaline dair her türlü tasarruf memnudur. Bu tarzda tasarruf, tesisat ihdas fikrile dahi mezcolunamaz.

Aile şirket emvali
teşekkülü şartları

ÜÇ YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Hısımlar, tereke deki hisselerinin tamamını veya bir kısmını bırakmak veya ortay

diğer mallar koymak suretile aralarında, şirketi emval tesis edebilirler.

ÜÇ YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bütün şeriklerin veya mümessillerinin imzalarını havi resmî bir senede raptedilmedikçe, mal ortaklığı, tesis edilmiş olmaz.

Şekli

ÜÇ YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Mal ortaklığı, muayyen veya gayrimuayyen bir müddet için olabilir. Müddet, muayyen olmadığı takdirde; ortaklardan her biri, altı ay evvel ihbar edilmek şartile şirketle alâkasını kesebilir. Şirket, ziraf bir işe dair olduğu takdirde; ihbardan sonra geçmesi lâzımgelen müddet, mahallî örfе göre, o iş için muktazî ziraaat mevsiminden ibarettir.

Müddet

ÜÇ YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — Şerikler, şirketi el birliğile işletirler. Hilâfına bir şart olmadıkça her biri şirkette müsavi derecede hak sahibidir.

Hukmu

Şirketin işletilmesi

Şirket devam ettiği müddetçe, şerikler hisselerini talep edemeyecekleri gibi hisselerinde tasarruf dahi edemezler.

ÜÇ YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Şirket, bütün azasının el birliğile idare olunur. Azadan her biri diğerlerinin iştiraki olmaksızın mutat olan idarî tasarruflarda bulunabilir.

İdare ve temsil

ÜÇ YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Aza, içlerinden birini şirkete müdür tayin edebilirler.

Müdürlerin salâhiyeti

Müdür, şirkete müteallik bütün tasarruflarda onu temsil ve işletme umurunu idare eder.

Şirketi kimin temsil edeceği siciline kaydedilmiş olmadıkça, diğer şeriklerin temsil hakkından mahrumiyetleri iddiası, hüsnü niyet sahibi üçüncü şahıslara karşı dermeyan edilemez.

ÜÇ YÜZ YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — Şirkete dahil olan mallar, şeriklerin müşterek mülküdür. Şerikler borçlardan müteselsilen mesuldürler. Şeriklerden birinin şirkete koymadığı veya şirket esnasında miras tarikile yahut her hangi bir suretle ivazsız iktisap ettiği mallar, şart olmadıkça şirket emvalinden sayılmaz.

Müşterek mallar ve şahsî mallar

ÜÇ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Aşağıdaki hallerde şirket nihayet bulur :

Şirketin feshi sebepleri

- 1 - Bütün şeriklerin muvafakati ile yahut ihbar tarikile,
- 2 - Şirketin devamı için muayyen müddet hitam bulmuş ve zımnem temdit vaki olmamış ise,

3 - Şeriklerden birinin hissesi icra vasıtasile haczedilerek satıldığı takdirde,

4 - Şeriklerden birinin iflâsı halinde,

5 - Şeriklerden birinin muhik sebeplere müstenit talebi ile.

*İhbar
Tedyeden aciz*

ÜÇ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — İhbar tarikile şeriklerden biri şirketten ayrıldığı veya şeriklerden birinin iflâsına hüküm sadır olduğu yahut haczedilmiş olan hissenin satılması talep edildiği takdirde, diğer şerikler, işbu şerikin hukukunu tasfiye veya alacaklılarının alâkasını katettikten sonra kendi aralarında, şirketi idame edebilirler.

Evlence

Evlence şerik, evvelce ihbara mecbur olmaksızın şirketteki hukukunun tasfiyesini talep edebilir.

Vefat

ÜÇ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Şeriklerden birinin vefatı halinde mirasçılar, şirketi emval azasından değil iseler ancak murislerine ait hukukun tasfiyesini talep edebilirler.

Müteveffa mirasçı olarak fûru bırakmış ise, bunlar diğer şeriklerin muvafakati ile, onun yerine, şirkete girebilirler.

Taksim

ÜÇ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Şirket mallarının taksimi veya ayrılan bir şerikin hissesinin tasfiyesi, şirketin hitamını mucip olan sebebin tahaddüsü zamanında şirket mallarının bulunduğu hale göre icra edilir.

Taksim ve tasfiye, müsait olmayan bir zamanda talep olunmaz.

*Hisse temettü sar-
tâle şirket
Meczuu*

ÜÇ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Şerikler, aralarında yapacakları mukavele ile şirketin işletilmesini ve temsilini diğer şeriklerden her birine hasılatı safiyeden senevî muayyen bir hisse vermek üzere; içlerinden yalnız birine tevdi edebilirler.

Bu hisse, hilâfına şart olmadıkça, şirket mallarının münasip derecede uzun bir devredeki hasılatının vasatî miktarına göre ve işleten şerikin ihtiyar ettiği mesai ve sarfiyatı nazarı itibare alınarak adilâne bir surette tesbit olunur.

Fesh

ÜÇ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Şirketin işletme ve temsilini deruhte eden şerik, müşterek malları gereği gibi işletmediği veya şeriklerine karşı teahhütlerini ifa etmediği takdirde, şeriklerin, şirketin feshini talebe hakları vardır.

Şeriklerden her biri, muhik sebeplere istinat ile, işletme ve temsili deruhte eden şerikin idaresine iştirakile tereke taksimindeki hükümler nazarı dikkate alınmak üzere müşterek mallardan istifade hakkına teşrikini, hâkimden isteyebilir.

Bununla beraber, şerikler el birliğiyle işlettikleri şirketi emvalde dair olan kaideler, temettüe iştirak suretile olan şirketi emvalde dahi caridir.

ÜÇ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Aşağıdaki maddeler hükmüne tevfikân aile yurtları tesisi caizdir.

Aile yurdu

ÜÇ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Ziraat veya sanayie tahsis edilmiş olan bir gayrimenkul ve müstemilâtile beraber meskenler, aşağıdaki şartlar dairesinde, aile yurdu ittihaz edilebilir.

*Yurt tesisi
Şartları*

Aile yurdu ittihaz olunan gayrimenkulün büyüklüğü, bir ailenin yaşesine veya ikametine muktazi dereceden fazla olamaz; gayrimenkulün üzerinde aynı hakları bulunması ve mülk sahibinin mütebaki servetinin derecesi, haizi tesir değildir.

Mahkemenin, muhik sebeplere istinat ile muvakkat bir zaman için vereceği müsaade müstesna olmak üzere, mülk sahibi veya ailesi, yurt ittihaz edilen gayrimenkulü ve gayrimenkulün tahsis edildiği sanati bizzat işletmeğe yahut meskende bizzat ikamete mecburdur.

ÜÇ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Aile yurdu tesis etmek isteyen kimse, alacaklıların ve alehlik tesisten zarar görmeleşi melhuz olanların iki ay zarfında itirazlarını dermeyan etmelerini evveleminde mahkeme marifetile resmen ilân ettirir. Mahkeme, yurt ittihaz edilecek mesken veya diğer gayrimenkul kendilerine teminat gösterilmiş olan alacaklılara, keyfiyeti sureti mahsusada tebliğ eder.

*Tesis usulü
Resmî ilân*

ÜÇ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — İlân müddeti içinde, üçüncü şahıslar tarafından itiraz olunmadığı yahut vukubulan itirazın haksızlığı anlaşıldığı takdirde; mesken veya diğer gayrimenkul, yurt ittihazi için muktazi kanunî şartları cami ise, tesise müsaade olunur.

Baskalarının hakları

Müddet içinde itiraz eden alacaklıların alâkalarının kesildiği ispat edilmedikçe tesise müsaade edilmez. Borç, itiraz eden alacaklı lehine müeccel olsa bile aile yurdu tesis etmek isteyen borçlu, hemen ödeyebilir.

ÜÇ YÜZ KIRKINCI MADDE — Mahkemenin tesis müsaadesi tapu siciline kayıt ile resmen ilân olunmadıkça, aile yurdu kurulmuş olmaz.

Sicille kayıt

ÜÇ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Yurt ittihaz olunan mesken veya diğer gayrimenkul, teminat gösterilemez. Sahibi onu âhara ferağ edemeyeceği gibi kiraya da veremez. Yurt ve müstemilâti, mahkeme marifetile idare hakkı mahfuz kalmak şartile, kabili haciz değildir.

*Hukmu
Tasarruf hakkının
tahdidî*

Hısımların hakkı

ÜÇ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Muhtaç olan ve kabullerine mâni bulunmayan usul ve furuunu ve erkek ve kız kardeşlerini yurda kabul etmesi için, mahkeme, mal sahibini cebredebilir.

Mal sahibinin borcunu ödemekten aczi

ÜÇ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Mal sahibinin borcunu ödemekten aczi tahakkuk ettiği takdirde, alacaklılar, mahkemeye müracaat ederek yurdun tahsis edildiği gayeye hâlel gelmemek şartile; yurt ittihaz edilen mesken veya diğer gayrimenkulü, kendi hesaplarına idare etmek üzere, bir müdire tevdi ettirebilirler.

Alacaklılar, borcu ödemekten acze dair ellerinde bulunan vesikaların tarihi sırasile ve iflâstaki tertibe göre haklarını alırlar.

*İlga
Ölüm dolayısıyla*

ÜÇ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Ölüme bağlı bir tasarrufla mirasçılara geçmesi kendi tarafından şart kılınmış olmadıkça, mal sahibinin ölümünden sonra, aile yurdu devam edemez.

Böyle bir şart yok ise, mal sahibi ölünce, tapu sicillindeki kayıt terkin edilir.

Mal sahibinin sağlığında

ÜÇ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Mal sahibi, sağlığında yurdu ilga edebilir. Bunun için mal sahibinin, tapu sicillindeki kaydi terkin ettirmek üzere, bir istida ile mahkemeye müracaat etmesi lâzımdır. İstida, mahkemece ilân olunur. İstidanın ilânı tarihinden itibaren iki ay içinde itiraz edilmediği veya edilen itirazın haksızlığı anlaşıldığı takdirde, kaydın terkinine müsaade edilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Vesayet

ONUNCU BAP

Vesayet teşkilâtı

Birinci fasıl

Vesayet uzuvları

Uzuvlar

ÜÇ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Vesayet uzuvları, vesayet daireleri ve varisleri ve kayyimlerden ibarettir.

*Vesayet daireleri
Umumî vesayet*

ÜÇ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Vesayet daireleri, sulh mahkemesi ile mahkemei asliyedir.

ÜÇ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Vesayet altındaki kimsenin menfaati ve hususile bir şirketin veya sınıflı bir teşebbüsün devamı icap eylediği takdirde vesayet, müstesna olarak aileye tevdi olunabilir.

*Hususî vesayet
Cevaz ve şartları*

Bu suretle vesayet makamının hak ve vazifeleri ve mesuliyeti, bir aile meclisine intikal eder.

ÜÇ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Vesayet altındaki kimsenin yakın kan veya sıhrî hısımlarından iki reşidin veya bunlardan biri ile karı ve kocasının talebi üzerine mahkemeci asliye, aile vesayetine müsaade edebilir.

Teşekkülü

ÜÇ YÜZ ELLİNCİ MADDE — Aile meclisi vesayet altındaki kimsenin, vasiliğe ehil olan kan veya sıhrî hısımlarından en aşağı üç kişiden tereküp eder ve mahkemei asliye tarafından, dört sene için, teşkil olunur.

Aile meclisi

Karı veya koca, aile meclisine aza olabilir.

ÜÇ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Aile meclisi azası, vazifelerini müstakimane ifa edeceklerine dair maddî teminat verirler. Aile vesayeti, ancak bu şart ile tesis olunabilir.

Maddî teminat

ÜÇ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Mahkemei asliye, vesayeti her zaman aileden refedebilir.

*Hususî vesayetin
refi*

ÜÇ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Vasi, vesayet altındaki küçüğün ve mahcurun şahsına takayyüt ve mallarını idare ve medenî tasarruflarda onu temsil eder.

Vasi ve kayyim

Kayyim, bir malın idaresi veya muayyen bir iş için nasbolunur.

Kanunda hilâfına sarahat olmadıkça vasiye ait hükümler, kayyim hakkında da caridir.

İkinci fasıl

Vesayeti müstelzim haller

ÜÇ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Velâyet altında bulunmayan her küçüğe, bir vasi nasbolunur. Nüfus. adliye ve idare memurları resmî muameleleri dolayısıyla muttali oldukları vesayeti müstelzim bir hali, sulh mahkemesine hemen ihbar ile mükelleftirler.

Küçüklük

ÜÇ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Akıl hastalığı veya akıl zaifliği sebebi ile işlerini görmekten âciz veya daimî muavenet ve tekayyüde mühtaç olan yahut başkasının emniyetini tehdit eden her reşit için, bir vasi nasbolunur. Adliye ve idare memurları, resmî muameleleri dolayısıyla muttali oldukları hacri müstelzim halları, sulh mahkemesine hemen ihbar ile mükelleftirler.

*Haaciz
Akıl hastalığı veya
akıl zaifliği*

*İsraf, ayyaşlık, sui-
hal ve suiidare*

ÜÇ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — İsrafı, ayyaşlığı, sui-hal ve suiidaresile kendisini veya ailesini zarurete maruz bırakan veya daimî muavenet ve tekayyüde mühtaç olan yahut başkasının emniyetini tehdit eden her reşit için, bir vasi nasbolunur.

Hapis

ÜÇ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Bir sene veya daha ziyade hürriyeti salıp bir ceza ile mahkûm olan her reşit için, bir vasi nasbolunur. Hükümü icraya memur daire, mahkûmun cezasını görmeğe başladığını, sulh mahkemesine hemen ihbar ile mükelleftir.

İhtiyarî hacir

ÜÇ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — İhtiyarlığı, malûliyeti veya tecrübesizliği sebebiyle işlerini gereği gibi görmekten âciz olduğunu ispat eden her reşit, vesayet altına alınmasını talep edebilir.

*İstima
Ehli hibre*

ÜÇ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — İsraf, ayyaşlık, sui-hal veya suiidare sebebi ile bir kimsenin hacrine, ancak kendisinin istimaından sonra, hükmolunabilir. Akıl hastalığı veya akıl zaflığı sebebi ile hacir hükmü, ancak ehli hibre raporu üzerine verilebilir. Evvel emirde hastanın istimai faideli olup olmadığı raporda bilhassa tasrih olunur.

İlân

ÜÇ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Kaziyei muhkeme halini alan hacir hüküm derhal mahcurun hem doğduğu hem ikametgâhının bulunduğu yerde resmen en aşağı bir defa ilân olunur.

Akıl hastalığı, akıl zaflığı veya ayyaşlık sebebi ile hacredilen kimsenin bir müessesede bulundurduğu müddetçe ilânın tehirine; mahkemei asliye, müstesna olarak müsaade edebilir. Hüsnü niyet sahibi üçüncü şahıslar hakkında hacir hükmünün tesiri ilândan başlar.

Üçüncü fasıl

Vesayet işlerinde salâhiyet

*Saalâhiyettar ma-
kam*

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Vesayet işlerinde salâhiyet, küçüğün veya mahcurun ikametgâhındaki vesayet dairelerine aittir.

*İkametgâhın değiş-
mesi*

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Sulh mahkemesinin izni olmadıkça, vesayet altındaki kimse, ikametgâhını değiştiremez. İkametgâh değiştirildiğinde, salâhiyet, yeni ikametgâhın vesayet dairelerine geçer; bu suretle hacir, yeni ikametgâhta ilân edilir.

Dördüncü fasıl

Vasi tayin

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Sulh mahkemesi, vesayet işlerini görmeğe ehil olan bir reşidi, vasi tayin eder. Kendilerine verilen vazifeyi birlikte veya her birleri kendilerine ayrılan vazifeleri ayrı ayrı yapmak üzere sulh mahkemesi icabı hale göre birden ziyade vasi tayin edebilir. Bununla beraber, bir vesayetin birlikte idaresi; rızaları olmadıkça, birden ziyade kimseye yükletilemez.

Vasinin sahsi ,

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Muhik sebepler olmadıkça, sulh mahkemesi, vasiliğe kasırın yakın kan veya sıhrî hısımlarından bu vazifeye ehil olan birini yahut karısını veya kocasını tercihan tayin eder. Alâkadarların şahsî münasebetleri ve ikametgâhlarının yakınlığı gözetilir.

Hısımlarla karı ve kocanın ruçhan hakkı

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Muhik sebepler mâni olmadıkça, sulh mahkemesi, vasiliğe baba veya ananın yahut kasırın gösterdiği kimseyi tayin eder.

Vasi intahabında arzular

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Küçüğün veya mahcurun erkek hısımları ve kocası ve bir de vesayet muntakası dahilinde sakin ve medenî ve siyasî hakları haiz diğer erkekler vesayet vazifesini kabul ile mükelleftirler. Aile meclisi tarafından tayin edilen vasi için, böyle bir mükellefiyet yoktur.

Vesayeti kabul mükellefiyeti

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Aşağıdaki kimse-
ler vasilikten itizar edebilirler :

Mazeretler

- 1 - Altmış yaşını bitirmiş olanlar,
- 2 - Malûliyetten dolayı vesayeti güçlük ile yapacak olanlar,
- 3 - Dörtten fazla çocuğun velisi bulunanlar,
- 4 - Uhdesinde iki vesayet bulunan veya işi aşkın bir vesayeti olanlar,
- 5 - Mebuslar, vekiller ve temyiz mahkemesi reis ve azaları.

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Aşağıdaki kimse-
ler vasi olamazlar :

Vesayete mâni sebepler r

- 1 - Vesayet altında bulunanlar,
- 2 - Medenî ve siyasî haklardan mahrum veya suhal sahibi olanlar,
- 3 - Menfaatleri kasırın menfaatleri ile zıt olan veya onunla düşmanlığı olanlar,
- 4 - Alâkadar vesayet daireleri hâkımleri.

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Sulh mahkemesi, vasi tayinini müstelzim hallerde, hemen tayine mecburdur.

Tayin usulü
Tayin

İcabında, küçüğün rüşte vusulünden evvel de hacir muamelesi yapılabilir.

Reşit olan evlât hacredildikte, vesayet altına alınacak yerde, asıl olan, velâyet altında konulmaktadır.

Muvakkat tedbirler

ÜÇ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Vasinin tayininden evvel bazı işlerin görülmesi zarurî ise, sulh mahkemesi, lâzımge-len tedbirleri yapar. Hususile hacredilecek kimseyi medenî hak-larını kullanmaktan muvakkaten men ve ona bir mümessil tayin edebilir; bu karar ilân olunur.

Tebliğ ve ilân

ÜÇ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Vesayete tayin edil-diği, vasiye derhal tahriren tebliğ edilir; tayin, hacir hükmü ile birlikte hem doğduğu hem ikametgâhının bulunduğu yerlerde resmen ilân olunur.

*İtizar ve itiraz
Vesayet makamı-
nın vazifesi*

ÜÇ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Tayini kendisine tebliğ edildiği günden itibaren on gün içinde, vasi, kanunî ma-zeretlerini beyan ile itizar edebilir.

Bundan başka, her alâkadar, muttali olduğu günden itibaren on gün içinde tayininin kanuna mugayir olduğundan bahisle iti-raz edebilir.

Sulh mahkemesi, itizarı veya itirazı kabul ederse yeniden bir vasi tayin eder; kabul etmediği halde bir karar vermek üzere keyfiyeti raporla mahkemei asliyeye gönderir.

Muvakkat idare

ÜÇ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Vesayetten itizar etmiş veya vesayetine itiraz edilmiş olan vasi, yerine diğeri ge-linceye kadar vazifesini yapmağa mecburdur.

Karar

ÜÇ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mahkemei as-liye, kararını vasiye ve sulh mahkemesine tebliğ eder. Vasi ma-zur görülmiş ise sulh mahkemesi, derhal yeni bir vasi tayin eder.

Devir ve teslim

ÜÇ YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Tayin katilesince sulh mahkemesi marifetile vasiye devir ve teslim muamelesi ya-pılır.

Beşinci fasıl

Kayyimlik

*Tayin sebepleri
Temsil*

ÜÇ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Sulh mahkemesi, aşağıdaki hallerde ve kanunun tayin ettiği diğere yerlerde alâka-daranın istidası üzerine veya doğrudan doğruya kayyim tayin eder :

1 - Reşit olan bir kimse hastalık veya kaybolmak ile yahut bunlara benzer sebeplerden birile müstacel bir işini bizzat yapmadığı gibi bir mümessil tayinine de muktedir olamazsa,

2 - Bir işte kanunî mümessilin menfaati ile küçüğün veya mahcurun menfaati birbirine zıt olursa,

3 - Kanunî mümessilin bir mâniî zuhur ederse.

ÜÇ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Sulh mahkemesi; idaresi kimseye ait olmayan mallar için muktazi tedbirleri ittihaza, hususile atideki hallerde kayyım tayinine, mecburdur:

*Malların idaresi
Kanunî kayyım*

1 - Bir kimse uzun müddettenberi kaybolupta bulunduğu yer, belli olmazsa,

2 - Bir kimse malını bizzat idareye veya bunun için bir vekil tayinine muktedir olmayıpta kendisine bir vasi tayinine de mahal yok ise,

3 - Bir terekede ölüme bağlı haklar henüz taayyün etmemiş bulunur veya ceninin menfaati için lüzum görülürse

4 - Bir cemiyetin veya tesisin teşkilâtı eksik olur ve başka suretle de idaresi temin edilmemiş bulunur ise,

5 - Bir hayır iş veya umumî menfaat için halktan toplanan paraların idare ve sureti sarfı temin edilmemiş ise.

ÜÇ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Kendisinde ihtiyarî hacir sebeplerinden biri bulunan reşit için, talebi üzerine, bir kayyım tayin edilebilir.

Ihtiyarî kayyım

ÜÇ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Hacrine kâfi sebep bulunmamakla beraber medenî haklarını kullanmak salâhiyetinden kısmen mahrum edilmesi menfaati iktizasından bulunan reşide aşağıdaki işlerinde reyî alınmak üzere bir müşavir tayin olunur :

Mahdut ehliyet

1 - Husumet ve sulh,

2 - Gayrimenkulün alım satımı ve onlar üzerinde rehin ve sair aynî bir hak tesisî,

3 - Kıymetli evrak alım satımı ve terhini,

4 - Alelâde idare ihtiyaçları haricinde inşaat,

5 - Ödünç verme ve alma,

6 - Sermayeyi almak,

7 - Hibe,

8 - Kambiyo taahhütleri altına girmek,

9 - Kefalet.

Bu suretle medenî haklarını kullanmak salâhiyetinden kısmen mahrum edilen kimse, gelirinde dilediği veçhile tasarruf hakkı baki kalmak üzere, mallarını idare hakkından dahi mahrum edilebilir.

Salâhiyettar makam

ÜÇ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Kayyım ve kayyimlik altına alınacak kimsenin ikametgâhı sulh mahkemesi tarafından tayin olunur. Malların idaresile mükellef olan kayyım, o malların en büyük kısmı nerede idare ediliyor veya temsil edilen kimsenin hisesine nerede isabet etmiş bulunuyorsa, oranın sulh mahkemesi tarafından tayin olunur.

Tayin

ÜÇ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Vasi tayininde usul ne ise, kayyım hakkında da odur. Sulh mahkemesi muvafık görmezse, kayyım tayinini ilân etmez.

ON BİRİNCİ BAP

Vesayetin idaresi

Birinci fasıl

Vasinin vazifeleri

*Vazifeye başlamak
Defter*

ÜÇ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Vasi, vazifesine başlarken sulh mahkemesinin bir mümessili hazır bulunduğu halde, vesayet altındaki kimsenin mallarının defterini yapar.

Vesayet altındaki kimse, temyiz kudretini haiz ve imkân da mevcut ise defter yapılırken hazır bulundurulur. Mahkemei asliye, icabında vasinin ve sulh mahkemesinin teklifi üzerine defterin resmî surette yapılmasını emreder. Bu muamele alacaklılara karşı mirası kabul halinde tanzim edilen resmî defter hükümünde olur.

*Kıymetli eşyanın
hıfzı*

ÜÇ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Vesayet altındaki kimsenin mallarını idare hususunda bir mahzuru yok ise, senetler, kıymetli eşya, mühim vesikalar ve buna mümasil sair şeyler sulh mahkemesinin murakabesi altında emin bir mahalle konulur.

Menkulün satışı

ÜÇ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Vesayet altındaki kimsenin menfaati icap ettiği takdirde bundan evvelki maddede beyan olunanlardan maada menkul eşya, sulh mahkemesinin talimatı dairesinde, alenî müzayede ile yahut iki tarafın rızasıyla satılır.

Vesayet altındaki kimsenin ailesi veya kendisi için kıymeti mahsusası bulunan şeyler, mecburiyet olmadıkça satılmaz.

ÜÇ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Vasinin, vesayeti altındaki kimse için sarfına lüzum görmediği nücut; derhal, sulh mahkemesi veya Hükûmetçe tayin edilmiş olan malî bir müesseseye faiz mukabilinde ikraz edilir. Vasi, bir aydan fazla nemasız bıraktığı nücutun faizini ödemeğe mecburdur.

*Nücut
Tenmiyesi*

ÜÇ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Kâfi derecede teminatı bulunmayan alacaklar, sağlam alacağa tahvil olunur. Tahvil muamelesi vesayet altındaki kimsenin menfaatine en muvafık bir zamanda yapılır.

Tahvil

ÜÇ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Vesayet altındaki kimsenin malları, smâî ve ticarî ve sair teşebbüsleri de ihtiva ediyorsa; sulh mahkemesi, bunların tasfiyesi veya idamesi için lâzım gelen talimatı ita eder.

Malî ve ticarî teşebbüsler

ÜÇ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Gayrimenkul mallar, sulh mahkemesinin iznile satılır. Sulh mahkemesi, vesayet altındaki kimsenin menfaati icap etmedikçe beye mezuniyet vermez. Satış alenî müzayede ile olur ve ihale sulh mahkemesi tarafından tasdik edilmek lâzımdır; mezkûr makamın gecikmeksizin bir karar vermesi icap eder.

Gayrimenkul

Satış, mahkemei asliyenin tasvibi ile, müstesna olarak iki tarafın rızasile yapılabilir.

ÜÇ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Vasi, küçüğün infak ve terbiyesine itina eder. Bu hususta vesayet dairelerinin müdahale haklarına mütedair hükümleri baki kalmak şartile vasi, ana ve babaya ait salâhiyeti kullanır.

*İtina ve temsil
Küçük*

ÜÇ YÜZ DOKSANINCI MADDE — Vasi, mahcuru himaye ve şahsî muamelelerinde ona müzaheret ve icabı halinde bir müesseseye konulmasını temin eder.

Mahcur

ÜÇ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Vesayet dairelerinin müdahale haklarına mütedair hükümler baki kalmak şartile vasi, bütün tasarruflarında küçüğü temsil eder.

*Temsil
Umumî*

ÜÇ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Vasi, vesayeti altındaki kimsenin malını hibe veya vakfedemeyeceği gibi anın hesabına kefalet te yapamaz.

Memnu tasarruflar

ÜÇ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Temyiz kudretini haiz olupta en aşağı on altı yaşında bulunan vesayet altındaki kimsenin, mallarını idareye müteallik mühim tasarruflarda, mümkün oldukça, reyi alınır.

Vesayet altındaki kimsenin reyi alınmak

Vesayet altındaki kimsenin bu reyi, vasiyi, mesuliyetten kurtaramaz.

Küçüğün tasarrufu
İcazet

ÜÇ YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Vesayete tâbi ve temyize muktedir kimse, vasinin sarıh veya zımnî muvafakati ile yahut lâhik olacak icazeti ile, bir borcu iltizam veya bir hak-tan feragat edebilir.

Diğer tarafın bizzat tayin edeceği veya hâkime tayin ettireceği münasip bir müddet zarfında vasi icazet vermezse, o tasarruf hükümsüz kalır.

İcazetin fıkdanı

ÜÇ YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Vasi tarafından icazet verilmezse âkitlerden her biri, verdiğini isteyebilir. Şu kadar ki vesayete tâbi kimse ancak intifa eylediği miktar veya iade zamanına kadar mallarında hâsıl olan ziyade nisbetinde yahut sui niyetle elden çıkardığı miktar ile mesuldür.

Vesayet altındaki kimse hakikate muhalif olarak kendini ehil göstermiş ise, bu yüzden başkasına iras eylediği zararı zamin olur.

Vesayet altındaki
kimselerin meslek
ve sanatı

ÜÇ YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Kendisine sulh mahkemesi tarafından bir meslek veya sanatla iştigale sarahaten veya zımnî izin verilen vesayet altındaki kimse, bu sanat ve meslekin zaruriyatından olan her tasarrufu yapabilir ve bu tasarruflarından dolayı bütün servetile mesuldür.

Malların idaresi
vasinin vazifeleri
Hesap

ÜÇ YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Vasi, vesayeti altındaki kimsenin mallarını müdebbir bir müdür gibi idare eder.

Vasi, sulh mahkemesinin tayin eylediği zamanlarda ve hiç olmazsa senede bir kere mahkemeye arz etmek üzere hesap tutmağa mecburdur. Temyiz kudretini haiz ve en aşağı on altı yaşında bulunan vesayet altındaki kimse, mümkün oldukça hesabın rüyetinde bulundurulur.

Vesayet altındaki
kimseye bırakılmış
mallar

ÜÇ YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Vesayet altındaki kimse, kendi tasarrufuna bırakılan mallar ile vasisinin iznile çalışarak kazandığı malları bizzat idare etmek hakkını haizdir.

Vasilik müddeti

ÜÇ YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Vesayet, kaideten dört sene için tevcih olunur. Dört senenin hitamında vasi, vesayetten itizar edebilir.

Vasinin ücreti

DÖRT YÜZÜNCÜ MADDE — Vasinin vesayet altındaki kimsenin malından ücret almağa hakkı vardır. Bu ücret, her bir hesap müddeti için vasinin sarfettiği emeğe ve vesayeti altındaki kimsenin gelirine göre sulh mahkemesi tarafından takdir olunur.

İkinci fasıl*Kayımlığın vazifeleri*

DÖRT YÜZ BİRİNCİ MADDE — Menfaatleri için kendilerine bir kayımlı tayin edilen kimseler, kanunî müşavirin iştirakine dair olan hükümlere hâlel gelmemek üzere, medenî haklarını kullanmak salâhîyetini muhafaza ederler.

Kayımlığın mahiyeti

Kayımlığın müddeti kayıma verilecek ücret miktarı, sulh mahkemesince tayin olunur.

DÖRT YÜZ İKİNCİ MADDE — Muayyen bir iş için tayin edilen kayımlı, o işi sulh mahkemesinin talimatı dairesinde ifa eder.

Kayımlığın mevzuu
Hususî kayımlık

DÖRT YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Malların nezaretine veya idaresine memur edilen kayımlı, ancak iktiza eden idarî ve tahaffuzî tasarruflarda bulunabilir.

Malların idaresi

Kayımlının diğer tedbirlere tevessül edebilmesi, temsil edilen kimsenin muvafakatine ve muvafakat itasına ehil değil ise, sulh mahkemesinin müsaadesine bağlıdır.

Üçüncü fasıl*Vesayet dairelerinin müdahale hakları*

DÖRT YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Temyiz kudretini haiz olan vesayet altındaki kimse ve her hangi bir alâkadar, vasisinin tasarrufu aleyhine, sulh mahkemesine şikâyet edebilir.

Şikâyet

Sulh mahkemesinin kararına karşı tebliğden itibaren on gün içinde mahkemei asliyeye itiraz edebilir.

DÖRT YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Aşağıdaki hususlarda sulh mahkemesinin izni lâzımdır :

İzin
Sulh mahkemesi tarafından

1 - Gayrimenkulün alım satımı ve terhini ve sair aynî bir hak tesisi,

2 - Alellâde işletme ve idare ihtiyaçları haricinde menkulün alım satımı,

3 - Alellâde idare ihtiyaçları haricinde inşaat,

4 - Ödünç verme ve alma,

5 - Kambiyo taahhütleri altına girmek,

6 - Bir seneden fazla müddetle arazi ve üç seneden veya ondan fazla müddetle akar icar ve isticarı,

7 - Vesayet altında bulunan kimsenin bir sanat veya meslek ile iştigaline müsaade,

- 8 - Vasi tarafından hemen yapılması lâzimgelen muvakkat tedbirler müstesna olmak üzere husumet, sulh, tahkim ve konkordato akti,
 9 - Evlenme mukavelesi akti ve miras taksimi,
 10 - Borç ödemekten aciz beyanı,
 11 - Vesayet altında bulunan kimsenin hayatı üzerine sigorta akti,
 12 - Çıraklık mukavelesi akti,
 13 - Vesayet altındaki kimsenin bir terbiye veya muavenet müessesesine konulması,
 14 - Vesayet altında bulunan kimseye yeni bir ikametgâh itti-hazı.

*Mahkemei asliye
tarafından*

DÖRT YÜZ ALTINCI MADDE — Aşağıdaki hususlarda sulh mahkemesinin kararı alındıktan sonra mahkemei asliyenin dahi müsaadesi lâzımdır :

- 1 - Vesayet altındaki kimsenin evlâtlık olması veya başka birini evlât edinmesi,
 2 - Vatandaşlık hakkını iktisap veya andan ferağat,
 3 - İktisadî bir teşebbüsün iktisap veya tasfiyesi ve vesayet altındaki kimsenin şahsî mesuliyeti veya mühim bir sermaye tahsisini icap ettiren bir şirkete girmesi,
 4 - kaydi hayat ile maaş ve veya irat itasına veya kaydi hayat ile infaka dair mukaveleler akti,
 5 - Miras kabul veya reddi veya bir miras mukavelesi akti,
 6 - Küçüğün mezun kılınması,
 7 - Vasi ile vesayet altında bulunan kimse arasında aktolunan mukavelelerin tasdiki.

*Rapor ve hesapla-
rın tetkiki*

DÖRT YÜZ YEDİNCİ MADDE — Sulh mahkemesi, vasi- nin muayyen zamanlarda verdiği rapor ve hesapları tetkik ve lüzum görürse ikmal ve tashihini emreder.

Sulh mahkemesi, rapor ve hesapları kabul veya ret ve ica- bında vesayet altındaki kimsenin menfaatinin iktiza ettiği ted- birleri itthaz eyler.

İzin bulunmaması

DÖRT YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Sulh mahkemesinin kanunen muktazi müsaadesi alınmadan yapılan tasarrufun ve- sayet altındaki kimseye karşı hükmü; böyle bir kimsenin, vasi- sinin muvafakti olmaksızın yaptığı tasarrufun hükmü gibidir.

Dördüncü fasıl

Vesayet uzuvlarının mesuliyeti

Vasi

DÖRT YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Vasi ve vesayet dai- releri, vazifelerinin ifasında müdebbir bir müdür gibi hareket-

le mükelleftirler ve kast veya ihmal ile sebebiyet verdikleri zararlarından mesuldürler.

Vesayet idarelerinin mesuliyeti

DÖRT YÜZ ONUNCU MADDE — Vasi veya vesayet daireleri tarafından ödenemeyen zararları, Hazine tazmin eder.

Hazinenin mesuliyeti

DÖRT YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Vesayet dairelerinin mesul olan her bir azası, kusurundan mütevellit olmadığını ispat etmedikçe, vaki zararı tazmin ile mükellef ve her biri hissesile mesuldür.

Mesuliyet şartları

DÖRT YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Vasi ve sulh hâkimi, zararı tazminden birlikte mesul oldukları takdirde sulh hâkimi vasinin ödeyemediği zarar miktarını tazmin ile mükelleftir.

Muhtelif vesayet uzuvları arasında

Mahkemei asliye heyeti, sulh hâkimi ile birlikte mesul oldukları surette sulh hâkiminin ödeyemediği zarar miktarını tazmin ile mükelleftirler. Hileden tevellüt eden bir zararı tazmin ile mükellef olan kimseler doğrudan doğruya ve müteselsilen mesuldür.

DÖRT YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Vasi ve vesayet dairelerinin azası ile Hazine aleyhindeki tazminat davaları alelâde zarar ve ziyan davalarını rüyet eden mahkemede ikame olunur ve mahkemei asliye heyetinin alâkadar oldukları tazminat davaları en yakın diğer bir mahkemei asliyeye gönderilir. Bu mesuliyet davasının rüyeti, idarî makamlarca tahkikatı evveliyeye icrasına mütevakkıf değildir.

Mesuliyet davasının mercii rüyeti

ON İKİNCİ BAP

Vesayetin hitamı

Birinci fasıl

Küçüklük ve hacir hallerinin hitamı

DÖRT YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Küçük üzerindeki vesayet, rüşt veya hâkimin kararı ile nihayet bulur. Mahkemei asliye, rüşte karar verir iken vesayetin hitamı gününü tesbit ve kararını resmen ilân eder.

Küçükler hakkında

DÖRT YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Hürriyeti salıp bir cezaya mahkûm olan kimse üzerindeki vesayet, hapsin hita-

Mahkûmlar hakkında

mile nihayet bulur. Muvakkaten veya bir şart ile serbest bırakılmış olan mahpus vesayet altında kalır.

Diğer vesayete tâbi kimseler hakkında Vesayetin refi şartları

DÖRT YÜZ ON ALTINCI MADDE — Sair eşhas üzerindeki vesayet, mahkemei asliye tarafından ref ile nihayet bulur. Hecir sebebi zail olunca mahkemei asliye hecri ref ile mükelleftir.

Mahcur ile alâkadarlardan her biri, hacrin refini talep edebilir.

İlân

DÖRT YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Hecir ilân edilmiş ise refi dahi ilân olunur. Medenî hakları kullanmak salâhiyetinin avdeti, bu ilânın icrasına mütevakkıf değildir.

Akıl hastalığı halinde

DÖRT YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Akıl hastalığından veya akıl zaifliğinden dolayı verilmiş olan hecir kararının refi, hacir için bir sebep kalmadığını mübeyyin ehli vukuf raporuna mütevakkıftır.

İsraf, ayyaşlık, sui idare halinde

DÖRT YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — İsraf, ayyaşlık, sui hal veya sui idare sebeble mahcur olan kimse, hecir altına alınmasını mucip fiilden dolayı en aşağı bir sene içinde bir günâna şikâyete meydan vermemiş ise, bu baptaki hacrin refini talep edebilir.

İhtiyarî hacir halinde

DÖRT YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Vesayet altındaki kimşenin kendi istidası üzerine verilmiş olan hacir kararı, ancak bu hacre esas olan sebebin zevalile defolunabilir.

Kayıyımın vesayeti Mutlak surette hitam

DÖRT YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Kayıyımın vesayeti, tayin edilmiş olduğu işlerin hitamile nihayet bulur.

Bir mahm idaresine müteallik vesayet, kayıyımın tayinini mucip sebebin zevalile ve kayıyımın vazifesinden affile nihayet bulur. Kanunî müşavire mahsus vesayet, mahkemei asliyenin kararile nihayet bulur. Mahcuriyetin refi hakkındaki kaideler burada da caridir.

İlân

DÖRT YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Kayıyımın tayini ilân edilmiş bulunduğu veya sulh hâkimi muvafık gördüğü takdirde bu baptaki vesayetin hitamı resmen ilân olunur.

İkinci fasıl

Vasilik sıfatının zevali

Medenî hakları kullanmak salâhiyetinin zıyar ve vefat

DÖRT YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Vasilik sıfatı, vasinin vefatı veya medenî haklarını kullanmaktan mahrumiyeti ile hitam bulur.

DÖRT YÜZ YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Vasilik sıfatı, temdit edilmediği takdirde; müddetin bitmesile hitam bulur.

*Vesayet müddeti-
nin temdit edilme-
mesi
Tayin devresinin
hitamı*

DÖRT YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Vasi, ehliyete mâni veya vasilikle telifi gayri kabil bir sebebin hudusunda, istifa ile mükelleftir. Kanunî bir itizar sebebi tahaddüs etse bile, fevkalâde bir hal olmadıkça vasi, müddetinin hitamından evvel istifa edemez.

*Ehliyetsizlik veya
mazeret*

DÖRT YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE — Vasi, halefi işe başlayıncaya kadar zarurî olan idarî tasarrufları ifa ile mükelleftir.

Idareye devam

DÖRT YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Vasinin, vasiliğe gayri lâyük bir hali anlaşılır veya vazifesini ifada suiistimali veya fahiş bir ihmali görülürse mahkemei asliye tarafından azlolunur. Borcunu ödemekten âciz kalan vasi hakkında da hüküm böyledir. Sulh hâkimi, vesayet altındaki kimsenin menfaatlerini tehlikede gördüğü anda; vazifesini gereği gibi ifa edemeyen vasi-
sinin başka bir kusuru olmasa bile, vazifesine nihayet verebilir.

*Azil
Sebepleri*

DÖRT YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Temyiz kudretini haiz vesayet altındaki kimse ve alâkadarlardan her biri, vasi-
sinin azlını talep edebilirler.

*Azil usulü
Istida üzerine ve
resen*

Azli mucip bir sebebin vücuduna diğer bir suretle muttali olan sulh hâkimi, vasiyi azle tevessül ile mükelleftir.

DÖRT YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Mahkemei asliye, ancak tahkikat icrasından ve vasiyi istimadan sonra azle karar verebilir. Hafif yolsuzluklarda, sulh mahkemesi vasiye sadece azline tevessül olunacağını ihtar ve onu nihayet yirmi beş lira cezayı naktiye mahkûm edebilir.

*Tahkikat ve inziba-
tî salâhiyet*

DÖRT YÜZ OTUZUNCU MADDE — Teahhurda tehlike varsa sulh mahkemesi, vasiye muvakkaten işten el çektirebilir; icabında tevkif ve mallarını haczettirebilir.

Muvakkat tedbirler

DÖRT YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Sulh mahkemesi, azle tevessül ve inzibatî cezadan maada, vesayet altındaki kim-
senin menfaati için muktazi tedbirleri de ittihaz ile mükelleftir.

Sair tedbirler

DÖRT YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Sulh mahkemesinin kararı aleyhinde, mahkemei asliyeye itiraz olunabilir.

Şikâyet

Üçüncü fasıl

Vesayetin hitamı üzerine terettüp eden hükümler

*Hesabı katî
Malların teslimi*

DÖRT YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Vesayeti hitam bulan vasi; idaresine ait raporu ve hesabı katiyi sulh hâkimine tevdi ve malları, vesayet altındaki kimsenin veya mirasçılarının yahut yeni vasinin emrine amade bulundurmağa mecburdur.

*Rapor ve hesabın
tetkiki*

DÖRT YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu raporla hesabı katî, muayyen zamanlarda verilen raporlar ve hesaplar hakkındaki usule göre sulh hâkimi tarafından tetkik ve tasdik edilir.

*Vasinin vesayetine
hitam verilmesi*

DÖRT YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Raporla hesabı katî tasdik olunduktan ve vesayet altındaki kimse veya mirasçılarını yahut yeni vasi mallara vaziyet ettikten sonra, sulh mahkemesi vasinin vazifesine hitam verir. Hesabı katî; vesayet altındaki kimsenin mirasçılarına veya yeni vasiye mesuliyet davası hakkındaki hükümlere nazarı dikkatleri celbolunarak tebliğ edilir.

Bu tebliğ ile beraber vasinin vazifesine hitam verildiğine veya hesabı katinin kabul edildiğine dair ittihaz olunan kararda bildirilir.

*Mesuliyet davası
Adi müruru zaman*

DÖRT YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Vasinin mesuliyetine veya vesayet daireleri azasının doğrudan doğruya mesuliyetlerine müteallik davalarda müruru zaman müddeti hesabı katinin tevdiinden itibaren bir senedir.

Doğrudan doğruya tazmin ile mükellef olmayıpta yalnız zararın ödenemeyen miktarile mesul olan vesayet daireleri azası ve Hazine aleyhindeki davaların müruru zamanı, birinci derecede mesul olanların zararı ödeyemeyecekleri tahakkuk ettiği tarihten itibaren bir senedir.

Vesayet altındaki kimse, vesayetten kurtulmadıkça; vesayet daireleri azası ile Hazine aleyhinde, müruru zaman cereyan etmez.

*Fevkalâde müruru
zaman*

DÖRT YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Hesap sehvine müteallik yahut adi müruru zaman müddetinin iptidarından mukaddem bilinmesi mümkün olmayan bir sebebe müstenit mesuliyet davaları davaya sebebiyet veren hâdisenin meydana çıktığı günden itibaren, bir sene mürur ettikten sonra, istima olunmaz. Her halde adi müruru zamanın iptidasından itibaren, on sene sonra dava hakkı sakıt olur. Cürümden madut bir fiilden dolayı ikame olunacak mesuliyet davasında, eğer hukuku umumiye davasının müruru zaman müddeti hukuku şahsiye davasındaki müddetten fazla ise; müruru zaman hukuku umumiye davası müddetine tâbidir.

DÖRT YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Vesayet altındaki kimsenin, vasi veya vesayet daireleri azası zimmetindeki, alacağı imtiyazlı alacaktır. *Vesayet altındaki kimsenin imtiyazı*

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Miras

BİRİNCİ KISIM

Mirasçılar

ON ÜÇÜNCÜ BAP

Kanunî mirasçılar

DÖRT YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Birinci derecede mirasçılar, müteveffanın furuudur.

*Hısımlar
Furu*

Çocuklar, müsavat üzere mirasçılardır.

Müteveffadan evvel vefat etmiş çocuklar, her tabakada halefiyet tarikile mirasçı olan furları tarafından temsil olunurlar.

DÖRT YÜZ KIRKINCI MADDE — Furuu olmayan müteveffanın mirasçısı, baba ve anasıdır. Bunlar, müsavat üzere mirasçılardır.

Baba ve ana

Müteveffadan evvel vefat etmiş olan baba ve ana, her tabakada halefiyet tarikile mirasçı olan furları tarafından temsil olunurlar. Bir tarafta hiç mirasçı bulunmadığı takdirde bütün miras diğer tarafın mirasçılarına intikal eder.

DÖRT YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Furuu, baba ve anası ve bunların furuu bulunmaksızın vefat eden kimsenin mirasçısı, büyük baba ve büyük anasıdır. Bunlar, müsavat üzere mirasçılardır.

Büyük baba ve büyük ana

Müteveffadan evvel vefat etmiş olan büyük baba ve büyük ana, her tabakada halefiyet tarikile mirasçı olan furları tarafından temsil olunurlar.

Baba veya ana tarafından olan büyük baba veya büyük anadan biri, furuu olmaksızın vefat ettiği halde hissesi aynı taraftaki mirasçılara intikal eder.

Baba veya ana tarafından olan büyük baba ve büyük ana, furu bırakmaksızın vefat ettikleri halde; bütün miras, diğer taraftaki mirasçılara intikal eder.

Büyük baba veya büyük ananın baba ve anaları

DÖRT YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Müteveffanın son derecedeki kan mirasçıları, büyük babalar ve büyük analar ile onların fürularıdır.

Şu kadar ki büyük babalar ve büyük anaların baba ve analarından her biri, kendi füruları müteveffanın vefatında sağ bulunsa idiler onlara ne hisse isabet edecek idise o hissenin intifa hakkına nail olurlar.

İntifa hakkına malik olan kimse, müteveffadan evvel vefat etmiş bulunur ise bu hak, müteveffanın büyük baba ve büyük analarının erkek ve kız kardeşlerine intikal eder.

Sahih olmayan nesepte miras

DÖRT YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Nesebi sahii olmayan hısımlar, ana tarafından nesebi sahii hısımlar gibi mirasçılık hakkını haizdir. Bunların, baba cihetinden mirasçı olabilmeleri; babalarının kendilerini tanımış veya babalıklarına hüküm sudur etmiş bulunmasına mütevakkihtir.

Baba tarafından nesebi sahii olmayan bir çocuk yahut furuu, babasının nesebi sahii furularile içtima ederse; nesebi sahii bir çocuğa veya furularına isabet eden hissenin yarısını alırlar.

Karı kocadan sağ kalanın hakkı

DÖRT YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Müteveffanın karı veya kocası, furu ile içtima ettikte muhayyerdir. Dilerse terekeden yarısının intifa hakkını, dilerse dörtte birinin mülkiyetini alır.

Müteveffanın babası anası veya bunların furuile içtima eden karı veya koca, mirastan dörtte birin mülkiyeti ile beraber yarısının intifa hakkına; ve büyük babaları büyük anaları veya bunların füruları ile içtima eden karı veya koca, terekeden yarısının mülkiyeti ile beraber dörtte birinin intifa hakkına ve bunlarda yok ise bütün mirasın mülkiyetine sahip olur.

İntifa hakkının irada tahvili ve teminat

DÖRT YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Karı veya koca, intifa hakkı yerine ona muadil senevî bir irat tahsisini her zaman talep edebilir.

İntifa hakkı, böyle senevî bir irada tahvil olunduğu takdirde karı ve koca, haklarını tehlikede gördüğü zaman diğer mirasçılardan teminat isteyebilir.

Diğer mirasçılara teminat itası

DÖRT YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Müteveffanın karı veya kocası, tekrar evlenir veya diğer mirasçıların haklarını tehlikeye koyarsa; bunların talebi üzerine, teminat itasıle mükelleftir.

Evlâtlığa alınan çocuk

DÖR YÜZÜ KIRK YEDİNCİ MADDE — Evlâtlık ve furuu, kendisini evlât edinen kimseye; nesebi sahii furuu gibi mirasçı olurlar.

Evlât edinen bir kimse ve hısımları, evlâtlığa mirasçı olmazlar.

Hazine

DÖRT YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Mirasçı bırakmaksızın vefat eden kimsenin mirası, büyük babalar ve büyük

anaların baba ve anaları ile erkek ve kız kardeşlerinin intifa hakları baki kalmak üzere, Devlete intikal eder.

ON DÖRDÜNCÜ BAP

Ölüme bağlı tasarruflar

Birinci fasıl

Tasarrufa ehliyet

DÖRT YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — On beş yaşını bitiren ve temyiz kudretini haiz olan kimse, kanunun tayin ettiği hudut ve şekiller dahilinde, vasiyet tairkile mallarında tasarruf edebilir.

Vasiyet ile

DÖRT YÜZ ELLİNCİ MADDE — Miras mukavelesi yapabilmek için, yapanın reşit olması şarttır.

Miras mukavelesi

DÖRT YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Hata, hile, tehdit veya cebir tesiri altında yapılan ölüme bağlı tasarruflar batıldır. Şu kadar ki bu tasarrufları yapan kimse hataya veya hileye vâkîf olduğu, yahut tehdit veya cebrin tesirinden kurtulduğu tarihten itibaren bir sene içinde rücu etmediği takdirde mezkûr tasarruflar, sahih addolunur.

Batıl tasarruflar

Tasarufu yapan kimse, şahsı veya şeyi tayin ederken açık bir hataya düşmüş ise kendisinin hakikî arzusunu katiyetle tayin mümkün olduğu takdirde; hatalı tasarruf, bu arzuya göre tashih olunur.

İkinci fasıl

Tasarruf nisabı

DÖRT YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Fürüu, baba ve annesi, erkek ve kız kardeşi yahut karısı veya kocası sağ iken vefat eden murisin ölüme bağlı tasarrufları, bu kimselerin mahfuz hisseleri miktarından fazla olan mallarında muteberdir.

Tasarruf nisabı, şumulu

Bu mirasçılardan kimse bulunmazsa, muris bütün mirasta tasarruf edebilir.

DÖRT YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Mahfuz hisse aşağıdaki miktarlardan ibarettir :

Mahfuz hisse

1 - Fürü için miras hakkının dörtte üçü,

- 2 - Baba yahut ana için yarısı,
- 3 - Erkek ve kız kardeşlerden her biri için dörtte biri,
- 4 - Karı veya koca için kanunî mirasçılar ile içtima halinde mirastan mülkiyet hakkı olan miktarın tamamı veya kendisinden başka mirasçı bulunmadığı takdirde yarısı.

*Tasarruf nisabının
hesabı
Borçların tenzili*

DÖRT YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Tasarruf nisabı, terekenin vefat günündeki haline göre hesap olunur. Müteveffanın borçları, cenaze masrafı, terekeyi mühürlemek ve defter tutma masrafları, müteveffa ile bir arada yaşayan kimselerin bir aylık iâşe masrafı; terekeden tenzil olunur.

Ölüme bağlı olmayan teberular

DÖRT YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Müteveffanın ölüme bağlı olmayarak vaki tenkise tâbi teberuları tasarruf nisabının hesabı için, terekeye zammolunur.

Ölüme karşı sigortalar

DÖRT YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Müteveffa tarafından, vefatı halinde tediye edilmek üzere kendi namına ve üçüncü şahıs lehine aktedilen veya kendi namına aktedilip hayatta vaki veya ölüme bağlı bir tasarruf ile bir üçüncü şahıs lehine devir veyahut müteveffanın hayatında ivazsız âhara temlik olunan sigortalar ancak vefat anındaki iştirâ kıymetleri ile terekeye dahil olur.

Miras hakkından iskat sebepleri

DÖRT YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Aşağıdaki hallerde mahfuz hisseli mirasçılar, murisin ölüme bağlı tasarrufu ile mirastan iskat edilebilir :

- 1 - Mursine veya yakınlerinden birine karşı ağır bir cürüm ika ederse,
- 2 - Mursine veya ailesine karşı kanunen mükellef olduğu vazifeleri ifada büyük bir kusur irtikâp eylerse.

Hükümler

DÖRT YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Miras hakkından iskat olunan kimse, terekeden hisse talep edemeyeceği gibi tenkis davası dahi açamaz. Müteveffa tarafından diğer suretle tasarruf vaki olmamış ise; iskat edilen kimse, müteveffadan evvel ölmüş gibi, hissesi müteveffanın kanunî mirasçıları arasında taksim olunur. Miras hakkından iskat edilen kimsenin fûruları, o kimse müteveffadan evvel ölmüş gibi, mahfuz hisselerini isteyebilirler.

Beyyine kulfeti

DÖRT YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Miras hakkından iskatin muteber olması için müteveffa tarafından iskati âmir olan tasarrufta, sebebin beyan edilmiş olması lâzımdır.

İskat edilen kimse tarafından itiraz vukuunda bu beyanın doğruluğunu ispat külfeti; iskattan müstefit olan mirasçıya veya lehine vasiyet yapılan kimseye aittir. Bu beyyine, ikame edilememiş veya iskatın sebebi beyan olunmamış ise müteveffanın arzulanı, iskatın sebebi hakkında aşikâr bir hatanın neticesi olmadıkça; tasarruf nısbı miktarında infaz olunur.

DÖRT YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Müteveffa, borcunu, ödeyecek malı bulunmadığı icra vesikasile tahakkuk eden furuundan her hangi birini, mahfuz hissesinin yarısından mahrum edebilir. Ancak müteveffanın, bu yarıyı, iskat edilen furuunun doğmuş ve doğacak çocuklarına tahsis etmesi şarttır. Miras açıldığı zaman icra vesikasının hükmü mürtefi olmuş yahut böyle bir vesika olupta ihtiva ettiği borcun miktarı miras hakkının yarısından fazla bulunmamış ise mahrum edilenin talebi ile; iskat, keenlemyekün olur.

Aciz sebebi ile miras hakkından iskat

Üçüncü fasıl

Ölüme bağlı tasarrufun muhtelif suretleri

DÖRT YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Vasiyet veya miras mukavelesi, tasarruf nısbı dahilinde müteveffanın malik olduğu şeyin tamamını veya bir kısmını ihtiva edebilir.

Umumiyetle tasarruf

DÖRT YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Muris, vasiyetinde veya miras mukavelenamesinde bazı mükellefiyetler ve şartlar koyabilir. Miras mukavelenamesinin veya vasiyetin infazından itibaren alâkadarlardan her biri bu mükellefiyetlerin ve şartların icrasını isteyebilir.

Mükellefiyetler, şartlar

Kanuna yahut adabı umumiyeye mugayir şart ve mükellefiyetleri ihtiva eden tasarruf, batıldır. Faidesiz veya yalnız başkalarını izaç için kullanılan şartlar ve mükellefiyetler lâğıvdır.

DÖRT YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Muris, terekenin tamamı yahut şayi bir cüzü için bir veya bir kaç kimseleri mirasçı nasbedebilir. Terekenin tamamı veya şayi bir cüzünü almak üzere bir şahsı tayin eden her tasarruf, mirasçı nasbı hükümdedir.

Mirasçı nasbı

DÖRT YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir kimse, ölüme bağlı bir tasarrufla, diğer kimseye; mirasçı nasbını tazammun etmeyen muayyen teberrülerde bulunabilir. Tasarrufu yapan kimse muayyen bir malını yahut terekesinin tamamen veya kısmen intifa hakkını vasiyet edebildiği gibi malların kıymeti üzerinden bir üçüncü şahıs lehine bir şey verilmesini veya yapılmasını yahut o şahsın bir borçtan tahlisini mirasçıya veya lehine

Muayyen bir malda tasarruf

vasiyet yapılanı tahmil edebilir. Bu suretle muayyen olan mala müteallik bir vasiyeti ifa mükellefiyeti kendisine tahmil edilen mirasçı veya lehine vasiyet yapılan kimse, o mal terekede zuhur etmediği takdirde, tasarruftan hilâfı anlaşılmadıkça, mükellefiyetten beri olur.

Teslim

DÖRT YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Vasiyet olunan mal, hasar ve zevaidile ve gayrin hakkile meşgul veya andan hali olarak, mirasın açıldığı gün ne halde ise o suretle teslim olunur.

Vasiyet olunan malı ifa ile mükellef olan kimse, mirasın açıldığı günden itibaren vuku bulan sarfiyat ve hasarat için başkasının işlerini görene ait hak ve borçları haizdir.

Tenkis

DÖRT YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Tereke mevcudunu veya vasiyeti ifa ile mükellef kimseye edilen teberru miktarını veya tasarruf nısabını tecavüz eden vasiyetlerin mütenasiben tenkisi talep olunabilir.

Vasiyeti ifa mükellefiyeti kendisine tahmil edilen kimse, mirasçılığı veya lehine vaki teberruu ret yahut müteveffadan evvel vefat veya mahrumiyetine karar sudur etse bile, vasiyet tenfiz olunur. Kanunî veya mansup mirasçı, mirası reddetmiş olsa bile kendi lehine vasiyet edilen şeyi talep edebilir.

Alêlâde ikame

DÖRT YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Tasarrufu yapan kimse mirasçı veya lehine vasiyet yapılan kimsenin kendisinden evvel vefatı veya bunlardan biri tarafından ret vukuu halinde miras yahut vasiyet olunan muayyen mal kendilerine intikal etmek üzere bir veya bir kaç şahıs tayin edebilir.

*Fevkalâde ikame
Namzet tayini*

DÖRT YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Tasarrufu yapan kimse nasbettiği mirasçıya, mirası bir üçüncü şahsa nakletmek mükellefiyetini tahmil edebilir. Bu üçüncü şahsa namzet denir. Tasarrufu yapan kimse, aynı mükellefiyeti namzede tahmil edemez.

Bu kaideler, muayyen mal vasiyetinde dahi caridir.

Namzede intikal

DÖRT YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Tasarrufta, hilâfına sarahat bulunmadıkça; miras, nakil ile mükellef mirasçının vefatı, namzede intikal eder. Tasarrufta bir müddet tayin edilipte nakil mükellefiyeti olan mirasçı müddetin bitiminden evvel vefat ederse; miras, teminat vermek şartile mirasçılara intikal eder. Her hangi sebepten dolayı mirasın namzede intikali mümkün olmadığı takdirde mükellefin mirasçıları katî surette mirasa sahip olur.

Teminat

DÖRT YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Nakil ile mükellef mirasçıya intikal eden mirasın, mahkemei asliye tarafından

defteri yapılır. Tasarrufta, hilâfına sarahat bulunmadığı takdirde, tarafından teminat verilmedikçe, miras mükellefe teslim edilmez. Nakli lâzımgelen miras meyanında gayrimenkul bulunduğu takdirde, bunun tapu sicilindeki kaydine nakil mükellefiyetinin şerh verilmesi teminat yerine geçer. Nakil ile mükellef mirasçı teminat göstermediği yahut namzedin hukukunu tehlikeye koyacak tasarruflarda bulunduğu takdirde, mirasın idaresi doğrudan doğruya mahkemei asliyeye temin edilir.

DÖRT YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Nakil ile mükellef mirasçı, her hangi mansup bir mirasçı gibi, mirası iktisap eder.

Namzet te, nakil ile ona malik olur.

Fevkalâde ikamenin hükümleri Nakil mükellefiyeti hakkında

DÖRT YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Namzet, teslim için muayyen zamanın hulûlünde hayatta bulunduğu takdirde; nakil ile mükellef olanın yerine geçer. Namzet, daha evvel vefat etmiş olursa tasarrufta hilâfına şart olmadıkça; nakli lâzımgelen malları, nakil ile mükellef mirasçı sureti katiyede iktisap eder. Nakil ile mükellef mirasçının tasarrufu yapan kimseden evvel vefatı yahut mirası reddi veya mirastan mahrumiyeti halinde mallar doğrudan doğruya namzede intikal eder.

Namzet hakkında

DÖRT YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tasarruf nisabının tamamı yahut bir kısmı vakfolunabilir.

Vakıf

DÖRT YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir kimse, yaptığı miras mukavelesile mirasını veya muayyen bir malını, mukavele yaptığı kimseye veya başkasına bırakmağı taahhüt edebilir. O kimse, mallarında eskisi gibi tasarruf eder. Şu kadar ki miras mukavelesinden mümbais taahhüdatile telifi kabil olmayan teberrua ve ölüme bağı tasarrufa itiraz olunabilir.

Miras mukaveleleri, mirasçı nâsbi ve muayyen bir şeyi vasiyet

DÖRT YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Bir kimse mirasçılardan biri ile ivazlı veya ivazsız, mirasçılıktan ferağat mukavelesi yapabilir. Bu suretle ferağat eden kimse, mirasçı sıfatını zayi eder.

Ferağat mukavelesi, şümülü

Ferağat muamelesi ivazlı olduğu takdirde, hilâfı şart edilmedikçe, ferağat eden kimsenin furuuna da müessir olur.

DÖRT YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Mukavelede, ferağat eden kimse yerine nasbedilen mirasçının her hangi bir sebeple mirasçılığı zail olursa; ferağat keenlemyekün olur. Şahis tayin etmeksizin alelittlak diğer mirasçılar lehine yapılan ferağat ancak en yakın aslı müsterekin furuuna hamlo-lunup daha uzak mirasçılara asla şamil olmaz.

Ferağatin hükümsüzlüğü

DÖRT YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Tereke açıldığı zamanda borcu mevcudundan ziyade olupta mirasçılar tarafından tediye edilmediği takdirde ferağat eden kimse ve mi-

Terekedeki alacaklıların hakkı

rasçıları ferağat mukavelesi mucibince müteveffadan, vefatından evvelki son beş sene zarfında almış oldukları ivazdan veya onun hasılatından elyevm yetlerinde bulunan miktar nisbetinde alacaklılara karşı mesuldürler.

Dördüncü fasıl

Ölüme bağlı tasarrufların şekilleri

Vasiyet, vasiyetin şekilleri

DÖRT YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Vasiyet, resmî senet ile veya vasiyet eden kimsenin el yazısıyla yapılabileceği gibi şifahen dahi yapılabilir.

Resmî vasiyet Tanzimi

DÖRT YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Resmî vasiyet senedi; iki şahit huzurunda sulh hâkimi, kâtibiadil yahut kanunen bu husus ile tavzif edilen memur tarafından tanzim edilir.

Takrir ve tanzim-de memurun vazifesi

DÖRT YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Vasiyet eden kimse, arzularını resmî memura takrir edip onun tarafından yazıldıktan veya yazdırıldıktan sonra okunması için kendisine verilir. Vasiyetname, vasiyet eden kimse tarafından kıraat ve imza olunduktan sonra resmî memur tarafından tarihi yazılarak imzalanır.

İşhat ve şahitlerin vazifesi

DÖRT YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Vasiyetnameye tarih ve imza konulunca vasiyet eden kimse, vasiyetnameyi okuduğunu ve vasiyetnamenin son arzularını muhtevi olduğunu resmî memur huzurunda iki şahide beyan eder. Şahitler; bu beyanatın huzurlarında vukuuna ve o kimseyi tasarrufa ehil gördüklerine dair vasiyetname altına verecekleri şerhi imza ederler.

Vasiyet eden kimse, vasiyetname mündericatını şahitlere bildirmeyebilir.

Okuyup yazamayan vasiyetçi

DÖRT YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Vasiyet eden kimse, vasiyetnameyi okuyamaz ve imza edemez ise resmî memur şahitler huzurunda vasiyetnameyi kendisine okur. Vasiyetçi vasiyetnamenin son arzularını muhtevi olduğunu beyan eyler. Bu takdirde şahitler, vasiyetçinin beyanatı huzurlarında vaki olduğuna ve onu tasarrufa ehil gördüklerine dair şerh vermekle iktifa etmeyip vasiyetnamenin kendi huzurlarında resmî memur tarafından vasiyetçiye okunduğunu dahi tahrir ve imza ederler.

Vasiyetnameye iştirak

DÖRT YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Medenî haklarını istimal salâhiyetini haiz olmayanlar veya bir ceza mahkemesince siyasî ve medenî haklardan ıskatına karar verilenler veya okuma ve yazma bilmeyenlerle vasiyetçinin karı veya kocası, usul ve furuu, erkek ve kız kardeşleri ve bu kimselerden her birinin karı ve kocası, resmî bir memur veya şahit sıfatı ile, vasiyetname tanzimine iştirak edemezler.

DÖRT YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Vasiyetnameyi tanzim eden sulh hâkimi, kâtibi adil veya memur; aslını eya musaddak suretini hıfz ile mükelleftir.

Vasiyetnamenin hıfzı

DÖRT YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Vasiyetçinin, bizzat tanzim ettiği vasiyetname; baştan aşağı kadar tanzim edildiği mahal, sene, ay ve gün dahi dahil olduğu halde bizzat kendi el yazısıyla yazılmış olmak ve imza edilmiş olmak lâzımdır. Bu suretle tanzim edilmiş olan vasiyetname açık veya kapalı olarak hifzedilmek üzere sulh hâkimine veya kâtibi adil veya memure tevdi olunur.

El yazısı ile vasiyetname

DÖRT YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Ölüm tehlikesi, münakalâtın inkıta, bulaşık hastalık, harp gibi fevkalâde hallerden dolayı vasiyetçi ersmî veya kendi el yazısıyla vasiyetname tanzim edemez ise; vasiyetini, şifahî tarzda yapabilir.

*Şifahî şekil
Son arzular*

Şifahî tarzda vasiyet, vasiyetçinin son arzularını iki şahide takrir ve takirri veçhile ibr vasiyetname yazmaları veya yazdırmaları hususunu anlara tahmil etmesinden ibarettir. Resmî vasiyetlere şehadet için mevzu ehliyet şartları, işbu şahitler hakkında da caridir.

DÖRT YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Vasiyet, kendilerine takrir edilen şahitlerden biri takirri vakii ve mahalli vukuunu ve sene ve ay ve gün tarihlerini hemen yazıp imzalar ve diğer şahide imzalatırır. Bu suretle yazılan vasiyetnameyi, şahitler, ikisi birlikte oldukları halde vakit geçirmeksizin bir mahkemeye vererek; işbu vasiyetnamenin vasiyete ehil gördükleri vasiyetçi tarafından kendilerine şifâhen takrir edildiğini ve takririnin ahvali fevkalâdede vuku bulduğunu hâkim huzurunda beyan ederler. Şahitler, vasiyetçinin takririni yazıp tevdi edecekleri yerde şifâhen ve yukarıdaki beyanlar şeklinde hâkime arz ederek bir zabıtname şeklinde dahi, tesbit ettirilebilirler.

Tesbit ve tevdi

Vasiyetçi vazife başında bir asker ise, mülâzim rütbesinde ve ya daha büyük rütbeli bir zabıt, mahkeme makamına kaim olabilir.

DÖRT YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Vasiyetçi için vasiyetname tanzim etmek veya ettirmek imkânının husulünden itibaren bir ay geçmiş olursa şifahî vasiyetin hükmü kalmaz.

*Şifahî vasiyetin
hukumsuzluğu*

DÖRT YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Vasiyetçi vasiyet için kanunda muayyen şekillerden biri ile vasiyetinden her zaman rücu edebilir. Rücu tamamen olduğu gibi, kısmen de olabilir.

Rücu

DÖRT YÜZ DOKSANINCI MADDE — Vasiyetname ka-zaen veya diğer bir kimsenin kusur ile zayi olur ve mündericâ-ının aynile ve tamamile tesbiti mümkün olmazsa, artık vasiyete itibar olunmaz. Tazminat talebi hakkı mahfuzdur.

Vasiyetnamenin za-yi olması

*Vasiyetlerin taad-
dudü*

DÖRT YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Muahhar tarihli vasiyet mukaddem tarihli vasiyetten sarahaten rücuu ihtiva etmiyorsa sonraki vasiyetin hükümlerinden sarahaten evvelkini ikmal ve itmam etmeyenleri, evvelki vasiyet makamına kaim olurlar. Bir kimsenin, muayyen bir mal hakkındaki vasiyetinin sonradan yaptığı tasarrufla telifi kabil olmazsa, hükümsüz olur.

*Miras mukavelesi
şekli*

DÖRT YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Miras mukavelesi, resmî vasiyet şeklinde tanzim edilmiş olmadıkça muteber değildir.

Her iki taraf arzularını aynı zamanda resmî memura beyan ve tanzim olunan mukavelenameyi memur muvacehesinde ve iki şahit huzurunda imza ederler.

Fesih

DÖRT YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Miras mukavelesi, âiktlerin tahrirî mukavelesile her zaman fesholunabilir.

Mukavele, mirasçı nasbına veya muayyen bir şeyin vasiyetine dair olupta mansup mirasçı veya lehine vasiyet yapılan kimse, tasarruf yapan kimseye karşı mirastan mahrumiyeti mucib bir harekette bulunduğu takdirde o kimse, mukaveleyi vahid basına feshedebilir. Bu fesih, vasiyetnameelr için kanunen muayyen olan şekillerden birile yapılır.

Diğer tarafın feshi

DÖRT YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir miras mukavelesi mucibince tasarrufu yapan kimsenin hayatında muayyen mal veya menfaat talebi salâhiyetini haiz olan kimse, o mal veya menfaat kendisine verilmediği veya temin edilmediği takdirde, vecibeler hakkındaki hükümlere tevfikân, mukaveleyi feshedebilir.

*Mirasçı veya lehine
Vasiyet yapılan
kimsenin daha ev-
vel vefatı*

DÖRT YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Mirasçı veya lehine vasiyet yapılan kimsenin tasarruf yapan kimseden evvel vefatı halinde miras mukavelesi münfesih olur. Şu kadar ki hilâfına sarahat bulunmadıkça, müteveffanın mirasçıları, mukavelename mucibince murislerinden almış olduğu ivazdan veya hasılatından vefat zamanında yedinde bulunan miktarı, o kimseden isteyebilir.

*Tasarruf nisabının
tahdidi*

DÖRT YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Vasiyet veya miras mukavelesi ile yapılan teberrular teberru edenin ölüme bağlı tasarruflarda bulunmak hususundaki serbestisi sonradan tahdide uğramış olsa bile; fesh edilemeyip, yalnız tenkîsa tabidir.

Beşinci fasıl

Vasiyeti tenfiz memuru

*Tenfiz memurunun
tayini*

DÖRT YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Vasiyetçi son arzularını tenfiz için, medenî haklarını kullanmak salâhiye-

tini haiz bir veya bir kaç kimseyi vasiyet tarikile memur edebilir. Bu memur, kendisine teffiz edilen vazifeden doğrudan doğruya haberdar edilir ve haberin vusulü tarihinden itibaren on beş gün içinde kabul veya reddedebilir. Şu kadar ki sükûtu kabul addolunur ve hizmeti mukabilinde münasip bir ücret talep edebilir.

DÖRT YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Vasiyetçi tarafından hak ve vazifeleri tayin edilmemiş olan tenfiz memuru, mirası resmen idareye memur kimsenin hak ve vazifelerini haiz olur. Tenfiz memuru, müteveffanın arzusunu yerine getirmek ve hususile terekeyi idare, borçları tediye ve muayyen bir mala müteallik vasiyetleri icra ve vasiyetçinin emirlerine veya kanuna göre terekeyi taksim ile mükelleftir. Müteaddit tenfiz memurları, bir akit ile tevkil edilen müteaddit vekillerin salâhiyetini haizdirler.

*Salâhiyetin
li*

Altıncı fasıl

Müteveffa tarafından yapılan tasarrufların iptal ve tenkisi

DÖRT YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Aşağıdaki hallerde, ölüme bağlı tasarruflar iptal olunabilir :

*İptal davası
Ehliyetsizlik, kanuna veya adabı umumiyyeye mugayeret*

- 1 - Tasarrufun, tasarruf anında ehliyeti haiz olmayan bir kimse tarafından yapılması,
- 2 - Hata ya hile veya tehdit yahut cebir tesiri ile yapılması,
- 3 - Gerek doğrudan doğruya, gerek muhtevi olduğu şartlar itibarile kanuna muhalif veya ahlâka mugayir olması.

İptal davası mirasçılardan biri tarafından ikame olunabileceği gibi lehine vasiyet yapılan alâkadarlar tarafından dahi ikame olunabilir.

BEŞ YÜZÜNCÜ MADDE — Şekle ait noksanı bulunan tasarruflar, iptal olunur.

Şekil noksanı

Şekle ait noksan, vasiyetnamenin tanzimine iştirak edenlere veya aileleri efradından birine teberru yapılmaktan ibaret ise, yalnız o teberru iptal olunur.

İptal davası, tasarrufa ehliyet hakkında tatbik olunan kaidelere tâbidir.

BEŞ YÜZ BİRİNCİ MADDE — İptal davası,, müddeinin tasarrufa ve butlanın sebebine muttali olduğu günden itibaren bir sene ve her halde vasiyetnamenin açılması tarihinden itibaren beş sene geçmekle mururu zamana uğrar. Tasarrufun butlanı gerek kanuna muhalefet ve adabı umumiyyeye mugayeretten gerek ademi ehliyetten neşet etsin; suiniyet sahibi olan müddeialehyhe karşı iptal davası, ancak otuz senenin geçmesile sakıt olur.

Mururu zaman

Butlan, defi tarikile her zaman dermeyan olunabilir.

Tenkis davası
Şartlar
Umumî surette

BEŞ YÜZ İKİNCİ MADDE — Mahfuz hisselerinin baliğ olduğu miktarı alamayan mirasçılar, tasarruf nisabını tecavüz eden teberruun tenkisini dava edebilirler.

Müteveffanın hilâfını kastedtiği, tasarruftan anlaşılmadıkça, kanunî mirasçılardan hisselerine dair tasarrufta mevcut hükümler, alelâde taksim kaideleri gibi telâkki olunur.

Mahfuz hisseli mirasçılar lehine teberrular

BEŞ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Mahfuz hisseli müteaddit mirasçılara ölüme bağlı tasarruf tariki ile yapılan ve tasarruf nisabını tecavüz eden teberrular, bu mirasçılardan her birine mahfuz hissesinden fazla düşen miktarlarla mütenasip olarak, tenkise tâbidir.

Bir mirasçının alacaklarının hakları

BEŞ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mahfuz hissesine tecavüz edilen mirasçıya ait tenkis davası; iflâs halinde masasına ve borcu ödemekten aczi takdirinde miras açıldığı zaman acze dair iera vesikasını hamil bulunan alacaklılarına; alacakları nisbetinde intikal eder. Bunlar tarafından ihtar edildiği halde mirasçı davayı ikame etmemiş ise onun hakkında meri müddet zarfında kendi namlarına dava ikame edebilirler.

Miras hakkı iskat olunan mirasçı, iskata itiraz etmediği takdirde dahi hüküm bu veçhiledir.

Tenkisin hükümleri
Umumî surette

BEŞ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Tasarrufu yapan kimsenin, hilâfını kastedtiği tasarruftan anlaşılmadıkça, mirasçı nasbolunan veya kendilerine diğer bir surette teberru edilen kimselere ait hisseler, mütenasiben tenkise tâbidir.

Muayyen şeyleri teslim mükellefiyetile mukayyet olarak yapılan teberrular tenkise tâbi oldukları takdirde, tasarrufu yapan kimsenin hilâfını kastedtiği anlaşılmadıkça; kendisine teberru vaki olan kimse, teslimi ile mükellef olduğu muayyen şeylerin dahi mütenasiben tenkisini talep edebilir.

Muayyen bir şeyin vasiyeti

BEŞ YÜZ ALTINCI MADDE — Kıymetine noksan gelmeksiz taksimi kabil olmayan muayyen bir mal vasiyet edilip te işbu vasiyet tenkise tâbi olursa; lehine vasiyet yapılan kimse, dilerse tasarruf nisabı miktarını nakten alır dilerse tenkisi lâzımgelen miktarın kıymetini verip o malı talep eder.

Ölüme bağlı olmayan teberrular
Envan

BEŞ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Aşağıdaki tasarruflar, ölüme bağlı teberrular gibi tenkise tâbidir :

1 - İadeye tâbi olmamak üzere miras hissesine mahsuben cihaz, teessüs masrafı yahut mal terki şeklinde vaki ölüme bağlı olmayan teberrular,

2 - Miras haklarının berveçhi peşin tasfiyesi maksadile yapılan teberrular,

3 - Hibe edenin, kayitsiz ve şartsız rücu hakkı olan hibeler ile âdet üzere verilen hediyeler müstesna olarak, vefatından evvelki bir şene içinde yapılmış hibeler,

4 - Mahfuz hisse kaidelerini bertaraf etmek kastile yapıldığı aşî kâr olan temlikler.

BEŞ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Kendisine tenkise tâbi bir teberru yapılmış olan kimse, hüsnü niyet sahibi ise yalnız miras açıldığı gün o teberru veya hasılatından elinde kalan miktarı geri vermekle mükelleftir. Miras mukavelesile teberrü ile olan kimse, tenkise maruz kalırsa, murise ıvaz olarak verdiği şeyden tenkis ile mütenasip miktarı geri isteyebilir.

Geri verilecek miktar

BEŞ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Müttevaffa tarafından vefatı halinde tediye edilmek üzere kendi namına ve başkası lehine aktedilen veya kendi namına aktedilip hayatta ve vaki veya ölüme bağlı bir tasarruf ile başkasına devir yahut müteveffanın hayatında ıvazsız ahara temlik olunan sigortalar, iştirak kıymetleri nisbetinde tenkise tâbidir.

Ölüme karşı sigortalar

BEŞ YÜZ ONUNCU MADDE — Temadisi tahmin edilebilen müddetlerine nazaran sermayeye tahvilleri halinde tasarruf nisabını tecavüz edecek miktara baliğ bir intifa hakkı veya irat ile terekesini mukayyet kılan murisin, mirasçılarını; bu intifa hakkını ve iradı haddi lâyıkhına tenkis ettirmek yahut tasarruf nisabını miktarını vererek mirası kayıttan kurtarmakta muhayyerdirler.

Intifa hakkı veya irat teberruları hakkında

BEŞ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Mirası bir namzede nakletmeğe salâhiyeti olan bir mirasçı nasbına dair tasarruf; mirasçının mahfuz hissesine taallük ettiği nisbette, batıldır.

Fevkalâde ikame halinde

BEŞ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Tenkis; mahfuz hisse tamam oluncaya kadar, evvelemirde ölüme bağlı tasarruflardan ve kâfi gelmediği takdirde en son tarihli olandan başlayarak en evvel vaki olana doğru çıkmak şartile, ölüme bağlı olmayan teberrular üzerinden icra edilir.

Tenkiste tertip

BEŞ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Tenkis davası, mirasçılar mahfuz hisselerine tecavüz edildiğini öğrendikleri günden itibaren bir sene ve her halde vasiyetnameler hakkında, açıldıkları tarihten, diğer tasarruflar hakkında mirasın açılmasından itibaren beş sene geçmesile sakıt olur. Bir tasarrufun iptali bir diğerini ihya ediyorsa, müruru zaman müddetleri ancak butlan kararının suduru tarihinden itibaren cereyan eder.

Müruru zaman

Tenkis iddiâsı, defan her zaman dermeyan olunabilir.

Yedinci fasıl

Miras mukavelenamesinden mütehadids davalar

Muris hayatta iken mallarının teslimine müteallık hükümler

BEŞ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Murisin miras mukavelenamesile hayatında mallarını teslim eylediği mirasçı, terekede alâkadar kimseleri usulü dairesinde davet ile defterini yaptırabilir. Muris, mallarının hepsini temlik etmemiş yahut yeniden bazı mallar iktisap eylemiş ise, hilâfı şart edilmiş olmadıkça, miras mukavelesi hayat halinde olunan miktara masruf olur.

Miras mukavelesinden mütehaddis hak ve borçlar, hilâfı şart edilmemiş ise, hayatta iken vukubulan teminat nisbetinde, mansup mirasçının mirasçılara intikal eder.

Tenkis Geri verme

BEŞ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Mirastan ferağat eden mirasçıya, murisin hayatında teslim eylediği mallar tasarruf nisabını mütejaviz ise; diğer mirasçılar tenkisini talep edebilirler. Bu takdirde ancak mirasçının mahfuz hissesine tecavüz eden miktar, tenkise tâbidir. Mirastan ferağat eden kimseye, hayatta vukubulan teslimatın mahsubu, miras hükümlerinin iade kaidelerine tevfiik olunur.

Muhayyerlik

BEŞ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Mirasçılıktan ferağat eden mirasçı, tenkis dolayısıyla, muristen hayatta iken teslim ettiği miktarın tamamını veya bir kısmını geri vermeğe mecbur olursa muhayyerdir; dilerse tenkisi icap eden miktarı geriye verir, dilerse vukubulan teslimatın mecmuunu iade ile asla ferağat etmemiş gibi mirasa iştirak eder.

İKİNCİ KISIM

Miras

ON BEŞİNCİ BAP

Mirasın açılması

Açılma sebebi

BEŞ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Miras, ölüm ile açılır. Murisin ölümüne bağlı olmayan teberru ve taksimleri, mirasa alâkaları noktasından, mirasın açıldığı gündeki haline göre takdir edilir.

Mirasın açıldığı mahal ve muhakeme mercii

BEŞ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Miras, bileümle malları şamil olmak üzere müteveffanın son ikametgâhı mahkemesinde açılır. Ölüme bağlı tasarruflarda, iptal veya tenkis ve mirasın taksimi ve miras sebebi ile istihkak davaları bu mahkemede görülür.

BEŞ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Ehil olmayanlardan başka herkes, kanunî mirasçı olabildiği gibi vasiyet ve miras mukavelesi ile de mirasçı veya lehine vasiyet yapılan kimse olabilir. Hükmî şahsiyeti haiz olmayan bir cemaate muayyen bir gaye için vukubulan teberrular, o gayenin temini şartile, cemaati teşkil eden kimselere ait olur. Bu suretle gayenin temini kabil olmazsa o teberru, tesis addolunur.

Açılma hükümleri, ehliyet, medenî haklardan istifade

BEŞ YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Aşağıdaki kimseleri, mirasçı olamayacakları gibi ölüme bağlı tasarrufla da mirasçı veya lehine vasiyet yapılan kimse olamazlar:

Mahrumiyet sebepleri

1 - Kasten ve haksız yere müteveffayı öldüren veya öldürmeğe teşebbüs edenler,

2 - Kasten ve haksız yere müteveffayı ölüme bağlı bir tasarrufla bulunamayacak bir hale getirenler,

3 - Hile veya tehdit yahut cebir ile müteveffayı ölüme bağlı bir tasarrufla bulunmağa veya böyle bir tasarrufu feshetmeğe sevkedenler veya bu hususta mâni olanlar.

4 - Müteveffanın artık bir daha yeniden yapamayacağı bir hal ve zamanda ölümüne bağlı bir tasarrufunu kasten ve haksız yere gizleyenler veya bozanlar.

Af ile, mahrumiyet kalmaz.

BEŞ YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Mahrumiyet, şahsidir. Mirastan mahrum olan kimsenin füruları, murisinden evvel vefat eden kimsenin füruları gibi, mirasa müstahak olurlar.

Fürular hakkındaki hükümler

BEŞ YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Mirasçı olabilmek için murisin vefatında mirasçılığa ehil olarak sağ olmak lâzımdır. Miras açıldıktan sonra vefat eden mirasçının hakkı kendi mirasçılarına intikal eder.

*Hayatta olmak şartı
Mirasçılar*

BEŞ YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kendisine muayyen bir mal vasiyet olunan kimse, vasiyetçinin vefatında mirasa ehil olarak sağ ise o mala müstahak olur. Bu kimse vasiyetçiden evvel vefat etmiş olursa hilâfı, vasiyeti ihtiva eden tasarruflardan, anlaşılmadıkça vasiyet olunan mal, terekeye rücu eder.

Lehine vasiyet yapılan

BEŞ YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Cenin, sağ olarak doğarsa mirasçı olur. Ölü doğan çocuk, mirasçı olamaz.

Ana rahmindeki çocuklar

BEŞ YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Miras açıldığı zaman henüz mevcut olmayan bir kimseyi terekenin tamamı ve-

Fevkalâde ikame

ya bir kısmı veya terekede dahil muayyen bir mal için namzet tayin etmek caizdir. Bu takdirde nakil ile mükellef olan mirasçı veya lehine vasiyet yapılan kimse, müteveffa tarafından tayin edilmemiş ise bu sıfat, kanunî mirasçıya aittir.

*Gaiplik hükmü
Gaibin mirası
Mirasa vaziyet ve
teminat irası*

BEŞ YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE — Bir kimsenin gaipliğine hükmedilmiş ise mirasçısı veya mirastan müstefit olacak diğer kimse, mirasa vaziyet etmezden evvel icabı takdirinde; mevrus malı bizzat gaibe veya kendilerine müraceah olan hak sahiplerine iade edeceklerine dair teminat göstermeğe mecburdurlar. Bu teminat, gaiplik hükmü ölüm tehlikesi içinde gaip olmaktan naşı ise beş sene ve çoktan beri haber alınmaktan mütevellit ise on beş sene ve her halde azamî olarak gaibin yüz yaşına vasil olacağı zaman için gösterilir. Bu beş senenin başlangıcı, mirasa vaziyet edildiği günden ve on beş seneninki gaipten alınan son haber tarihinden başlar.

Geri vermek mükellefiyeti

BEŞ YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Mirasa vaziyet edenler, müris malı, gaip olan kimse zuhur ettiği takdirde; kendisine yahut vaziyet edenlere müreccah hakkı olduğunu ispat eden kimseye, iade ile mükelleftirler. Her iki halde zilyedliğe dair olan hükümler caridir.

Vaziyet edenler, hüsnüniyet sahibi iseler, kendilerine müreccah olan kimselere karşı iade mükellefiyetleri, miras sebebi ile istihkak davası için muayyen olan müruru zaman müddetine munhasırdır.

Bir gaibin mirastaki hakkı

BEŞ YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Mirasın açıldığı gün hayat ve mematı ispat edilemeyen gaip mirasçının hissesi, mahkeme tarafından resmen idare ettirilir. Bu gaip, mürisin ölümünde hayat halinde olmasa idi hissesi kimlere düşecek idise onlar, ölüm tehlikesi içinde vukubulan gaybubet halinde hâdisenin vukuu tarihinden itibaren bir sene ve çoktan beri haber alınmamak halinde alınan son haber tarihinden itibaren beş sene sonra; hâkime müracaatla gaipliğe hüküm itasile o hisseye vaziyet etmelerine müsaade olunmasını talep edebilirler. Gaipliğine hükmolunan kimsenin terekesine mirasçılarının veya mirastan müstefit olacak kimselerin vaziyet etmelerine dair hükümler, işbu hisselerin tesliminde dahi caridir.

Gaibin aynı zamanda mirasçı ve müris olması

BEŞ YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Bir gaibin, mirasçıları onun mallarına vaziyet müsaadesini istihsal ettikten sonra o gaibe bir miras intikal ettiği takdirde bu mirasın kanunen kendilerine teslim edilmesi lâzım gelenler, ayrıca bir

gaiplik hükmü istihsaline mecbur olmaksızın teslim talebinde bulunabilir. Eğer gaiplik kararını daha evvel bunlar istihsal etmiş ise, işbu karar bilmukabele gaibin mirasçıları hakkında müessir olur.

BEŞ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Hayat ve mematı belli olmayıpta malları on seneden beri mahkeme marifetile idare edilen yahut mallarının bu suretle idaresi on seneden aşağı olmakla beraber yüz yaşını ikmal etmiş olan kimsenin gaipliğine, hazinenin talebi üzerine, hükmolunur.

Hazinenin talebi ile

Gaipliğe hüküm için lâzım olan ilân müddeti zarfında hiç bir hak sahibi zuhur etmezse, bu mallar hazineye intikal eder. Bu takdirde Hazine mirasa vaziyet edenler hakkındaki hükümlere tevfikan gerek gaibe gerek müreccah hak sahiplerine karşı mesul olur.

ON ALTINCI BAP

Mirasın hükümleri

Birinci fasıl

İhtiyatî tedbirler

BEŞ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Müteveffanın son ikametgâhı sulh hâkimi, terekenin muhafazası ve hak sahiplerine vusulünü temin için lâzım gelen tedbirleri doğrudan doğruya yapmağa mecburdur. Bu tedbirler bilhassa kanunda muayyen hallerde terekeyi mühürlemek, deftere geçirmek, doğrudan doğruya idare ve vasiyetnameleri açmak gibi şeylerdir.

Umumî tedbirler

Müteveffa ikametgâhının gayri bir mahalde vefat ederse bu mahal sulh hâkimi, müteveffanın ikametgâhı sulh hâkimine keyfiyeti haber vermekle beraber kendi dairesindeki malların muhafazası için lâzım gelen tedbiri yapar.

BEŞ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Aşağıdaki sebeplerden birinin tahakkukunda sulh hâkimi terekeyi mühürler ve defterini yapar :

Mühürlemek, defter tutma

1 - Mirasçılardan biri vesayet altına alınmış ise veya alınması icap ediyorsa,

2 - Vekili olmayan bir mirasçının gaybubeti halinde,

3 - Mirasçılardan ve alâkadarlardan birinin talebi üzerine.

Defteri yapma muamelesi, tarihi vefattan itibaren bir ay içinde ikmal olunur.

BEŞ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıdaki hallerde sulh hâkimi mirasın doğrudan doğruya idaresini emreder :

Terekenin resmen idaresi

1 - Vekil tayin etmeden gaybubet eden mirasçının menfaati istilzam ediyorsa onun hissesi hakkında,

Umumî surette

2 - Mirasa istihkak iddia edenlerden hiç biri sıfatını teyit edecek delil göstermediği yahut mirasçı bulunup bulunmadığı şüpheli olduğu takdirde tereke hakkında,

3 - Müteveffanın bütün mirasçıları malûm olmazsa kezalik tereke hakkında,

4 - Kanunen muayyen olan diğer hallerde.

Müteveffa, vasinin icrasına birisini memur etmiş ise mirasın idaresi bu memura havale edilir.

Vesayet altındaki kimsenin vefatı halinde terekesi, hilâfına bir hüküm olmadıkça, vasi tarafından idare edilir.

Mirasçılar meçhul ise

BEŞ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Sulh hâkimince, müteveffanın mirasçısı bulunup bulunmadığı tahakkuk etmez yahut mirasçılarının adedi taayyün edemezse üç ay içinde sıfatlarını beyan etmek üzere alâkadarlar, ilânla davet edilir.

Bu müddet içinde sulh hâkimine hiç bir müracaat vaki olmaz ve mirasçılarının mevcudiyeti sabit olmazsa, miras, Hazineye intikal eder. Bununla beraber miras sebebi ile istihkak davası hakkı mahfuzdur.

*Vasiyetnamenin açılması
Tevdi vecibesi*

BE ŞYÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Vefat zamanında çıkan vasiyetname butlanını istilzam eden bir nakise ile malûl görülse bile, hemen sulh mahkemesine verilir.

Vasiyetnameyi tanzim veya hıfzeden daire veya hıfzı deruhte eden veya müteveffanın evrakı arasında bulan her şahıs, bu borcu ifa ile mükelleftir.

Sulh hâkimi, vasiyetnamenin kendisine tevdiini müteakip kanunî mirasçılarının emvale muvakkaten vaziyet etmelerine müsaade yahut resmen idaresini emreder. Mümkün ise alâkadarlar dinlenir.

Müddet ve davet

BEŞ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Sulh mahkemesi; vasiyetnameyi, teslim ettiği tarihten itibaren nihayet bir ay içinde açar. Vasiyetname açılır iken malûm olan mirasçılar davet edilir.

Müteveffa, müteaddit vasiyetnameler bırakmış ise hepsi son ikametgâhı sulh mahkemesine verilir ve orada açılır.

Alâkadarlara tebliğ

BEŞ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Mirasta hak sahibi olanların her birine, masrafı terekeye ait olmak üzere, vasiyetnameden kendilerine taallûk eden kısımların resmî bir sureti, hâkim tarafından tebliğ edilir.

Vasiyetnamede kendilerine müteallik hükümler bulunupta ikametgâhı malûm olmayanlar, resmî bir ilân ile keyfiyetten haberdar edilir.

BEŞ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Vasiyetnamede mirasçı nasbedilmiş olupta hakları kanunî mirasçılar yahut tarihi mukaddem bir tasarruf ile lehlerine teberru vaki olanlar tarafından sarahaten itiraza uğramayan kimseler, tebliğ tarihinden itibaren bir ay geçtikten sonra mirasçılık sıfatları hakkında ellerine resmî bir vesika verilmesini, sulh hâkiminden isteyebilirler. Her nevi butlan ve miras sebebi ile istihkak davaları hakkında mahfuzdur.

İkinci fasıl

Mirası iktisap

BEŞ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Miras açılınca, mirasçılar onun tamamına sahip olurlar. Kanunda açıkça yazılı haller müstesna olmak üzere, müteveffanın alacakları ve bilcümle hakları ve zilyet bulunduğu malları, mirasçılara intikal eder ve bu mirasçılar müteveffanın borçlarından şahsan mesul olurlar.

Iktisap, mirasçılar

Mansup mirasçıların iktisabı, kendilerini nasbeden müteveffanın vefatından başlar. Kanunî mirasçılar, zilyetlik hükümlerine tevfikân mansup mirasçıların hisselerini teslim mecburdurlar.

BEŞ YÜZ KIRKINCI MADDE — Karı kocadan hayatta kalana ve büyük baba ile büyük ananın baba ve anaları ile kardeşlerine ait olan kanunî intifa hakkı, alacaklıların haklarını istifaya mâni olmamak üzere, mirasın açılması tarihinden itibaren, aynı hakların hükümlerine tâbidir.

Intifa hakkı sahipleri

BEŞ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Kendisine muayyen bir şey vasiyet edilen kimse, ifa ile mükellef olan varsa ona, yoksa kanunî ve mansup mirasçılara karşı dava ikamesi hakkına maliktir. Bu hak davası, vasiyetçinin hilâfını kastedtiği vasiyetnameden anlaşılmadıkça, vasiyet olunan şeyi teslim ile mükellef olan kimsenin mirası kabul ettiği veya reddedebilmek hakkının sakıt olduğu tarihten başlar. Lehine vasiyet yapılan karşı kendilerine terettüp eden borçları ifa etmeyen mirasçılar aleyhine, vasiyet edilen muayyen şeylerin teslimi davası ikame edileceği gibi vasiyet olunan şey her hangi bir tasarrufu icra ise, maddî tazminat davası dahi ikame olunabilir.

Lehine muayyen şey vasiyet edilen kimse
Iktisap

BEŞ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Müteveffa tasarrufunda hilâfını tasrih etmedikçe intifa hakkına veya irada veya muayyen müddetlerde tediye yapılmasına dair olan vasiyetler, aynı haklar ve borçların hükümlerine tâbidir.

Mevzuu

Vasiyet olunan şey, müteveffanın kendi ölümüne karşı akdet-

tiği bir sigortanın bedeli ise, lehine vasiyet yapılan kimse hukukunu doğrudan doğruya sigortacıdan dava edebilir.

Alacaklıların hakları

BEŞ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Müteveffanın alacaklılarının hakları, kendilerine muayyen şey vasiyet olunan kimselerin haklarına takaddüm eder.

Mirası kayıtsız ve şartsız kabul eden mirasçının şahsî alacaklıları, müteveffanın alacaklıları gibi hukuku haiz olur.

Tenkis

BEŞ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Vasiyet olunan şeyleri teslimden sonra, evvelce malûmları olmayan tereke borcunu ödeyen mirasçılar, vasiyet olunan şeylerden tenkis edebilecekleri miktarları; lehine vasiyet yapılanlardan mütenasiben geri alabilirler. Şu kadar ki lehine vasiyet yapılanlar, istirdat davasının ikame edildiği günde vasiyet olunan şeyden veya hasılatından ellerinde kalan miktardan fazlası ile, mutalip olmazlar.

Ret

Hakikî ret veya hukmî ret
Ret salâhıyeti

BEŞ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Kanunî ve mansup mirasçılar,, mirası reddedebilirler. Müteveffanın vefatı anında terekenin borca müstağrak olduğu şayi veya sabit olursa, miras reddedilmiş olur.

Müddet

Umumî müddet

BEŞ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Miras, üç ay içinde reddolunabilir. Bu müddet, kanunî mirasçı için, mirasçılığa sonradan muttali olduğunu ispat edemediği takdirde, murisin vefatından haberdar olduğu günden ve mansup mirasçı için, lehindeki tasarrufun kendisine resmen bildirildiği tarihten başlar.

İhtiyatî defter tutmada mebdet

BEŞ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Tereke, ihtiyatî bir tedbir olarak deftere geçirilmiş ise, ret müddeti, bütün mirasçılar için deftere geçirilmenin hitam bulunduğu sulh mahkemesince kendilerine bildirildiği günden başlar.

Ret hakkının intikali

BEŞ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Mirası reddetmeden vefat eden mirasçının ret hakkı, kendi mirasçısına intikal eder. Bu takdirde bu mirasçının ret müddeti, birinci mirasın kendi murisine intikaline muttali olduğu günden başlar. Şu kadar ki kendi murisinin mirasına karşı haiz olduğu ret müddeti münkazi olmadan hitam bulmaz. Reddedilen miras evvelce hakkı olmayan bir mirasçıya intikal ederse bu mirasçı için müddet, mirasın reddine muttali olduğu günden başlar.

Reddin şekli

BEŞ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Mirası reddeden mirasçının, keyfiyeti sulh mahkemesine tahriren veya şifa-

hen beyan etmesi lâzımdır. Bu ret, kayıtsız ve şartsız olmalıdır. Sulh mahkemesi, reddi teşkil eder.

BEŞ YÜZ ELLİNCİ MADDE — Müddeti içinde reddetmeyen mirasçı, mirası kayıtsız ve şartsız iktisap etmiş olur. Müddet hitamından evvel alelâde idarenin ve mirasa ait işleri idamenin istilzam etmediği bir muamele yapan ve terekeden bir malı zimmetine geçiren veya ketmeden mirasçı, reddetmek hakkında mahıumdur.

Ret hakkından mahrumiyet

BEŞ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Ölüme bağlı bir tasarrufta bulunmaksızın vefat eden kimsenin mirasçılarında, biri mirası reddederse bunun hissesi murisin vefatında hatta değilmiş gibi diğer mirasçılara intikal eder.

Reddeden mirasçının hissesi

Ölüme bağlı bir tasarruf bulunupta, hilâfına bir kaydi ihtiva etmediği takdirde, mirası reddeden mansup mirasçının hissesi, müteveffanın en yakın kanunî mirasçısına intikal eder.

BEŞ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — En yakın kanunî mirasçılarının cümlesi tarafından reddolunan miras, sulh mahkemesince karı kocadan sağ olana tebliğ olunur ve onun tarafından ancak bir ay içinde miras kabul olunabilir.

En yakın bütün mirasçılarının reddi

BEŞ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Miras fûrularının cümlesi tarafından reddedilmiş ise, ret keyfiyeti sulh mahkemesince karı kocadan sağ olana tebliğ olunur ve onun tarafından ancak bir ay içinde miras kabul olunabilir.

Karı kocadan sağ kalanın hakkı

BEŞ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mirası reddeden mirasçılar, kendilerini velyeden derecedeki mirasçılarının tasfiyeden evvel mirası kabul veya reddetmeğe davet olunmalarını talep edebilirler. Böyle bir talep vukuunda, ret keyfiyeti o mirasçılara resmen tebliğ edilir ve bir ay zarfında hiç birinin kabul etmemesi, mirasın onlar tarafından dahi reddi hükmünde olur.

Madun derece lehine

BEŞ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Sulh mahkemesi, muhik bir sebep mevcut ise mansup veya kanunî mirasçılarının ret müddetini temdit veya yeni bir müddet tayin edebilir.

Müddetin temdidini

BEŞ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Vasiyet olunan muayyen şey reddolunduğu takdirde, vasiyetçinin tasarrufundan hilâfı anlaşılmadıkça; vasiyet olunan şey, onu ifa ile mükellef olan kimsenin olur.

Vasiyet olunan muayyen şeyin reddi

Reddeden mirasçının alacaklılarını himaye

BEŞ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Mevcudu borcuna yetmeyen mirasçı, alacaklılarını izrar kâsdile mirası reddederse, alacaklıları ve iflâs takdirinde masası, kendilerine teminat verilmedikçe bu redde karşı üç ay müddet zarfında itiraz edebilirler. Reddin iptaline hükmolunursa miras resmen tasfiye olunur. Bu suretle tasfiye edilen mirastan mirasçının hissesine bir şey isabet ederse bundan evvelâ redde itiraz eden alacaklıların saniyen diğer alacaklıların alacakları tesviye olunur. Artarsa, ret lehine vaki olan mirasçıya ait olur.

Ret halinde mesuliyet

BEŞ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Mevcudu borcuna yetmeyen terekenin alacaklıları, müteveffadan vefatından evvelki son beş sene zarfında mirasın taksiminde iadeye tâbi bir mal almış ve mirası reddetmiş olan mirasçı aleyhine, istirdat davası ikame edebilirler. Evlenme esnasında âdet üzere verilen yahut terbiye ve talim için sarfolunan şeylerin istirdadını hiç bir suretle dava edemezler. Hüsnüniyet sahibi olan mirasçılar, aldıkları malın veya hasılâtının ancak ellerinde kalan miktarile mesul olurlar.

Üçüncü fasıl

Defter tutma talebi

Şartları

BEŞ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Mirası reddetmek hakkını haiz olan her mirasçı defter tutma talebinde bulunabilir. Bu talep, mirası ret için muayyen olan müddetin cereyanından itibaren bir ay içinde, ret hakkındaki hükümlere göre yapılır. Defter tutma için mirasçılardan yalnız birinin talebi kâfidir.

Defter tutma muamelesi ve deftere geçecek şeyler

BEŞ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Defteri, sulh mahkemesince yapılır ve mirasın mevcudile alacak ve borç müfredatı ve her malın takdir olunacak kıymeti yazılır. Müteveffanın mirası hakkında malûmatı olan alâkadarlar, sulh mahkemesince talep vukuunda malûmat vermeğe mecburdurlar. Makbul bir sebebe müstenit olmaksızın malûmat vermekten imtina edenler, bu yüzden tevellüt edecek zararı tazmin ile mükelleftirler. Hususile mirasçılar, terekenin kendilerince malûm olan borcunu haber vermeğe mecburdurlar.

İlân tariki davet

BEŞ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Sulh mahkemesi, müteveffanın alacakları ile borçlularını, muayyen bir müddet zarfında alacaklarını ve borçlarını kayıt ve beyana davet için, ilân suretile tebligatta bulunur ve bu davete icabet etmemenin neticeleri hakkında alacaklıların nazarı dikkatini celp eder. Davet kefalet sebebi ile alacaklı olanlara da şamildir.

İşbu müddet, ilk ilândan itibaren en aşağı bir aydır.

BEŞ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Resmî kayıtlardan yahut müteveffanın evrakından anlaşılacak ve borçlar doğrudan doğruya deftere geçirilir ve keyfiyet alacaklılara ve borçlulara bildirilir.

Doğrudan doğruya defter tutma

BEŞ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Muayyen müddetin hitamında defter tutma muamelesine nihayet verilir. Tutulan defter alâkadarlar tarafından tetkik olunabilir. Tetkik için tayin olunacak müddet en aşağı bir aydır. Defter tutma masrafı, terekeden ödenir. Yetişmezse, defter tutmayı talep eden mirasçı tarafından verilir.

Defter tutmanın nihayeti, tetkiki, masrafı

BEŞ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Defter tutma muamelesinin devamı müddetince, ancak terahisi tereke hakkında zararı mucip olan idarî tasarruflar yapılabilir. Müteveffaya ait işlerin, mirasçılardan biri tarafından görülmesine sulh mahkemesince müsaade edilirse, diğer mirasçılar teminat isteyebilirler.

Defter tutma esnasında mirasçıların vaziyeti

BEŞ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Defter tutma muamelesinin devamı müddetince terekenin borçları hakkında icra takibat yapılamaz ve bu hususta müruru zaman işlemez.

İcrâ takibat Müruru zaman ve dava

Müstacel mevat müstesna olmak üzere, ikame edilmiş bulunan davalar talik olunur. Yeniden dava ikame olunamaz.

BEŞ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Defter tutma muamelesine nihayet verildikten sonra mirasçılardan her biri bir ay zarfında ret veya kabul hususunda bir karar ittihazına davet edilir. Sulh mahkemesi yeniden kıymet takdiri veya ihtilâfın halli gibi hususlarda halin icabına göre işbu müddeti arttırabilir.

Mirasçıları karar ittihazına davet Müddet

BEŞ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Mirasçılardan her biri, muayyen müddet içinde mirası redde veya tutulan defter mucibince veya mutlak surette kabule yahut resmî tasfiye talebine salâhiyettardır. Sükût, tutulan defter mucibince kabul sayılır.

Mirasçının ret veya kabul hakkındaki beyanati

BEŞ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Tutulan defter mucibince kabul halinde, tereke defterde yazılı borçlar ile beraber mirasçıya intikal eder ve bu intikalin hükmü mirasın açıldığı günden başlar. Bu takdirde mirasçı defterde yazılı borçları gerek mirastan, gerek şahsî mallarından ödemeye mecburdur.

Defter tutma mucibince kabul hükmü

BEŞ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Alacaklarını vaktile yazdırmayan alacaklılar, mirasçıyı ne şahsan ne de terekeye izafetle takip edemezler. Şu kadar ki makbul bir özür sebebiyle alacaklarını kaydettirmemiş veya kayıt için müracaat

Defter tutma haricinde mesuliyet

ettiği halde her nasılsa alacağı kaydolunamamış olan alacaklıya karşı, mirasçı, yalnız mirastan kendisine düşen miktar ile mesuldür. Maamafih alacak mukabilinde müteveffadan rehin veya teminat almış bulunan alacaklı, her halde matlubunu rehin veya teminattan istifa edebilir.

*Kefalet sebebiyle
mesuliyet*

BEŞ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Müteveffanın kefalet sebebiyle olan borçları, defter tutma esnasında ayrıca kaydedilir. Mirasçılar, defteri tutulan mirası mutlak olarak kabul etmiş olsalar bile; murisin bu kabûl borçlarından, ancak tereke borcunun iflâs hükümlerine göre tasfiyesi halinde kefaleten alacaklı olanlara düşecek miktar nisbetinde, mesul olurlar.

*Hazineye intikal
eden mirasın hük-
mü*

BEŞ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Hazineye intikal eden mirasın, usulü dairesinde doğrudan doğruya defteri tutulur. Hazine terekenin borcundan ancak kendisine intikal eden mallar nisbetinde mesul olur.

Dördüncü fasıl

Resmî tasfiye

*Şartları
Mirasçılardan biri-
nin talebi*

BEŞ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Mirasçı, mirası ret veya tutulan defter mucibince kabul edeceği yerde resmî tasfiye talebinde bulunabilir.

Bu talep, diğer bir mirasçının mirası mutlak olarak kabulü halinde mesmu olmaz. Resmî tasfiye halinde mirasçılar, terekenin borçlarından mesul değillerdir.

*Alacaklıların talebi
üzerine*

BEŞ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Alacaklıların istifa edemeyeceklerinden ciddî sebeplere binaen endişe eden müteveffanın alacaklıları, müracaatle haklarını alamaz veya teminat istihsal edemezlerse; murisin vefatı tarihinden yahut vasiyetnamenin açılmasından itibaren üç ay zarfında terekenin resmen tasfiyesini talep edebilirler.

Kendilerine muayyen şey vasiyet olunan kimseler, bu gibi hallerde dahi haklarının muhafazası için ihtiyatî tedbirler talebine mezundurlar.

*Usul
Idare*

BEŞ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Resmî tasfiye, sulh hâkimi tarafından icra olunur. Hâkim, bu vazifenin ifasına bir veya müteaddit kimseleri memur edebilir.

Resmî tasfiye, ilân ile tebliğ üzerine yapılan defter tutma ile başlar. Tasfiye memuru sulh hâkiminin murakabesi altında bulunur ve mirasçılar bu memur tarafından fiil mevkiine konmuş veya konmak üzere bulunmuş olan tedbirler aleyhine sulh hâkimine şikâyet edebilirler.

BEŞ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Resmî tasfiye, müteveffanın işlerinin tesviyesi ve borçlarının ifası, alacaklarının tahsili ve muayyen şeylere dair vasiyetin mevcude göre ifası ve icabında hak ve taahhütlerinin mahkemece tesbiti ve mallarının paraya tahvili hususlarını ihtiva eder. Mirasçılar, pazarlık şartı ile uyuşamazlarsa müteveffanın gayrimenkul malları müzayede ilc satılır. Mirasçılar, tasfiye için lüzumlu olmayan eşya ve nükudun tamamen veya kısmen kendilerine tevdiini, tasfiye esnasında talep edebilirler.

Alelade tasfiye

BEŞ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Mevcudu borcuna yetişmeyen terekenin tasfiyesi, mahkemece, iflâs kaidesine göre yapılır.

İflâs usulü ile tasfiye

Beşinci fasıl

Miras sebebiyle istihkak davası

BEŞ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Terekeye veya bir kısmına vaziyet edenlere karşı kanunî veya mansup mirasçı sıfatı ile racih bir hakka malik olduğuna zahip olan kimse, miras sebebi ile istihkak davasında bulunabilir. Hâkim davacının talebi üzerine hakkının muhafazası için iktiza eden tedbirleri ittihaz eyler. Bu tedbirler, teminat itası veya tapu kaydine şerh verilmesi gibi şeylerdir.

Miras sebebiyle istihkak davasının şartları

BEŞ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Miras sebebi ile istihkak davası sabit oldukça hasım, yedinde malî zilyetlik kaidelerine göre davacıya verir. Hasım, bu davalara iktisap müruru zamanı definde bulunamaz.

İstihkak davasının hükmü

YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Hüsniyet sahibi zilyede karşı miras sebebi ile istihkak davasının müruru zaman müddeti, davacının kendi hakkının racih olduğuna ve hasımın zilyet bulunduğuna ittılardan itibaren bir sene ve her halde murisin vefatından veya vasiyetnamenin açılmasından itibaren on senedir. Suiniyet sahibi zilyetlere karşı müruru zaman müddeti, otuz senedir.

Müruru zaman

BEŞ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Kendisine muayyen bir şey vasiyet olunan kimsenin ikame edeceği istihkak davasının müruru zaman müddeti, teberrudan haberdar edildiği günden ve ihbar zamanında henüz ifası lâzım olmayan teberrulardan ifanın lüzumu tarihinden itibaren, on senedir.

Kendisine muayyen bir şey vasiyet edilenin istihkak dava-

ON YEDİNCİ BAP

Taksim

Birinci fasıl*Terekenin taksiminden evvelki hali**İntihalin hükümleri*
Miras şirketi

BEŞ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Mirasçı birden ziyade ise, terekedeki haklar ve borçlar taksime kadar müşa kalır. Tereke mirasçılarının milki olup, mukavele veya kanun ile muayyen temsil ve idare hakları mahfuz kalmak üzere mirasçılar, bunda müştereken tasarruf ederler. Mirasçılardan birinin talebi üzerine hâkim, taksim icrasına kadar miras şirketine bir mümessil tayin edebilir.

Mirasçılarının mesuliyeti

BEŞ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Mirasçılar, müteveffanın borcundan müteselsilen mesuldürler.

Taksim davası

BEŞ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — mukavele veya kanun mucibince şuyuu idameye mecbur olmayan her mirasçı dilediği zaman terekenin taksimini isteyebilir Tasfiyenin derhal icrası malın kıymetine ehemmyetli bir noksan iras edecek ise hâkim mirasçılardan birinin talebi üzerine, terekenin veya bir kısmının taksimini ileriye bırakabilir.

Mirasçılardan biri borcunu edadan âcız olduğu takdirde diğerleri, tereke açılır açılmaz haklarının muhafazası için icap eden tedbirin ittihazını, isteyebilirler.

Taksim tehirî

BEŞ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Mirasçılar arasında cenin varsa, taksim, doğmasına bırakılır. Anası nafakaya muhtaç ise bu müddet içinde müşa mallardan istifade hakkına malik olur.

Yaşayanların hakkı

BEŞ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Müteveffanın vefatı zamanında yanında bulunup onun tarafından beslenegelen mirasçılar, murislerinin hayatında olduğu gibi bir ay daha terekeden infak ve iâşe edilmelerini isteyebilirler.

İkinci fasıl*Taksim nasıl yapılacağı**Taksim umumî hükümleri*

BEŞ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Kannuî mirasçılar gerek kendi aralarında gerek mansup mirasçılar ile birlikte mirası aynı kaidelere göre taksim ederler. Taksim nasıl yapılacağı tayin ve tesbit edilmemiş ise, mirasçılar, terekeyi diledikleri gibi taksim edebilirler.

Terekeye ait bir mala zilyet veya müteveffaya borçlu bulunan mirasçı, taksim esnasında bu hususa dair vazih malûmat vermekle mükelleftir.

BEŞ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Muris, vasiyetname veya miras mukavelesi ile taksimin nasıl yapılacağına ve hisselerin teşkiline müteallik kaideler koyabilir.

*Taksim kaideleri
Muteveffanın şartları*

Hisseler arasında, muris tarafından ihlâli kastedilmemiş olan müsavâtı icabında temin hususu mahfuz kalmak şartile; mirasçılar, işbu kaidelere riayetle mükelleftir.

Vasiyetnamede veya miras mukavelesinde hilâfı şart kılınmadıkça; terekeden bir malin mirasçılardan birine tahsisi, vasiyet hükmünde tutulmayıp, taksimin icrası suretini beyana hamlolunur.

BEŞ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Bir mirasçıya düşen hisseyi temellük veya haczedenden yahut o mirasçı aleyhine borcunu ödemekten acze dair icra vesikası istihsal eyleyen alacaklı, hâkimin, mirasçı yerine kaim olarak taksime iştirakini, isteyebilir.

Mahkemenin borçlu bir mirasçı makamına kaim olması

BEŞ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Hilâfına bir hüküm bulunmadıkça, mirasçılar tereke mallarında aynı hukuku haizdirler.

*Taksimin tarzı
Mirasçıların hukukça müsavâtı*

Mirasçılar müteveffa ile beyinlerindeki münasebetlere müteallik olup taksimin müsavât ve adalet dairesinde icrasına yaran her türlü malûmatı birbirine vermekle mükelleftirler.

Mirasçılardan her biri, borçların taksiminden evvel tediyesini veya teminata bağlanmasını isteyebilir.

BEŞ YÜZ DOKSANINCI MADDE — Hisseler, mirasçılardan sağ olanlar ile istihlâf edilenlerin adedince teşkil olunur. Mirasçılar uyuşamazlarsa, içlerinden her hangi biri, hisselerin mahkemece teşkil edilmesini talep edebilir. Hisselerin teşkilinde, mahkeme mahallî âdetleri, mirasçıların hal ve şanlarını ve ekseriyetin arzularını nazarı itibare alır. Hisselerin tahsisi, mirasçıların kendi aralarında uyuşması ile olur. Bu mümkün olmazsa, kura çekilir.

Hisselerin teşkili

BEŞ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Kıymetlerine ehemmiyetli bir noksan ârız olmaksızın taksimi kabil olmayan mal, mirasçılardan birine tahsis olunur. Taksim veya tahsisinde mirasçıların uyuşmadıkları mallar satılıp bedeli taksim edilir. Mirasçılar ittifak edemezlerse sulh hâkimi müzayedenin umumî olmasına veya mirasçıların arasında icrasına karar verir.

Bazı tereke mallarının tahsisi veya satılması

Bazı eşyanın tahsimine müteallik kaideler
Kül teşkil eden eşya
Aile evrakı, hatıralar

BEŞ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Mirasçılardan birinin muhalefeti halinde, asıl ve maksat itibarile bir kül teşkil eden eşya, taksim edilemez. Mirasçılardan birinin muhalefeti halinde, aile evrakı ve hatıralar teşkil eden eşya, satılamaz. Mirasçılar arasında ihtilâf vukuunda, sulh hâkimi, bu gibi eşyanın satılmasına yahut mahallî âdetlere ve âdet mevcut değilse mirasçılarının hal ve şanlarına nazaran hissesinden mahsup edilmek üzere mirasçılardan birine tahsisine karar verebilir.

Mirasçıdaiki alacağın mahsubu

BEŞ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Müteveffanın mirasçılardan birindeki alacağı, o mirasçının hissesinden mahsup edilir.

Teminat gösterilen tereke malları

BEŞ YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Hissesine merhun mal isabet eden mirasçı, mukabili olan borcu ödemekle mükelleftir.

Tahsis ve takdiri kıymet

BEŞ YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Gayrimenkul mallar, mirasçıya taksim zamanındaki kıymetlerle verilir.

Kıymet takdirinde usul

BEŞ YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Mirasçılar bir gayrimenkulün kıymetinde ittifak edemezlerse, o kıymet katî surette resmî muhamilner tarafından takdir olunur.

Ziraat işleri
Taksimden istisna

BEŞ YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Terekede iktisadî bir vahdet halinde işletilmekte olan ziraî mallar bulunursa bunların kâffesi, mirasçılardan işletmeğe muktedir olduğu anlaşılan talibine, tahsis edilir. Mirasçı bu ziraat işine yarayan malzemenin, aletlerin ve hayvanların dahi kendisine tahsis edilmesini isteyebilir. Tahsis edilen malların mecmuu için, tek bir kıymet takdir edilir.

Tahsisin hangi mirasçıya aid olacağı

BEŞ YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Mirasçılardan birinin tahsise itirazı veya taliplerin birden fazla olması takdirinde hâkim, mahallî âdetleri ve âdet yok ise mirasçılarının hal ve şanını nazarı dikkate alarak tahsis hakkında karar verir veya beyi yahut taksimini emreder. İşletme hususunu bizzat üzerine almak isteyen mirasçı bütün malların tercihan kendisine tahsis olunmasını talep edebilir.

Müteveffanın oğullarından hiç biri, işletme hususunu bizzat üzerine almak istemezse kızları veya bunların kocaları, işletmeğe muktedir olmak şartile, malların kendilerine tahsisini isteyebilirler.

Mirasın aile şirket emvali halinde idaresi

BEŞ YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Kendisine iktisadî bir vahdet halinde işletilmekte olan ziraî mallar tahsis edilen mirasçı, diğer mirasçılarının hisselerinin bedelini ödemek

için ziraî gayrimenkullerin, üzerlerinde evvelce mevcut teminat hukuku dahil olduğu halde, dörtte üçünden fazlasını teminat göstermek mecburiyetinde kalırsa, taksimin talikını talep edebilir.

Bu takdirde mirasçılar, hissei temettü şartile müesses bir aile şirket emvali teşkil etmiş olurlar.

ALTI YÜZÜNCÜ MADDE — Kendisine iktisadî bir vahdet halinde işletilmekte olan ziraî mallar tahsis edilen mirasçı, diğer mirasçıların hisselerinin bedelini, mallarını fazla miktarda borç altına koymadan ödeyebilecek bir hale gelirse, mirasçılardan her biri, şirketi emvalin feshini ve hissenin ödenmesini isteyebilir.

Şirketi emvalin feshi

Mallar kendisine tahsis edilen mirasçı dahi, hilâfına mukavele yoksa, şirketi her zaman feshedebilir.

ALTI YÜZ BİRİNCİ MADDE — Mallar kendisine tahsis edilen mirasçı, taksimin tehirini isteyecek olursa diğer mirasçılar, şirketi emvale girmek mecburiyetinde olmayıp, hisselerinin tahsis olunan gayrimenkul ile temin edilmiş bir alacak şeklinde kendilerine teslimini talep edebilirler.

Diğer hisselerin nasıl tediye olunacağı

ALTI YÜZ İKİNCİ MADDE — İktisadî bir vahdet halinde işletilmekte olan ziraî mallara mülhak sınaî mallar varsa, hepsi birlikte mirasçılardan işletmeğe ehil olan talibine tahsis olunur.

Mülhak sınaî mallar

Bu sınaî malların kıymeti, ayrıca takdir ve mirasçının hissinden mahsup edilir.

Mirasçılardan birinin tahsise itirazı veya taliplerin birden fazla olması takdirinde, hâkim, mirasçıların hal ve şanını nazarı dikkate alarak tahsis hakkında karar verir veya beyi yahut taksimi emreder.

Üçüncü fasıl

Mirasta iade

ALTI YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kanunî mirasçılar, miras hissesine mahsuben müteveffanın sağlığında almış oldukları bütün teberruları, terekeye iade ile birbirlerine karşı mükelleftirler.

İade borcu

Müteveffa tarafından hilâfına açıkça bir teberru yapılmış olmadıkça füru lehinde bahşedilen cihaz, tesis masrafı, borçtan ibra suretile ve bu kabilden sair suretlerle bahşedilen menfaatler, iadeye tâbidir.

*Ehliyettsizlik veya
ret halinde iade*

ALTI YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mirasçılardan biri, mirasın açılmasından evvel veya sonramirasçılık hakkını kaybettiği takdirde; ona terettüp eden iade mükellefiyeti, hissesini alanlara geçer.

Feri kendi eline geçmemiş olsa bile aslına yapılan teberruları iade ile mükelleftir.

*İade veya mahsup
Muhayyerlik*

ALTI YÜZ BEŞİNCİ MADDE — İade ile mükellef olan mirasçı muhayyerdir, dilerse aldığı malın aynini iade eder, dilerse hissesinden fazla olsa bile kıymetini mahsup ettirir. Müteveffanın bu esasa muhalif tasarrufları ve tenkis davalarına müteferri haklar mahfuzdur.

*Miras hissesinden
fazla olan teberru-
lar*

ALTI YÜZ ALTINCI MADDE — İadeye tâbi teberruların miktarı, iade ile mükellef mirasçının miras hissesinin baliğ olduğu kıymetten ziyade olupta; bu ziyadenin mirasçıya kalmasının müteveffaca maksut olduğu ispat edilirse, tenkis davası hakkı mahfuz kalmak üzere, ziyadenin iadesi lâzımgelmez. Ferilere evlenirken mutat derecede verilen eşya ile yapılan sarfiyatın iadeye tâbi olmaması, asıldır.

*Hesabın nasıl ya-
pılacağı*

ALTI YÜZ YEDİNCİ MADDE — İadede, teberru olunan şeylerin mirasın açıldığı gündeki kıymetleri ve daha evvel satılmış olanların satış fiyatları esas olur. Hasılât ve sarfiyattan zamânı mucip olarak ayne veya kıymete ârız olan noksanlardan dolayı mirasçılar, zilyedin haklarına malik ve vecibeleri ile mükelleftirler.

*Talim ve terbiye
masrafı*

ALTI YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Muris tarafından hi-lâfi kastedilmiş olduğu ispat edilmedikçe çocukların terbiye ve tahsilleri için yapılmış olan masarifin ancak mutat olan miktardan fazlası iade olunur.

Murisin vefatında henüz terbiye ve talimleri ikmal edilmemiş olan veya malûl bulunan çocuklara taksim esnasında münasip bir tazminat verilir.

Mutat hediyeler

ALTI YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Mutat olan hediyeler, iadeye tâbi değildir.

*Aile için yapılan
fedakârlığa karşı
tazminat*

ALTI YÜZ ONUNCU MADDE — Ana baba ile birlikte yaşayan ve ivazından sarahaten feragat etmeksizin kendi sâyini veya varidatını aileye tahsis etmiş olan reşit evlât, taksim esnasında münasip bir tazminat isteyebilir.

Dördüncü fasıl

Taksimın hitamı ve hükümleri

*Taksimın hitamı
Taksim mukavelesi*

ALTI YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Hisselerin teşkil ve kabzını yahut taksim mukavelesinin aktini müteakip, taksim; mirasçılar için lüzum ifade eder.

Taksim mukavelesi, yazılı olmadıkça muteber olmaz.

ALTI YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Miras haklarının temlikine müteallik mirasçuların birbirleriyle aktedeceği mukaveleler ile, hayatta bulunan ana yahut babanın, müteveffa karı ve kocasından olan çocuklarla bu çocuklara müteveffadan isabet eden hissenin temlikine müteallik aktedecekleri mukavelenin, yazılı olması şarttır. Mirasçılardan birile hissesinin temlikine dair üçüncü bir şahıs arasında aktedilmiş olan mukavele, üçüncü şahsa, taksime müdahale hakkı vermez. Üçüncü şahsın hakkı, ancak temlik eden mirasçıya ayrılan hissenin talebine munhasırdır.

Miras hisseleri hakkında mukavele

ALTI YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir kimsenin sağlığında mirasçılardan birinin diğer mirasçılar veya üçüncü bir şahıs ile o kimsenin mirası hakkında ve kendi iştirak ve muvafakati olmaksızın yaptığı mukaveleler batıl ve hükümsüzdür. Böyle bir mukavele mucibince vukubulan teslimat geri istenebilir.

Henüz açılmamış bir miras hakkındaki mukaveleler

ALTI YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Taksimden sonra mirasçılar, her birinin hissesine düşen mallar için bey hükümleri mucibince yekdiğerinin zaminidirler. Mirasçılar, aralarında taksim ettikleri alacakların mevcudiyetini birbirlerine karşı zamin oldukları gibi borsaya kabul edilmiş olan kıymetli evrak müstesna olmak üzere bu alacaklar taksimde ne miktar için mahsup edilmişler ise o miktar hakkında borçluların tediyeye iktidarlarından dahi mütekabilen alelâde kefiller gibi mesuldürler. Zamin olanlara karşı dava hakkı, taksimin hitamından ve taksimden sonra ödenmesi lâzım matluplar için, bu lüzum tarihinden itibaren bir sene geçmekle müruru zamana uğrar.

*Mirasçuların birbirine karşı mesuliyeti
Mesuliyetten mütevellit borçlar*

ALTI YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Mukaveleler hangi sebeplerle fesholunabilirse, taksim dahi aynı sebeplerle fesholunabilir.

Taksimin feshi

ALTI YÜZ ON ALTINCI MADDE — Alacaklı, alacağının inkisamına veya nakline sarahaten veya zımnen razı olmadıkça mirasçılar taksimden sonra dahi terekenin borçlarından müteselsilen ve bütün malları ile mesuldürler. Şu kadar ki beş sene geçince teselsül kalmaz. Bu müddet, taksimin hitamından ve taksimden sonra ödenmesi lâzım matluplar için lüzum tarihinden başlar.

*Şahsı salislere karşı mesuliyet
Teselsül*

ALTI YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Ödenmesi kendisine tahmil edilmiş olmayan bir borcu yahut bir borcun ödemesini deruhde ettiği miktarından fazlasını ödeyen mirasçı, diğer mirasçılara rücu hakkını haizdir. Bu hak, evvel emirde taksim esnasında borcu ödemeyi deruhde etmiş olan mirasçılara karşı kullanılır. Bundan başka, hilâfına şart olmadıkça, her biri, hisseleri nisbetinde terekenin borçlarını ödemekle mükelleftirler.

Rücu hakkı

DÖRDÜNCÜ KİTAP**Aynî haklar****BİRİNCİ KISIM****Mülkiyet****On sekizinci bap***Umumî hükümler**Mülkiyet hakkının unsurları*

ALTI YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Bir şeye malik olan kimse, o şeyde kanun dairesinde dilediği gibi tasarruf etmek hakkını haizdir; haksız olarak o şeye vaziyet eden herhangi bir kimseye karşı istihkak davası ikame ve her nevi müdahaleyi menedebilir.

Mülkiyet hakkının şümülü
Mütemmim cüzler

ALTI YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Bir şeye malik olan kimse, o şeyin bütün mütemmim cüzlerine de malik olur. Mahallî örfе göre, bir şeyin esaslı bir unsurunu teşkil eden ve o şeyi telef veya tahrip veya tağyir edilmedikçe andan ayrılması kabil olmayan cüzler, o şeyin mütemmim cüzleridir.

Tabîi semereler

ALTI YÜZ YİRMİNCİ MADDE — Bir şeye malik olan kimse o şeyin tabîi semerelerine de maliktir. Bir şeyin muayyen zamanlarda hâsıl ettiği ve örfün o şeyden sureti tahsisine göre istihsalini teeviz eylediği mahsuller, o şeyin tabîi semereleridir. Tabîi semereler, ayrılıncaya kadar asıl şeyin mütemmim cüzleridir.

Teferruat
Tarif

ALTI YÜZ YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Bir şeye yapılacak temlikî tasarruflarda o şeyin istisna olunmayan teferruatı dahil olur. Mahallî örfе veya malikin sarîh arzusuna göre bir şeyin işletilmesi veya muhafazası veya andan istifade olunması için daimî bir tarzda tahsis olunan ve istimalde o şeye tâbi kılınan veya takılan veya onunla birleştirilen menkul eşya asıl şeyin teferruatıdır. Asıl şeyden muvakkat bir zaman için ayrılmakla teferruatı olmak sıfatı zail olmaz.

Müstesnası

ALTI YÜZ YİRMİ İKİNCİ MADDE — Asıl şeye zilyet bulunan kimsenin istimaline muvakkaten tahsis edilen veya ancak o kimsenin istihlak etmesi için muhassas veya asıl şeyin

hususî mahiyetine yabancı olan yahut o şey ile muhafaza için veya bey veya icar edilmek maksadile birleştirilen menkul eşya teferruat sıfatını alamaz.

ALTI YÜZ YIRMI ÜÇÜNCÜ MADDE — Birden ziyade kim-seler şayan bir şeye malik olur ve hisseleri bilfiil taksim edil-memiş bulunursa onlar, o şeyin hissedarıdır.

Birden ziyade kim-selerin bir şey üze-rinde mülkiyeti Müsterek mülkiyet Hissedarlar ara-sındaki münase-betler

Hissedarların şayi hisseleri birbirine müsavi olmak asıldır.

Hissedarlardan her biri kendi hissesi hakkında malın hak ve mükellefiyetlerini haiz olup hissesini temlik veya terhin edebi-lir. Alacaklıları da bu hisseyi haczettirebilirler.

ALTI YÜZ YIRMI DÖRDÜNCÜ MADDE — Hilâfına mu-kavele olmadıkça, hissedarlar müsterek mülklerini bilistirak idare ederler.

İdarî tasarruflar

Ekseriyet hilâfına karar vermedikçe hissedarlardan her biri ufak tefek tamirat ile ziraat işleri gibi alelâde idarî tasarrufları icraya ehildir.

Ziraat usulünün değiştirilmesi, büyük tamirat icrası gibi daha ziyade mühim olan idarî tasarruflar, müsterek mülkün ya-rısından fazlasına malik olan ve adet itibarile de ekseriyeti teş-kil eden hissedarların reyleri içtima etmedikçe yapılamaz.

ALTI YÜZ YIRMI BEŞİNCİ MADDE — Hissedarlardan her biri müsterek menfaatleri için diğer hissedarları temsil ede-bilir ve diğer hissedarların hakları ile kabili tevfiik oldukça müş-terek şeyden istifade eder ve onu kullanır.

Temlikî tasarruflar

Müsterek mülkü temlik etmek, onun üzerinde aynî bir hak tesis eylemek ve onun intifa tarzını değiştirmek için bu bapta bilittifak başka bir kaide kabul edilmediği takdirde bütün hisse-darların muvafakati şarttır.

ALTI YÜZ YIRMI ALTINCI MADDE — Müsterek mülki-yete terettüp eden veya müsterek mülkiyeti takyit eyleyen idarî masraflar, vergiler ve sair mükellefiyetler; hilâfına hüküm yoksa, hisseleri nisbetinde bütün hissedarlara ait olur.

Masraflara ve mü-kellefiyetlere iştirak

Hissedarlardan biri hissesinden fazla tediyatta bulunursa bu fazla ile hisseleri nisbetinde diğer hissedarlara rücu eder.

ALTI YÜZ YIRMI YEDİNCİ MADDE — Hukukî bir ta-sarruf mucibince yahut müsterek mülkün devamlı bir maksada tahsis edilmiş olması hasebile şüyu idame mükellefiyeti olma-dıkça, hissedarlardan her biri, taksim isteyebilir. Taksim hakkı, hukukî bir tasarrufla on seneden fazla bir müddet için bertaraf edilemez. Taksim, münasip olmayan bir zamanda yaptırılamaz.

Müsterek mülkiye-tin nihayeti Taksim davası

Taksimın nasıl yapılacağı

ALTI YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Müşterek mülkiyet, aynen taksim ile nihayet bulacağı gibi bedeli hissedarlar arasında tevzi olunmak üzere pazarlık veya müzayede suretile, bey ile ve hissedarlardan biri veya bir kaç tarafından diğerlerine ait hisselerin iktisabile de nihayet bulur.

Hissedarlar taksimın nasıl yapılacağıında ittifak edemedikleri takdirde müşterek mülkün kıymetine ehemmiyetli bir noksan âriz olmaksızın taksimi kabil ise, hâkim aynen taksimi ve kabil değil ise hissedarlar beyninde veya umum arasında müzayede ile satılmasını emreder.

Aynen taksimde hisselerin teadülü temin edilemezse ivaz ilâvesile tadil olunur.

İştirak halinde mülkiyet Sebepleri

ALTI YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Kanun mucibince veya bir mukavele ile iştirak teşkil eden kimseler bir şeye malik olursa her birinin hakkı o şeyin tamamına sari olur.

Hükümleri

ALTI YÜZ OTUZUNCU MADDE — Şeriklerin hak ve vazifeleri, iştiraki tevli eden kanun veya mukavele hükümleri ile muayyendir.

Hilâfına bir hüküm olmadığı halde şeriklerin hakları ve hususile malik oldukları şeyde tasarruf salâhiyetleri, ancak ittifak ile verecekleri karar mucibince istimal olunabilir.

İştirak devam ettiği müddetçe taksim ve şayi büzüde tasarruf caiz değildir.

İştirak halindeki mülkiyetin nihayeti

ALTI YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — İştirak halindeki mülkiyet, o mülkün temliki veya iştirakin zevalile nihayet bulur. Bu suretle taksim, hilâfına hüküm bulunmadıkça, müşterek mülkiyet hükümlerine göre yapılır.

ON DOKUZUNCU BAP

Gayrimenkul mülkiyeti

Birinci fasıl

Gayrimenkulün mülkiyetinin mevzuu, iktisabı, izaası

Gayrimenkul mülkiyetinin mevzuu

ALTI YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Gayrimenkul mülkiyetinin mevzuu, yerinde sabit olan şeylerdir. Bu kanuna göre aşağıdaki şeyler gayrimenkuldür :

- 1 - Arazi,
- 2 - Tapu sicillinde müstakil ve daimî olmak üzere ayrıca kaydedilen haklar,
- 3 - Madenler.

ALTI YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Gayrimenkul mülkiyetini iktisap için tapu siciline kayıt, şarttır. Bununla beraber işgal, miras, istimlâk, cebrî icra tarikleriyle veya mahkeme ilâmı ile bir gayrimenkulü iktisap eden kimse tescilden evvel dahi ona malik olur. Fakat tescil merasimi ikmal edilmedikçe temlikî tasarruflarda bulunamaz.

Gayrimenkul mülkiyetinin iktisabı
Tescil

ALTI YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mülkiyeti nakleden akitler resmî şekilde yapılmadıkça muteber olmazlar. Ölümüne bağlı tasarruflarla evlenme mukaveleleri kendilerine mahsus şekillere tâbidir.

İktisap tarikleri
Mülkiyeti nakleden akitler

ALTI YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Tapu siciline göre sahipsiz bir şey haline geldiği anlaşılmayan müseccel bir gayrimenkul, işgal tarikiyle iktisap olunamaz.

İşgal

Müseccel olmayan bir arzın işgali sahipsiz şeylere dair olan hükümlere tâbidir.

ALTI YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Sahipsiz yerlerde birikmek, dolmak ve kaymak veya umuma ait suların mecra veya seviyeleri değişmek gibi bir suretle teşekkül edip kendisinden istifade mümkün olan arazi Devletin mülkü olur.

Yeni arazi teşekkülü

Bu suretle kendisine ait bir gayrimenkulden ayrılan parçaların vücudunu ispat eden kimse onları istirdat edebilir.

ALTI YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Arazinin yerinden kayması hududun tadilini icap etmez. Bu suretle bir gayrimenkul üzerine geçmiş olan toprak ve saire hakkında enkaza ve ihtilâta dair olan hükümler tatbik olunur.

Arazinin kayması

ALTI YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Muhik bir sebep yok iken tapu sicilinde uhdesine malik sıfatı ile mukayyet bulunan bir gayrimenkulü fasılasız ve nizasız on sene müddetle ve hüsnüniyetle yedinde bulunduran kimsenin o gayrimenkulün üzerindeki hakkına itiraz olunamaz.

Müruru zaman
Adi müruru zaman

ALTI YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Tapu sicilinde mukayyet olmayan bir gayrimenkulü nizasız ve fasılasız yirmi sene müddetle ve malik sıfatı ile yedinde bulundurmuş olan kimse o gayrimenkulün kendi mülkü üzere tescili talebinde bulunabilir.

Fevkalâde müruru zaman

Tapu sicilinden maliki kim olduğu anlaşılmayan veya yirmi sene evvel vefat etmiş yahut gaipliğine hüküm verilmiş bir kimsenin uhdesinde mukayyet olan bir gayrimenkulü aynı şerait altında yedinde bulunduran kimse dahi o gayrimenkulün, mülkü olmak üzere tescilini talep edebilir. Tescil ancak hâkimin emriyle olur.

Müddetler
Müddetin hesabı
Inkıtâ - Tatili

ALTI YÜZ KIRKINCI MADDE — Yukarıki maddelerde beyan olunan iktisabî müruru zaman müddetinin gerek hesabında gerek inkıtâ ve tatilinde, alacak müruru zamanında cari olan hükümler tatbik olunur.

Sahipsiz şeyler ve umuma ait mallar

ALTI YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Sahipsiz şeyler ile menfaati umuma ait olan mallar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Hilâfı sabit olmadıkça menfaati umuma ait sular ile ziraate elverişli olmayan yerler, kayalar, tepeler, dağlar ve onlardan çıkan kaynaklar kimsenin mülkü değildir. Sahipsiz şeylerin ihraz ve işgali, yollar ve meydanlar, akar sular ile yatakları gibi menfati umuma ait malların işletilmesi ve istimali hakkında ahkâmı mahsusa vazolunur.

Tescilî talep hakkı

ALTI YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Bir şeye temellük etmek hakkını hibe gibi bir sebeple iktisap etmiş olan kimse, tescil muamelesinin icrasını malikinden talep edebilir. İmtina halinde mülkiyetin kendisine aidiyetine karar verilmesini hâkimden isteyebilir.

İhraz ve işgal, intikal, istimlâk, cebrî icra ve mahkeme ilâmile bir gayrimenkulün mülkiyetini iktisap eden kimse; doğrudan doğruya tescil muamelesini yaptırabilir. Karı koca malları hakkındaki usul icabı olarak vuku bulan mülkiyet tebeddülleri sicilli mahsusuna kayıt ve ilân edilmesini müteakıp resen tapu siciline de kaydolunur.

Gayrimenkul mülkiyetinin izaası

ALTI YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Gayrimenkulün mülkiyeti, sicil kaydinin terkini veya gayrimenkulün tamamile ziyâ halinde zail olur. Menfaati amme için yapılan istimlâk halinde mülkiyetin ne vakit zail olacağı kanunu mahsus ile muayyendir.

İkinci fasıl

Gayrimenkul mülkiyetin hükümleri

Gayrimenkul mülkiyetinin şümulü

ALTI YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir arza malik olmak onu kullanmakta faideli olacak derecede altına ve üstüne malik olmağı tazammun eder.

Kanunî takyitler müstesna olmak üzere bu mülkiyet, yapılan ve dikilen şeyleri ve kaynakları dahi şamil olur.

Sınır
Gayrimenkulün tahdidi

ALTI YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Gayrimenkulün sınırı plân ve arz üzerine konulan işaretler ile tayin olunur.

Plândaki sınır ile arz üzerindeki sınır birbirini tutmazsa asıl olan plândaki sınırdır.

ALTI YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Sınırı belli olmayan araziye malik olan kimse komşusunun talebi üzerine gerek plânın tashihi gerek arz üzerine işaretler konulması suretilerle sınırın tayini için diğerine yardım etmeğe mecburdur.

Tahdit borcu

ALTI YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Duvar, çit, parmaklık gibi iki gayrimenkulü birbirinden ayıran şeylerin mülkiyetinde asıl olan, her iki komşu arasında müşterek olmaktır.

Tahdit eden şeylerin hükmü

ALTI YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Bir kimse başkasının inşaat levazımile kendi arsası üzerine yahut kendi levazımile başkasının arsası üzerine bina yapmış olsa bu levazım arsasının mütemmim cüzü olur. Şu kadar ki levazım, malikin rızası olmaksızın alınıp kullanılmış ise kali fahiş bir zararı müeddi olmadıkça maliki anı kal ile istirdadını talep edebilir ve masarifi arsa sahibine ait olur.

*Arsa üzerine inşaat
Arsa ve levazım
Mülkiyet*

Eğer bina arsa sahibinin rızası olmaksızın levazım sahibi tarafından yapılmış ise kali fahiş bir zararı müeddi olmadıkça arsa sahibi kalini isteyebilir ve masarifi levazım sahibine ait olur.

ALTI YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Ebniye kali olunmadığı takdirde arsa sahibi inşaat levazımına mukabil muhik bir tazminat vermeğe mecburdur. Arsa sahibi inşaatı suiniyetle yapmış ise diğer tarafın bütün zararını tazmin ile mahkûm edilebilir.

Tazminat

Eğer bina levazım sahibi tarafından suiniyetle yapılmış ise arsa sahibinin levazım için vereceği tazminat levazımın en az kıymetini geçmeyebilir.

ALTI YÜZ ELLİNCİ MADDE — Binanın kıymeti açıkça arsanın kıymetinden ziyade ise hüsnüniyetle hareket eden levazım sahibi muhik bir tazminat mukabilinde mecmunun mülkiyetinin kedisine verilmesini isteyebilir.

Bina sahibinin arsayı temellük edebilmesi

ALTI YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Yanındaki arsaya tecavüz etmiş olan inşaat ve imalât, bunları yapan kimsenin o arsa üzerinde aynı bir hakkı varsa, bunlar o kimsenin arsasının mütemmim cüzü olur ve tecavüz eden kısmı irtifak hakkı olmak üzere tapu siciline kaydedilir. Bundan mutazarrır olan arsa sahibi tecavüze muttali olduğu tarihten itibaren on beş gün içinde itiraz etmemiş ise inşaat hüsnüniyetle yapıldığı ve icabı hal nüsait bulunduğu takdirde inşaatı yapan kimse muhik bir tazminat mukabilinde tecavüz ettiği mahal üzerinde kendisine aynı bir hak verilmesini veya o mahal mülkiyetinin kendisine aidiyetinin tanınmasını isteyebilir.

Başkasının arsasına tecavüz eden inşaat

Üst hakkı

ALTI YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Bir arsanın altında veya üstünde yapılan yahut onunla devamlı bir surette birleştirilen inşaat ve imalât, tapu siciline irtifak hakkı diye tescil edilmek üzere, başka bir malikin mülkü olabilir.

Bir evin muhtelif katları üst hakkı teşkiline mevzu olamaz.

Mecralar.

ALTI YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Elektrik, gaz, su gibi şeylerin mecraları hangi arz için tesis olunmuşlar ise onun haricinde bulunmuş olsalar bile, hilâfına bir hüküm olmadıkça, anlar hangi sınaî teşebbüsün eseri iseler anın teferrüatı ve sahibinin mülkü nazarıle bakılır. Bu mecraları tesis hakkı, komşuluk münasebetlerine müteallik hükümler icabından olmadığı takdirde irtifak hakkına müsteniden tesis edilmiş olmadıkça, başkasının arsasını aynı bir hak ile takyit etmiş olmaz. Eğer mecra açıkta değilse irtifak hakkı, tapu siciline kaydolunmakla tesis olunur; açıkta ise irtifak hakkı mecranın yapılmasile teessüs etmiş olur.

Menkul inşaat

ALTI YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Temelli kalmak maksadı olmaksızın başkasının arsası üzerine yapılan kulübe ve baraka gibi hafif binalar inşa edenin mülkü olur ve tapu siciline kaydolunmaz.

Dikilen şeyler

ALTI YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Bir kimese başkasının fidanını kendi tarlasına yahut kendi fidanını başkasının tarlasına dikerse, alâkadar olan kimseler, başkasının levazımı ile kendi arsasında veya kendi levazımile başkasının arsasında bina yapmak veya menkul bir inşaatla bulunmak hallerinde alâkadar kimselerin, haklarını haiz ve borçları ile mükelleftirler. Ağaçlar ve ormanlar üzerinde üst hakkı tesisi memnudur.

Malikin mesuliyeti

ALTI YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Bir malikin hakkını tecavüz etmesinden dolayı bir zarara uğrayan veya uğramak tehlikesinde bulunan kimse eski halin iadesini veya tehlikenin izalesi için lâzımgelen tedbirlerin yapılmasını talep edebilir ve uğradığı zarar ve ziyanı ayrıca tazmin ettirebilir.

Gayrimenkul mülkiyetin takyitleri

ALTI YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Mülkiyetin kanunî takyitleri tapu siciline kayde hacet olmaksızın muteber olur. Bu takyitler, ancak resmî bir senetle ve tapu siciline kayıt ile ilga veya tadil olunabilir. Ammenin menfaati için vazolunan takyitler tadil ve ilga olunamaz.

Mülkiyet hakkının takyitleri

ALTI YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Mukaveleden mütevellit şüfa hakkı, tapu siciline şerh verildiği surette bu

şerhte tayin olunan müddet zarfında ve sicilde gösterilen şartlar dairesinde her hangi bir malike karşı dermeyan olunabilir.

Sicilde şart gösterilmemiş ise gayri menkulün müddeialeyhe satışındaki şarta itibar olunur. Meşfu, satıldıkta bayi keyfiyeti şefia haber vermeğe mecburdur.

Şefiin beye ittilâi gününden itibaren bir ay ve her halde sicille şerh verildiği tarihten itibaren on sene geçmekle şüfa hakkı sakıt olur.

*Şüfa
Mukaveleden mütevellit şüfa*

ALTI YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Bir gayri menkulün hissedarları onun şayi bir hissesini satın alan üçüncü şahsa karşı kanunî şüfa hakkını haizdir.

Kanunî şüfa hakkı

ALTI YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Mukaveleden mütevellit iştira ve vefa hakları tapu sicilline şerh verildiği surette bu şerhte gösterilen müddet içinde gayrimenkulün her hangi malikine karşı dermeyan olunabilir.

İştira, vefa hakları

Bu haklar her halde şerh tarihinden itibaren on sene geçmekle sakıt olur.

ALTI YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Bir kimse mülkünü kullanırken hele sınaî işler yaparken komşusuna zarar verecek her türlü taşkınlıklardan çekinmeğe mecburdur.

Komşu hakkı

Hususile mazarrat veren ve gayrimenkulün mevki ve mahiyetine ve mahallî örfе göre komşular arasında hoş görülebilecek dereceyi geçen gürültüler ve sarsıntılar yapmak ve duman ve kuru ve rahatsızlık veren sair toz, buğu, koku çıkartmak memnurdur.

ALTI YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Bir mülk sahibi, hafriyat ve inşaatta bulunurken komşusunu arsasına zarar vererek veya zarara maruz bırakarak veya üzerlerindeki mebaniyi tehlikeye koyarak izrar edemez.

*Hafriyat ve inşaat
Kaidesi*

Komşuluk kaidelerine muhalif olarak yapılan inşaatta, başkasının arazisine tecavüz halindeki hükümler tatbik olunur.

ALTI YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yapılacak hafriyat ve inşaatın ebadında gayrimenkul sahiplerinin riayete mecbur oldukları hükümler, hususî kanunlar ile muayyendir.

*Hafriyat ve inşaat
tın ebadı*

ALTI YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir ağacın dalları ve kökleri komşunun mülküne geçipte zarar verdiği ve komşunun talebi üzerine münasib bir müddet içinde ağaç sahibi bunları kaldırmadığı takdirde, komşunun o dal ve kökleri kesip enkazını zaptetmeğe salâhiyeti vardır.

Ağaç dal ve köklerinin başkasının mülküne geçmesi

Ağaç dallarının kendi ebnîye ve ekinleri üzerine geçmesine müsamaha eden kimsenin işbu dallarda yetişen meyveleri temellüke hakkı vardır.

Bu hükümler, komşu ormanlar hakkında cereyan etmez.

Dikilecek şeye göre riayeti icap eden hükümler

ALTI YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Gayrimenkulün ve dikilecek şeylerin nevilerine göre sahiplerinin dikmek hususunda riayete mecbur oldukları hükümler, kanunu mahsus ile tayin olunur.

Kendi kendine akan suların ceryanı

ALTI YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Bir gayrimenkulün sahibi, üst taraftaki gayrimenkulde kendi kendine akan suları hususile kar, yağmur ve tutulmamış kaynak sularını kendi mülküne kabule mecburdur. Komşuların hiç biri diğerinin zararına bu ceryana mâni olamaz.

Bir gayrimenkulün aşağısında bulunan diğer gayri menkule akan ve ana lâzım olan suyunu, yukarıki gayrimenkul sahibi kendisine lâzım olan dereceden ziyade mülkünde tutamaz.

Kurutma

ALTI YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Bir bataklıkın suyu ötedenberi alt taraftaki tarlaya akagelmekte ise sahibinin onu kurutmak için yapacağı ameliyattan neşet eden suları alt taraftaki tarla sahibi kabule mecburdur. Aşağıdaki tarlaya bundan bir zarar gelecek ise sahibi tarlasının içinden geçmek üzere su yolları tesisini bataklık sahibinden isteyebilir. Tesis masrafı bataklık sahibine aittir.

Su yolu ve gaz ve elektrik borularının geçirilmesi

ALTI YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Gayrimenkul sahipleri, yapılacak zararı tamamile ve peşin tazmin olunmak şartile, mülkünün altından veya üstünden su yolu ve gaz ve elektrik boruları geçirilmesine, bunların başka yerden geçirilmeleri imkânsız olur veya çok fazla masrafı mucip bulunursa, müsaade etmeğe mecburdur.

Bu tesisat sahibinin talebi üzerine masrafı kendisine ait olmak şartile tapu siciline kaydolunur.

Üzerine tesisat yapılacak arsa sahibinin menfaaterinin muhafazası

ALTI YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Bu tesisat mülkünden geçen kimse menfaatinin munsifane nazara alınmasını talep edebilir; fevkalâde ahvalde ve tesisat gayrimenkulün üstünde ise, üzerinde tesisat yapılacak münasip bir kısmının kendi zararını tamamile telâfi edecek bir ivaz mukabilinde alınmasını isteyebilir.

Yeni hâdiseler

ALTI YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Ahval değişirse gayrimenkulün sahibi menfaati icabı olarak işbu tesisatın naklini isteyebilir. Nakil masrafı kaideten diğer tarafa aittir.

Şu kadar ki maslahat icap ediyorsa hâkim gayrimenkul sahibinin münasip miktarda nakil masrafına iştirakini tensip eder.

ALTI YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Tariki amme çıkmak için kâfi bir yolu bulunmayan gayrimenkul sahibi tam bir ivaz mukabilinde komşularından kendisine geçmek için münasip bir yerin terkinin talep edebilir. Bu hak mülklerin ve onlara giden yolların evvelki hallerine göre bu yolun nereden geçmesi lâzımgeliyorsa oranın malikine ve icabında bu yolun açılmasından en az mutazarrır olan kimseye karşı kullanılır. Bu yolun tayininde tarafeynin menfaatleri gözetilir.

*Murur hakkı
Lüzumlu geçit*

ALTI YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Daimî olarak tesis olunan mürur hakkının tapu siciline kaydi lâzımdır.

*Murur hakkının tes-
cili*

ALTI YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Müsterek hailler hakkındaki hükümlere hâlel gelmemek üzere, her malik kendi arzının hailini kendi yapar. Araziye hail koymak mecburiyeti ve bunun nasıl konacağı kanunu mahsus ile tayin olunur.

Hail

ALTI YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Komşuluk haklarının kullanılması için lüzumu olan işlerin yapılması, her birinin menfaati nisbetinde, arz sahiplerinin uhdesine terettüp eder.

*Komşuluk için lü-
zumlu olan şeylerin
icrası*

ALTI YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Kanunen men-
cildilmedikçe örf ve âdete göre herkes başkasının orman ve me-
rasına girebilir ve mantar ve ufak tefek yabancı meyveleri top-
layıp temellük edebilir. Av avlamak ve balık tutmak için baş-
kasının arazisine girmek hakkındaki hükümler kanunu mahsus
ile tayin olunur.

*Başkasının arazisine
girmek*

ALTI YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Su, ruzgâr, çiğ veya diğer tabii kuvvetler vasıtasile veya her hangi bir suretle bir mal bir kimsenin arsasına düşer veya hayvan girer ve arı ve tavuk ve balıklar göçerse, arz sahibi bunların aranılıp tutulması için sahiplerine müsaade etmeğe mecburdur. Bu yüzden hâsıl olan zarar için arz sahibinin tazminat istemeğe ve tazminatı alıncaya kadar bunları hapsedmeğe hakkı vardır.

*Düşen şeylerin alın-
ması*

ALTI YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Bir kimse vuku kuvvetle melhuz bulunan bir zararı yahut ani bir tehlikeyi kendisinden veya diğerinden ancak başkasının mülkiine tecavüzle defedebiliyorsa, zarar veya tehlike tecavüzden münbais hasardan büyük olmak şartile, mülk sahibi bu tecavüze tahammüle mecburdur. Mülk sahibi bu tecavüzden mutazarrır olmuş ise muhik bir tazminat talep edebilir.

Zarurî sebepler

Toprağın ıslahı

ALTI YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Toprağın ve su yollarının ıslahı, bataklıkların kurutulması, orman yetiştirilmesi, yol açılması, orman ve köy arazisi parçalarının birleştirilmesi gibi şeyler ancak müteaddit maliklerin iştirakile yapılır. Bunun için arsaların yarısından fazlasına malik bulunan ve adetçe maliklerin üçte ikisini teşkil eden kimseler tarafından karar verilmek lâzımdır. Bu karara diğerleri ittibaa mecburdur.

*Kaynaklar
Mülkiyet ve irtifak
hakkı*

ALTI YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Kaynak, arzın mütemmim bir cüzü olup mülkiyeti, kaynadıkları toprağın mülkiyeti ile beraber iktisap olunur. Başkasının arzındaki kaynaklardan istifade irtifak hakkı olarak tapu siciline kayıt ile tesis olunur.

Yer altındaki sular, kaynaklar gibidir.

*Kesilen kaynaklar
Tazminat*

ALTI YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Ehemmiyetli bir surette intifa edilmekte veya intifa maksadile suyu biriktirilmekte olan kaynakları kısmen olsun keserek yahut hafriyat ve inşaat ve ameliyat icrasile telvis ederek sahibine veya anda hakkı olana zarar iras eden kimse, tazminat itasile mahkûm edilebilir. Zarar kast ve ihmal eseri değil ise veya mutazarrırın hatasına isnadı kabil ise hâkim, tazminat itası lâzimgelip gelmiyeceğini takdir ve icabında keyfiyetini ve miktarını tayin eyler.

Kaynakların evvelki halinin iadesi

ALTI YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Bir gayrimenkulün işletilmesi veya süknası veya su tedariki için lâzım olan kaynaklar kesildiği veya telvis edildiği takdirde, mümkün olduğu kadar evvelki halin iadesi talep olunabilir. Maslahat iktiza etmedikçe diğer yerlerde evvelki halin iadesi talep edilemez.

Müşterek kaynaklar

ALTI YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Yekdiğerine civar olan müteaddit kaynaklar muhtelif kimselere ait olmakla beraber suları aynı kaynaktan teşauup ederek bir mecmua teşkil ettikleri takdirde, her mutasarrıf, kaynakların müştereken tutularak suyun evvelki istifadeleri nisbetinde beyinlerinde tevziini isteyebilir.

Hak sahipleri müşterek tesisat masraflarını menfaatleri nisbetinde deruhde ederler. Birinin mümanaati halinde hak sahiplerinden her biri diğer kaynaklardaki su azalacak olsa bile kendi kaynağındaki suyun zapt ve icrası için lâzim gelen ameliyatı yapabilir ve bu ameliyat sebebi ile kendi kaynağına gelen suyun miktarı tezayüt etmiş ise ancak tezayüt nisbetinde tazminat itasına mecbur olur,

*Lüzumlu suların
cebrî temellükü*

ALTI YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Kendi evine veya arzına lâzım olan suyu bir takım ameliyat icra ve fahiş

masarif ihtiyar etmedikçe tedarik edemeyen kimse tam bir tazminat mukabilinde komşusunun ihtiyacı olmayan suyu kendisine fariğ olmasını talep edebilir. Bu hususta başlıca su sahibinin menfaatleri gözetilir. Yeni haller zuhurunda yapılmış olan şeylerin tadili talep olunabilir.

ALTI YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Kendisine hiç bir faidesi olmayan yahut kıymetleri ile gayri mütenasip bir faidesi olan kaynak ve çeşme yahut ırmak sahibi, ammenin menfaati için diğer kaynak ve çeşmelere su tedariki ve suya müteallik sair teşebbüsler için, tam bir tazminat mukabilinde, kendi kaynak ve çeşmesini veya ırmağını terke mecburdur. Bu tazminat, suyun bir kısmının mutasarrıfına terkedilmesinden ibaret te olabilir.

*İstimlâk
Kaynaklar*

ALTI YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Ammenin menfaati için bir kaynağın havalisinde bulunan arazinin, kaynağı telvisten men zımnında, lüzumu derecede istimlâki talep oluabilir.

Arz

YIRMİNCİ BAP

Menkul mülkiyeti

ALTI YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Menkul mülkiyetinin mevzuu, bir yerden diğer yere nakledilebilen eşya ile gayrimenkul mülkiyetinde dahil olmayan ve temellüke salih bulunan tabî kuvvetlerdir,

*Menkul mülkiyeti-
nin mevzuu*

ALTI YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Menkulde mülkiyetin intikali için teslim lâzımdır. Bir kimse bir menkulü hüsnüniyetle ve malik olmak üzere tesellüm ettikte mülkiyetini iktisap etmiş olur.

*İktisap tarihleri
Teslim
Zilyetliğin nakli*

Velevki intikali yapan kimse o menkulün sahibi olmasın, zilyetlik hükümlerinin ceryanından itibaren mülkiyet sabit olur.

ALTI YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Başkasına naklettiği mülkiyeti nakilin uhdesinde hıfz için yapılan mukaveleler, ancak menkulü alan kimsenin ikametgâhındaki kâtibî adil tarafından tasdik ve sicilli mahsusuna kaydedilmiş ise muteber olur.

*Mülkiyeti muhafaza
mukavelesi*

Hayvanlar hakkında bu suretle mukavele yapılması memnurdur.

ALTI YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Taksit ile mal satan kimse, mülkiyeti muhafaza mukavelesine istinat ile sattığı malın iadesini, ancak almış olduğu taksitlerden malın kul-

Taksit ile bey

lanılmakla eskimesinden mütevellit tazminat ve münasip bir ücret miktarını tenzil ederek mütebakiyi geriye vermek şartile talep edebilir.

Hükmen teslim

ALTI YÜZ DOKSANINCI MADDE — Başkasını izrar veya teminat ahkâmını ihlâl kasdile bir menkulü temlik eden kimse onu hususî, bir sebeple yedinde alırsa mülkiyetin intikali üçüncü şahıs hakkında muteber olmaz. Bu kastin takdiri hâkime müfvezdür.

*İhraz
Sahipsiz eşya*

ALTI YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Sahipsiz bir malı ihraz eden kimse ona malik olur.

Kaçmış hayvanlar

ALTI YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Tutulan bir av kaçtıktaki sahibi tekrar tutmak için hemen aramağa koyulmazsa o hayvan sahipsiz olur. Ehlileştirilen bir hayvan tekrar katî surette vahşileşirse sahipsiz olur.

Yalnız başkasının mülküne uçmakla arı oğulu sahipsiz olmaz.

Lukata

ALTI YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Kaybolan bir malı bulan kimse sahibine haber vermeğe mecburdur. Sahibini bilmiyorsa zabıta memurlarından birine haber vermeğe veya keyfiyeti münasip bir surette ilân etmeğe mecburdur.

Bulunan malın kıymeti bir liradan fazla ise her halde zabıta memurlarından birine haber vermek lâzımdır. Meskûn bir evde veya umumî daire ve müesseselerde gaip bir mal bulan kimse onu ev sahibine veya müstecirine yahut o daire ve müesseseleri muhafaza ve nezaret eden kimselere vermeğe mecburdur.

*Lukatanın hıfzı ve
müzayede ile satılması*

ALTI YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Lukata, lâ-yıkı veçhile hıfzolunmalıdır. Lukatanın hıfzı külfeti mucip olur veya az zamanda bozulan şeylerden bulunur yahut bir seneden fazla zabıta memurlarının yanında kalırsa müzayede ile satılır. Müzayededen evvel münasip bir suretle ilân edilmek lâzımdır. Bedeli müzayede, lukatanın yerine kaim olur.

*Lukataya malikiyet
satılması*

ALTI YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — İlândan veya zabıta memuruna ihbardan itibaren beş sene içinde sahibi çıkmadığı takdirde lukatayı bulan kimse, vazifesini yapmış ise ona malik olur.

Lukata sahibine iade olunduktaki bulan kimse bütün masrafını almakla beraber münasip bir ikramiyeye müstahak olur.

Lukata meskûn bir evde veya umumî bir daire ve müessesede bulunupta ev sahibine veya müstecire yahut o daire ve müesseseyi muhafaza edene verilmiş ise, bunlar, bulan kimsenin yerine kaim olurlar. Ancak ikramiyeye müstahak olmazlar.

Define

ALTI YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Keşiflerinden çok zaman evvel gömülmüş veya saklanmış olduğu ve artık maliki bulunmadığı muhakak görülen kıymetli şeyler define ad-dolunur.

Define içine gömüldüğü veya saklandığı gayrimenkul veya menkulün sahibinin mülkü olur.

İlmî bir kıymeti haiz olan eşyaya müteallik hükümler mah-fuzdur.

Defineyi keşfeden, kıymetinin yarısını tecavüz etmemek üze-re hakkaniyete muvafık bir ikramiye talep edebilir.

ALTI YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Kimsenin mülkü olmayıpta mühim ve ilmî kıymeti haiz bulunan tabii eş-yayı nadire ile antikalar Hazinesinin mülkü olur. Gayrimenku-lünde bu gibi eşya bulunan kimseler duçar olacakları zarar ve zi-yanın tamamen tazmini mukabilinde lâzimgelen hafriyat için müsaade itasına mecburdur.

Keşfeden kimse ve keşfedilen şey define ise, bulunduğu yerin sahibi, o şeyin kıymetini tecavüz etmemek üzere münasip bir ik-ramiye isteyebilir.

*Fennî bir kıymeti
haiz eşya*

ALTI YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Lukata hakkındaki hükümler, su, ruzgâr, çığ veya diğer tabii kuvvetler vasıtasile veya her hangi bir suretle başkasının eline geçen şey-ler ve hayvanlar hakkında da meridir. Bir kimsenin arı ile meş-ğul kovanına uçan başkasının arıları, tazminat vermeğe mahal olmaksızın, kovan sahibinin olur.

Enkaz

ALTI YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Bir kim-se malik olmadığı bir şeyi işlemiş veya tağyir etmiş olupta ame-lin kıymeti o şeyin kıymetinden fazla ise yeni şey amilin ve ak-si takdirde malikin olur. Amil Hüsnü niyetle hareket etmemiş ise amelinin kıymeti o şeyin kıymetinden fazla olduğu takdirde dahi hâkim yeni şeyin mülkiyetini evvelki malike bırakabilir.

Hukukî tağyir

Tazminat ve sebepsiz mal edinmeden mütevellit dava hakları mahfuzdur.

YEDİ YÜZÜNCÜ MADDE — Muhtelif kimselerin malları ehemmiyetli bir surette tahrip edilmeksizin yahut fahiş bir sây ve masraf yapılmaksızın ayırt edilemeyecek derecede karışmış veya birleşmiş olursa, alâkadarlar, halitayı terkip eden malların karışma veya birleşme zamanındaki kıymetleri nisbetinde hisse-dar olurlar.

*İki malın birbirile
karışma veya birleş-
mesi*

Karışan veya birleşen mallardan biri diğerinin teferrüatı ka-bilinden olursa halitanın mülkiyeti aslın malikine ait olur.

Tazminat ve sebepsiz mal edinmeden mütevellit dava hakları mahfuzdur.

YEDİ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Başkasının menkul bir nahnı nizasız ve fasılasız mülkumdür diye ve hüsnüniyetle beş

*İktisabî miruru
zaman*

sene yedinde bulunduran kimse o mala müruru zaman sebebi ile malik olur. Zilyedin ihtiyarı olmaksızın bir mal üzerindeki yedi münkati olmakla müruru zaman inkitaa uğramaz. Elverirki o malı, senesi içinde ele geçirmiş veya o müddet içinde yed davası ikame etmiş olsun.

Alacak müruru zamanı hakkındaki hükümler, iktisabî müruru zaman müddetinin hesabında ve inkıta ve tatilinde dahi caridir.

*Menkul mülkiyeti-
nin ziyası*

YEDİ YÜZ İKİNCİ MADDE — Menkulün mülkiyeti, sahibi tarafından terkedilmedikçe veya başkası tarafından iktisap olunmadıkça yalnız yedin inkıta ile zayı olmaz.

İKİNCİ KISIM

Mülkiyetin gayri aynî haklar

YIRMİ BİRİNCİ BAP

İrtifak hakkı ve gayrimenkul mükellefiyeti

Birinci fasıl

Gayrimenkule müteallik irtifak hakkı

*İrtifak hakkının
mevzuu*

YEDİ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — İrtifak hakkı bir gayrimenkul üzerine diğer bir gayrimenkulün lehine tahmil edilen bir külfettir ki tahmil edilen gayrimenkulün sahibini; irtifak hakkına malik olan kimse tarafından kullanılmağa ait bazı tasarruflara rıza göstermeğe veya mülkiyete has olan bazı hakların kullanılmasından içtinap etmeğe mecbur kılar.

Bir şeyi yapmak boreu başlı başına irtifak hakkını teşkil edemeyip ancak ana ferî olarak raptedilebilir.

*İrtifak hakkının te-
sisi
Tesis
Tescil*

YEDİ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — İrtifak hakkının tesisi için tapu siciline kayıt lâzımdır. Hilâfına sarahat bulunmadıkça mülkiyet hakkındaki hükümler, irtifak hakkının iktisap ve tescilinde dahi caridir. İrtifak hakkının tesis olduğu gayrimenkulün müruru zaman ile iktisabı ne gibi şeraite tabi ise irtifak hakkı dahi o şerait dairesinde iktisap olunur.

Akit

YEDİ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — İrtifak hakkını tesis için yapılan akit, resmî olmadıkça muteber değildir.

YEDİ YÜZ ALTINCI MADDE — Bir kimse malik olduğu iki gayrimenkulden biri lehine diğeri üzerine irtifak hakkı tesis edebilir. *Kendi gayrimenkulüne irtifak hakkı*

YEDİ YÜZ YEDİNCİ MADDE — İrtifak hakkı sicildeki kaydın terkinini veya alâkadar iki gayrimenkulden birinin büsbütün zayi olmasile sakıt olur. *İrtifak hakkının sakıt olması*

YEDİ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — İrtifak hakkında alâkadar olan gayrimenkuller bir kimsenin mülkünde birleşirlerse, o kimse irtifak hakkını terkin ettirebilir. *Gayrimenkullerin bir kimsenin mülkünde birleşmesi*

Terkin edilmedikçe irtifak hakkı bir aynî hak olmak üzere devam eder.

YEDİ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — İrtifak hakkı temin eylediği menfaatleri büsbütün kaybetmiş ise, kendisine külfet tahmil edilen gayrimenkulün sahibi bu hakkın terkinini isteyebilir. *Kazaî terkin*

Mucip olduğu külfete göre pek az menfaat temin eden irtifak hakkının dahi, tazminat mukabilinde, tamamen veya kısmen terkinini talep olunabilir.

YEDİ YÜZ ONUNCU MADDE — İrtifak hakkının sahibi hakkını muhafaza ve andan istifade için iktiza eden bütün tedbirleri ittihaz edebilir ve hakkını ancak tahmil edilen gayrimenkulün sahibine en az zarar verecek tarzda kullanır. *İrtifak hakkının hükümleri Şümülü*

Tahmil edilen gayrimenkulün sahibi irtifak hakkının kullanılmasını hiç bir suretle menedemiyeceği gibi işkâl dahi edemez.

YEDİ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — İrtifaktan mütevellit hakları ve borçları tayin hususunda, tapu sicillindeki kayıtlara itibar olunur. *Sicil kaydine göre şümülün tayini*

İrtifak hakkının şümülü, tapu sicillindeki hudut dahilinde gerek menşei gerek uzun müddettenberi nizasız ve hüsnüniyetle ne tarzda kullanılagelmiş ise ana göre tayin olunur.

YEDİ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — İrtifak hakkından istifade eden gayrimenkulün yeni ihtiyaçları, irtifakın tahmil ettiği külfetin ağırlaştırılmasını icap etmez. *İstifade eden gayrimenkulün yeni ihtiyaçları*

YEDİ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — İrtifak hakkına malik olan kimse, hakkını istimalde lâzım olan şeyleri yapmakla mükelleftir. Yapılacak şeyler tahmil edilen gayrimenkul sahibine de faideli ise, masrafı menfaatlerine göre aralarında taksim olunur. *Muhafaza masarifi*

YEDİ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — İrtifak hakkı tesis olunduğu gayrimenkulün bir kısmı üzerinde ise; tahmil edilen gayrimenkul sahibi, menfaati olduğu ve masrafını da deruhde *İrtifak hakkının taallük ettiği yerin değiştirilmesi*

ettiği takdirde; gayrimenkulün o hakkın istimalini işkâl etmiyecek bir yerine naklini isteyebilir. Bu salâhiyet irtifak hakkının tesis olduğu mahal tapu sicillinde kaydolunmuş olsa bile yine kullanılabilir.

Komşuluğa müteallik hükümler, mecraların bir yerden diğer yere naklinde dahi caridir.

Taksim

İrtifak hakkından istifade eden gayrimenkulün taksimi

YEDİ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — İrtifak hakkından istifade eden gayrimenkul taksim olundukta, asıl olan, irtifak hakkının her kısım için devamıdır. Şu kadar ki bu haktan filen yalnız bir kısım istifade edebiliyorsa tahmil edilen gayrimenkul sahibi, irtifak hakkının, diğer kısımlardan terkinini talep edebilir. Tapu idaresi, bu talebi, irtifak hakkı sahibine tebliğ eder ve bir ay içinde itiraz olunmazsa terkinini yapar.

İrtifak hakkı ile mukayyet olan gayrimenkulün taksimi

YEDİ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Tahmil edilen gayrimenkul taksim olundukta, asıl olan, irtifak hakkının her kısmında devamıdır. Şu kadar ki, irtifak hakkı, filen bir kısım üzerinde kullanılmaz ve kullanılmaz ise o kısmın sahibi irtifak hakkının kendi mülkünden terkin olunmasını talep edebilir. Tapu idaresi, bu talebi irtifak hakkı sahibine tebliğ eder ve bir ay içinde itiraz olunmazsa terkinini yapar.

İkinci fasıl

İrtifak hakkının diğer neveleri ve hususile intifa hakkı

İntifa hakkı mevzuu

YEDİ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — İntifa hakkı, menkul ve gayrimenkuller ile haklar ve bir mamelek üzerine tesis olunabilir. Hilâfına sarahat bulunmadıkça, sahibine, üzerine tesis olduğu şeyden tamamilen istifade etmek hakkını bahşeyler.

İntifa hakkının tesis

YEDİ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Menkul ve alacak üzerindeki intifa hakkı, menkulün intifa edecek kimseye teslimi ve alacağın devrile; ve gayrimenkul mallardaki intifa hakkı da, tapu sicilline kayıt ile teessüs eder. Hilâfına bir kayıt bulunmadıkça, mülkiyete dair hükümler menkul ve gayrimenkul intifa haklarının iktisabında ve tescilinde tatbik olunur.

Kanunî intifa hakkı

YEDİ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Gayrimenkul üzerindeki kanunî intifa hakkı, tapu sicilline kaydedilmemiş olsa bile ona muttali olanlara karşı dermeyeran olunabilir.

Tescil yapılmış ise, herkese karşı dermeyeran olunur.

İntifanın sukutu Sukutun sebepleri

YEDİ YÜZ YİRMİNCİ MADDE — İntifa hakkı, üzerinde tesis olduğu şeyin büsbütün zıyaile ve gayrimenkul üzerinde tesis olunupta tescili icap ediyorsa sicillindeki kaydinin terkinile, sakıt olur.

Müddetin hitamı ve intifa hakkı sahibinin vazgeçmesi ve vefatı gibi sukut sebepleri, gayrimenkul mallar üzerinde intifaa müteallik maddelerde; gayrimenkul sahibine, yalnız sicil kaydının terkinini talep etmek, salâhiyetini verir.

Kanunî intifa hakkı, sebebinin zevali ile zail olur.

YEDİ YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — intifa hakkı, intifa sahibinin vefatı ve intifa eden şahıs hükmî ise infisahı ile sakıt olur. Şu kadar ki hükmî şahsın intifa hakkı yüz seneden fazla devam edemez.

İntifanın müddeti

YEDİ YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Mal sahibi, büsbütün harap olan malı tekrar yapmağa mecbur değildir. Tekrar yaparsa intifa hakkı avdet eder. İntifa hakkı, sigorta ve ammenin menfaati için istimlâk gibi hallerde, hakkın taallûk ettiği şeyin makamına kaim olan bedele, intikal eder.

İntifa hakkının taallûk ettiği şeyin bedeli

YEDİ YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — İntifa hakkı, nihayet bulur bulmaz zilyed malı sahibine iadeye mecburdur.

İade mukellefiyeti

YEDİ YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — İntifa hakkı sahibi, zararın kendi hatası olmaksızın vaki olduğunu ispat edemezse, intifa olunan şeyin telef ve ziyandan yahut kıymetine noksan gelmesinden mesul ve intifa hakkını tecavüz ederek istihlâk ettiği şeyleri tazmin etmeğe mecburdur; fakat malın âdet üzere kullanılmasından mütevellit kıymet noksanından dolayı, tazminat ile mükellef değildir.

Mesuliyet

YEDİ YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — İntifa hakkı sahibi mecburiyet olmaksızın masraf yapmış yahut yeni imalât vücade getirmiş ise intifanın hitamında, başkasının işlerini idareye mahsus hükümlere tevfikân tazminat isteyebilir ve malikin tazminden imtina ettiği tesisatı, malı eski haline iade etmek şartile söküp alabilir.

Masraf

YEDİ YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — Malikin intifa edilen şeyde yapılan tebeddüllerden ve kıymet noksanından ve intifa eden kimsenin de yaptığı masraflardan ve vazettiği tesisatı söküp almak salâhiyetinden mütevellit hakları, malin iadesinden itibaren bir sene geçmekle sakıt olur.

Tazminat mürruru zamanı

YEDİ YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — İntifa hakkı sahibi; zilyetlik, kullanmak ve istifade haklarına malik olup intifa edilen malın idaresi de kendisine aittir. İntifa hakkı sahibinin, haklarını kullanırken iyi bir idarenin icap ettiği hükümlere riayet etmesi lâzımdır.

*İntifanın hükümleri
İntifa hakkı*

Tabii semereler

YEDİ YÜZ YIRMI SEKİZİNCİ MADDE — Malın intifa müddeti içinde kemale eren tabii semereler intifa hakkı sahibidir. Zeriyatı icra eden malik veya intifa hakkı sahibi, mahsulü alan kimsedir, mahsulün kıymetini tecavüz etmemek üzere münasip tazminat isteyebilir.

Malın semere ve mahsul kabilinden olmayan mütemmim cüzleri, malikindir.

Faiz

YEDİ YÜZ YIRMI DOKUZUNCU MADDE — İntifa hakkı tahmil edilen sermayenin faizleri ile taksite bağlı olan diğer varidatı, müeccel dahi olsa intifanın başladığı günden nihayet bulunduğu güne kadar, intifa hakkı sahibine aittir.

İntifa hakkının feruğu

YEDİ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Zate mahsus olmayan intifa hakkı, bir başkasına ferağ edilebilir.

Bu takdirde malik, haklarını doğrudan doğruya mefruğu lehe karşı kullanabilir.

Malikin hakkı Nezaret

YEDİ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Malik, intifa edilen şeyin haksız veya mahiyetine mugayir kullanılmasına mâni olabilir.

Teminat istemek hakkı

YEDİ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Hakları tehlikede olduğunu ispat eden malik, intifa hakkı sahibinden teminat isteyebilir. İntifa hakkı, istihlâki kabil bir şeye veya kıymetli evraka taallük ediyorsa tehlikeyi ispat ve malı teslim etmeksizin dahi bu teminatı talep edebilir. İntifa hakkı, kıymetli evraka taallük ettiği halde bu evrakın depo edilmesi kâfidir.

Hibe ve kanunî intifalarda teminat

YEDİ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — İntifa hakkını muhafaza şartile bir malı hibe eden kimseden, teminat talep edilemez. Kanunî intifalarda teminat vermek mecburiyeti, ahkâmî mahsusaya tâbidir.

Teminat vermeme nin neticeleri

YEDİ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — İntifa hakkı sahibi, kendisine verilen kâfi bir mühlet içinde teminat vermez veya malikin menî hilâfına haksız kullanmakta devam ederse, hâkim başka bir tarz takarrür edinceye kadar intifa eden kimse nin yedini refedererek malı, bir kayyime tevdi eder.

Defter tutma

YEDİ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Malik ve intifa hakkı sahibi, masraf müşterek olmak üzere intifa edilen malların resmî bir defterinin tutulmasını her zaman talep edebilirler.

İntifa olunan şeyin muhafazası mukellefiyeti

YEDİ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — İntifa hakkı sahibi, malı olduğu gibi muhafazaya ve bakımına lâzım olan adi tamir ve termimleri kendisi yapmağa meburdur.

İntifa edilen şeyin muhafazası daha ehemmiyetli ameliyata yahut diğer tedbirlere ihtiyaç gösteriyorsa intifa hakkı sahibi, Malike haber verip, bunların yapılmasına müsaade etmekle mükelleftir.

Malik, lâzimgelen şeyleri yapmazsa; intifa hakkı sahibi, bunları malikin hesabına kendisi yapabilir.

YEDİ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — İntifa edilen şeyin, adi muhafaza masrafile işletme masraflarını ve o şeyin karşılık teşkil ettiği borçlar var ise bunların faizlerini; intifa eden kimse, ödemeğe mecbur olduğu gibi vergisini ve bu neviden sair borçlarını ödemekle de mükelleftir.

*Muhafaza masrafları
Vergi ve sair mükellefiyetler*

Bütün mükellefiyetler intifa devam ettiği nisbette mevcuttur.

Eğer vergi ve diğer bu neviden sair borçlar intifa edilen şeyin maliki tarafından ödenmiş ise, intifa eden kimse, yukarıda gösterilen nisbette tazmin ile mükelleftir.

Bunlardan maada mükellefiyetler malike terettüp eder. Şu kadar ki, intifa eden kimse bu mükellefiyetlerin ifası için lâzım olan parayı ivazsız olarak kendisine ödünç vermeğe muvafakat etmezse, Malik, bu paranın tedariki için intifa edilen şeyi nakte tahvil edebilir.

YEDİ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Bir Mamelekin intifa hakkına malik olan kimse, bu mameleki takyit eden borçların faizlerini ödemekle mükelleftir. Fakat ahval müsait olduğu takdirde, bu mükellefiyetten biri tutulmasını isteyebilir. Bu halde kendi istifade hakkı, borçların tediyesinden artan miktara iner.

Bir mamelekin borçlarının faizi

YEDİ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Mahallî örfе göre, iyi bir idare icabından oldukça; intifa hakkı sahibi, intifa ettiği şeyi, malikin menfaatine olarak yangın ve diğer tehlikelere karşı sigorta ettirmekle mükelleftir. Sigorta primlerini, istifade hakkı devam ettikçe, tediye eder.

Sigorta

Bu mükellefiyet, intifa edilen şey, evvelce sigorta ettirilmiş olduğu halde de mevcuttur.

YEDİ YÜZ KIRKINCI MADDE — Bir gayrimenkulden intifa hakkına sahip olan kimse, istifadenin fahiş derecede olmamasına ihtimam ile mükelleftir.

*İntifaa ait hususî haller
Gayrimenkuller
Semereleler*

İstihkakından fazla alınan semereleler, malike ait olur.

Intifa edilen şeyin tahsis olunduğu cihet

YEDİ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — intifa hakkı sahibi, intifa edilen şeyin tahsis edilmiş bulunduğu ciheti, malike ehemmiyetli bir zararı mucip olacak surette değiştiremez. Hususile üzerinde intifa hakkı bulunan şeyin ne şeklini değiştirebilir ne de onu esaslı bir surette tadil edebilir; gayrimenkulün tahsis edilmiş bulunduğu cihette esaslı tadilâtı mucip olmadığı hallerde bile malike haber vermeksizin taş, kis ve turp ocakları açamayacağı gibi buna benzer diğer imalâta da bulunamaz.

Ormanlar

YEDİ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Bir ormanda intifa hakkına sahip olan kimse, o ormanda münasip bir tertip dairesinde istifade edebilir. Malik ile intifa hakkı sahibi, ormanın işletme tertibi tanzim edilirken kendi haklarının gözetilmesini isteyebilirler.

Fırtına, kar, yangın, haşeratin istilâsı gibi sebepler tesirile alelâde istifadenin iktiza ettiği dereceden mühim bir nisbette fazla ağaç kesilmiş ise; bundan sonra orman, bu zararı tedricen telâfi edecek surette işlenilir yahut ormanın işletme tertibi yeni ahvale tevfiğ edilir.

Alelâde istifadenin iktiza ettiği dereceden fazla kesilmiş olan ağaçların bedeli, faize yatırılır ve gelir noksanını tamamlamaya tahsis edilir.

Madenler

YEDİ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Madenler gibi, toprağın mütemmim cüzleri çıkarılmak suretile istifade edilen şeylerden intifa hakkı, ormanlardan intifaa dair olan hükümlere tâbidir.

Kullanmak

İstihlâk suretile vukubulan veya kıymetleri takdir edilen şeyler

YEDİ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Hilâfına hüküm bulunmadıkça, kullanılması istihlâk suretile vuku bulan şeylerin mülkiyeti, intifa edene ait olur. İntifa eden, bunların intifam başladığı gündeki kıymetleri ile borçlu olur.

Hilâfı tasrih edilmediği halde intifa hakkı sahibi, kıymetleri takdir edilerek kendisine teslim edilen sair menkullerde, dilediği gibi tasarruf edebilir ve bu hakkını istimal ettiği halde onların kıymetleri ile borçlu olur.

Haklarında tasarruf icra edilmiş olan eşya; ziraî işletme lezazimi, hayvan sürüleri ve ticarî emtia kabilinden ise intifa hakkı sahibi, aynı cins ve nevide eşya vererek, borcunu ödeyebilir.

Alacak

İstifadenin şümülü

YEDİ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Bir alacak üzerindeki intifa hakkı, anın gelirine temellük hakkı verir. Tediye mutalebesi ve intifa hakkına tâbi olan kıymetli evraka aid bütün

temlikî tasarruflar, malik ve intifa eden kimseler tarafından müştereken yapılmak lâzımdır.

Borçlu, tesviye için ikisine birden müracaat eder.

Alacak, tehlikeye düştüğü takdirde iyi bir idarenin icap ettiği tedbirlere tevessül etmek için, malik ile intifa edenden her biri, diğerinin iştirakini isteyebilir.

YEDİ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Malik ile intifa hakkı sahibinden yalnız birine ödemeye mezun edilmemiş olan borçlu, borcunu ya her ikisine birden tediye veya kâtibî adle tevdi etmekle mükelleftir. *Tediye ve tenmiye*

Tediye olunan şey ezciikle ödenen sermaye üzerinde, intifa edenin istifade hakkı vardır. Malik ve intifa eden, sermayelerin emin ve faizli eshama yatırılmasını isteyebilirler.

YEDİ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — İntifa başladığından itibaren üç ay içinde intifa eden kimse, üzerine hakkı taallûk eden alacakların ve kıymetli evrakın kendisine temlik edilmesini isteyebilir. Temlik vaki olunca, alacak ve kıymetli evrakın devri zamanındaki kıymetleri ile malike karşı borçlu olur ve malik, istemekten fariğ olmadıkça, bunlar için teminat vermeğe mecbur olur. *Alacakların temlikini istemek hakkı*

Eğer malik, teminat istemek hakkından feragat etmemiş ise; devir, teminatın itasından sonra yapılır.

YEDİ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Sükna hakkı, bir evde oturmak yahut onun bir kısmını işgal etmek hakkıdır. Bu hak, âhara temlik edilemez ve mirasçığa intikal etmez. *Sukna hakkı*
Sukna hakkının şümulü

Kanunda hilâfî yazılı olmadıkça intifa hakkına dair olan hükümler, sükna hakkında da caridir.

YEDİ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Sükna hakkının şümulü, umumiyetle bu hak sahibinin şahsî ihtiyaçlarına göre takdir olunur. Şahsına munhasır olduğu sarahaten beyan edilmiş olmadıkça hak sahibi, hakkının taallûk ettiği gayrimenkulde ailesi ve evi halkile birlikte oturmak salâhiyetini haizdir. Bir binanın yalnız bir kısmında sükna hakkına sahip olan kimse, o binanın müştereken kullanılmağa mahsus olan mahallerinden istifade edebilir. *Sükna hakkının şümulü*

YEDİ YÜZ ELLİNCİ MADDE — Sükna hakkına sahip olan kimse, ev veya apartmanın tamamından müstakillen istifade saâhiyetini haiz ise; adi tamirat gibi, muhafazaya müteallik masrafları yapmakla mükelleftir. *Mukellefiyetler*

Sükna hakkı, malik ile müştereken istimal olunmakta ise muafaza masrafları, malike terettüp eder.

İnşaat hakkı

YEDİ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Malik üçüncü şahıs lehine arsasının üstünde veya altında inşaatta bulunmak veya mevcut inşaatı ipka etmek salâhiyetini veren bir irtifak hakkı tesis edebilir. Hilâfına mukavele olmadıkça bu hak başkasına temlik olunabilir. Ve mirasçıya intikal eder. İşbu irtifak hakkı müstakil ve daimî bir mahiyeti haiz ise tapu sicilline gayrimenkul olarak kaydedilebilir.

Bir başkasının arsasında bulunan kaynak üzerindeki hak

YEDİ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Başkasının arsasındaki kaynak üzerinde hakkı bulunan kimse, bu arsa malikini, suyun alınması veya akıtılması için muktazi müsaadeyi vermeğe icbar edebilir. Hilâfına mukavele olmadıkça, bu hak başkasına temlik edilebilir ve mirasçıya intikal eder.

Eğer bu hak müstakil ve daimî bir mahiyeti haiz ise tapu sicilline gayrimenkul olarak kaydedilebilir.

Diğer irtifak hakları

YEDİ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Malik, her hangi bir kimseye veya bir cemaat lehine kendi arsası üzerinde nişan talimi veya mürur gibi muayyen bir istifadeye mütehammil olmak şartile; diğer irtifak hakları tesis edebilir.

Hilâfına mukavele olmadıkça, bu haklar başkasına temlik olunamaz ve bunların şümülü hak sahibinin adi ihtiyaçlarına göre takdir olunur.

İrtifak haklarına dahil olan hükümler, onlarda dahi caridir.

Üçüncü fasıl*Gayrimenkul mükellefiyeti**Gayrimenkul mükellefiyetinin mevzuu*

YEDİ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Gayrimenkul mükellefiyeti, bir gayrimenkul malikinin; mülkü dolayısıyla, o gayrimenkul karşılığı olmak üzere, diğer bir kimse lehine bir şey yapmağa veya vermeğe mecbur tutulmasıdır.

Bu mükellefiyet, diğer bir gayrimenkule malik olan kimse lehine de, mülkiyeti dolayısıyla tesis olunabilir.

İrat senetleri ve hukuku ammeye müteallik gayrimenkul mükellefiyetleri müstesna olmak üzere verilecek ve yapılacak şeylerin, takyit edilen gayrimenkulün mahiyeti ile münasebeti yahut istifade edecek gayrimenkulün işletilme ihtiyaçları ile alâkası bulunmak lâzımdır.

Tesis ve sukut İktisap ve tescil

YEDİ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Gayrimenkul mükellefiyetinin tesisi için, tapu sicilline kaydi lâzımdır. Sicil kaydinde, mükellefiyetin kıymeti olmak üzere türk parası olarak muayyen bir miktar gösterilir. Eğer mükellefiyet, muayyen za

manlarda bir şey yapmak veya vermekten ibaret olursa, diğer bir surette takdir edilmediği halde, mükellefiyetinin kıymeti, beher sene verilecek veya yapılacak şeylerin, yirmi misline müsavi ad-dolunur.

Hilâfına hüküm bulunmadıkça, gayrimenkul mükellefiyetlerinin iktisap ve tescili, gayrimenkul mülkiyeti hakkındaki hükümlere tâbidir.

YEDİ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Hukuku ammeye müteallik gayrimenkul mükellefiyeti, hilâfına hüküm bulunmadıkça, tescile tâbi değildir.

*Hu'
mu
kul mükellefiyet*

Kanun, bir şahsa yalnız bir gayrimenkul mükellefiyeti tesisini istemek hakkını bahşettiği takdirde, mükellefiyet, a tescil ile teessüs eder.

YEDİ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — İrat senedine müteallik hükümler, bir alacağın teminatı olmak üzere tesis edilen gayrimenkul mükellefiyetinde de caridir.

*Teminat kastile yap-
ılan gayrimenkul
mükellefiyeti*

YEDİ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Gayrimenkul mükellefiyeti, sicil kaydının terkinin ve takyit edilen gayrimenkulün büsbütün zayi olması ile sakıt olur.

*Umumiyetle sukut
sebepleri*

Feragat ve iştirâ gibi sukut sebeplerinden biri bulunduğu halde takyit edilen gayrimenkulün maliki, sicildeki kaydın terkinine muvafakat etmesini, alacaklıdan istemek hakkını haiz olur.

YEDİ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Alacaklı bir mukavele ile mezun olduğu takdirde ve bundan başka aşağıdaki hallerde malikten, gayrimenkul mükellefiyetini satın almasını isteyebilir :

*İştirâ
Alacaklının iştirâ-
yi istemek hakkı*

1 - Takyit edilen gayrimenkul, alacaklının haklarını mühim tehlikeye maruz kılacak surette taksim edilmiş ise.

2 - Malik gayrimenkulünün kıymetini, mukabilinde teminat vermeksizin tenkis eder ise,

3 - Malik birbiri ardınca üç sene yapmağa veya vermeğe mecbur olduğu şeyleri yapmamış veya vermemiş ise,

YEDİ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Takyit edilen gayrimenkul maliki, bir mukavele ile mezun olduğu takdirde ve bundan başka aşağıdaki hallerde iştirâ talebinde bulunabilir :

*Takyit edilen gay-
rimenkul malikinin
iştirâyî istemek
hakkı*

1 - Gayrimenkul mükellefiyetini tesis eden aktin hükümlerine diğer taraf riayet etmez ise;

2 - İştirâsı kabil olmamak üzere veya otuz seneden fazla bir müddet için tesis edilmiş olsa bile mükellefiyetin teessüsünden itibaren otuz sene geçmiş ise.

Otuz sene geçtikten sonra iştirâ salâhiyetini kullanabilmek için borçlu,

Alacaklıya bunu her halde bir sene evvel ihbar ile mükelleftir.

Müebbet bir irtifak hakkına merbut olmak üzere tesis edilen gayrimenkul mükellefiyeti iştirâ edilemez.

İştirâ bedeli

YEDİ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Hakikî kıymetin daha az olduğunu ispat etmek salâhiyeti baki kalmak şartile; iştirâ, gayrimenkul mükellefiyetinin kıymeti olmak üzere tapu sicillinde mukayyet olan meblâğ mukabilinde icra edilir.

Müruru zaman

YEDİ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Gayrimenkul mükellefiyetinde müruru zaman cari olmaz. Yapılacak ve verilecek şeylerden muacceliyet iktisap edenler, takyit edilen gayrimenkul malikinın şahsî borcu olduğundan itibaren, müruru zamana tâbi olurlar.

Hükümler

Alacaklının hakkı

YEDİ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Gayrimenkul mükellefiyeti, borçluya karşı şahsî bir alacak getirmeyip ancak takyit edilen gayrimenkulün kıymeti üzerinden istifa edilmek hakkını verir. Verilecek ve yapılacak şey, muaccel olduğu tarihten itibaren üç sene sonra şahsî borç olur ve artık takyit edilen gayrimenkul, bu borcun karşılığı olmaktan çıkar.

Borcun mahiyeti

YEDİ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Takyit edilen gayrimenkulün maliki, değiştiği takdirde yeni malik başka bir muameleye hacet kalmaksızın gayrimenkul mükellefiyetin mevzuuna dahil şeylerle borçlu olur. Takyit edilen gayrimenkulün taksimi irat senetlerinde ne gibi hükümler vücade getirir ise gayrimenkul mükellefiyeti hakkında da aynı hükümleri husule getirir.

YIRMİ İKİNCİ BAP

Gayrimenkul rehni

Birinci fasıl

Umumî hükümler

Şartlar
Gayrimenkul reh-
nin şekilleri

YEDİ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Gayrimenkul rehni, ipotek veya ipotekli borç senedi ve irat senedi şeklinde tesis olunabilir. Bundan başka her hangi bir şekilde gayrimenkul rehni, memnudur.

Temin edilen ala-
cağ
Resulmal

YEDİ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Gayrimenkul rehin ancak muayyen bir alacak için miktarı türk parasile gösterilerek tesis olunabilir. Alacağın miktarı muayyen değilse gayrimenkulün azamî ne miktar için teminat teşkil edeceği, her iki tarafça tesbit olunur.

Faiz

YEDİ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Murabaha hakkındaki hükümler mahfuz olmak üzere, her iki taraf faiz miktarını serbestçe tayin edebilirler.

YEDİ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Bir gayrimenkulün rehni, ancak tapuda, müseccel olmasına bağlıdır.

Hangi gayrimenkuller rehni olarak tesis olunabilir

YEDİ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Rehni tesis zamanında rehni ile takyit olunan gayrimenkul, tahsisan tayin edilmek lâzimgelir. Taksim keyfiyeti tapu sicillinde gösterilmiş olmadıkça bir gayrimenkulün parçaları rehni ile takyit olunamaz.

Merhunun tayini Gayrimenkul bir ise

YEDİ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Birden ziyade gayrimenkul, aynı malike veya müştereken ve müteselsilen borçlu olan kimselere ait olduğu takdirde; aynı alacak için rehni edilebilir. Aynı alacak için birden ziyade gayrimenkul üzerinde rehni tesis olunan diğer bütün hallerde, gayrimenkullerden her biri bu alacağın muayyen bir hissesi için takyit edilmek iktiza eder.

Gayrimenkul birden ziyade ise

Hilâfına mukavele olmadıkça, teminatın tevzii; muhtelif gayrimenkullerin kıymeti ile mütenasip olmak lâzimgelir.

YEDİ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Gayrimenkul rehni, tapu siciline kayıt ile tesis olunur. Kanunen tayin olunan istisnaları mahfuzdur.

Teessüs ve sukut Tesis Tescil

Gayrimenkul rehine müteallik akit, ancak resmî şekilde yapıldığı surette muteber olur.

YEDİ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Bir gayrimenkulün hissedarlarından her biri, kendi hissesini, rehni hakkı ile takyit edebilir.

Gayrimenkul birden ziyade kimsele re ait ise

Fakat, iştirak halindeki mülkiyette, gayrimenkulün rehni, ancak tamamı, iştirake dahil olanların cümlesi namına takyit edilmek suretile sahîh olur.

YEDİ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Gayrimenkul rehni, kaydın terkinini ve gayrimenkulün tamamen ziyaille sakit olur.

Sukut

Umumî menfaat için istimlak halinde, rehniin sukutu, kanunu mahsusuna bağlıdır.

YEDİ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Hükümet elile veya Hükümetin nezareti altında muhtelif arazi parçaları birleştirildiği surette o parçaları takyit eden rehni, sıralarını muhafaza ederek, mukabillerinde alınan araziye geçer.

Parçaların birleştirilmesi halinde teminatın başka araziye geçmesi

Muhtelif alacaklara karşı merhun bulunan veya bazıları merhun olmayan birden ziyade parça yerine kaim arazinin tamamı, mümkünse evvelki sıralarını muhafaza etmek suretile o parçaların üzerindeki rehni ile takyit edilmiş olur.

*Borçlunun işti-
rakı*

YEDİ YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Parçaların birleştirilmesi nihayet buluncaya kadar borçlu tediye üç ay evvel haber vermek şartile bunların üzerindeki rehin haklarını satın alabilir.

Naktî tazminat

YEDİ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Rehin hakları ile mukayyet olan bir gayrimenkul için tazminat tediye edilmiş olduğu takdirde tazminat, alacaklılar arasında sıralarına göre ve aynı sırada iseler alacakları nisbetinde tevzi olunur. Tazminat temin edilen alacağın yirmide birinden fazla olduğu veya yeni gayrimenkul alacak için teminat teşkil etmediği surette alacaklıların muvafakati olmaksızın borçluya verilemez.

*alacaklının hakkı-
nın şumulü*

YEDİ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Gayrimenkul rehni, mütemmim cüzlerine ve teferrüatına şamil olur.

Makine veya otel mefruşatı gibi rehin senedinde sarahaten teferrüat olarak gösterilen ve tapu sicilinde zikrolunan şeyler, kanunen teferrüattan sayılamayacağı ispat edilmedikçe, teferrüattan addedilir. Teferrüat üzerinde üçüncü şahsa ait haklar mahfuzdur.

Kiralar

YEDİ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Kiraya verilmiş bir gayrimenkulü takyit eden rehin, merhunun nakte tahvili için alacaklı tarafından başlayan takibattan veya borçlunun iflâsına hükümden nakte tahvil zamanına kadar geçen müddete ait kiraları da şamil olur. Bu hak, kiracıya karşı ancak takibatın andısına tebliğinden veya iflâsın ilânından sonra dermeyan olunabilir.

Vadesi hulûl etmeyen kiraya müteallik olarak malik tarafından icra olunan hukukî tasarruflar veya bu kiralar üzerine başka alacaklılar tarafından konulan hacizler kiranın muacceliyet kesbetmesinden evvel, rehinin nakte tahvili için takibatta bulunan alacaklı hakkında muteber değildir.

*Müruru zamanın
cereyan etmemesi*

YEDİ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Gayri-Menkul bir rehnin tescili alacak hakkında müruru zamanın cereyanına mâni olur.

*Teminat
Gayrimenkulün kıy-
metinin tenkisine
karşı tedbirler
Muhafaza tedbirleri*

YEDİ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Malik tarafından, merhunun kıymetini düşürecek bir fiil veya ihmal vukuunda; alacaklı, hâkimden, borçluya lâzımgelen tenbihatın yapılmasını isteyebilir.

Alacaklı, lâzım olan tedbirleri ittihaz etmek üzere hâkim tarafından mezun kılınabileceği gibi teahhürde tehlike mevcut olduğu surette bu tedbirleri kendiliğinden ittihaza da salâhiyeti.

vardır. Bu husustaki masrafları, malik, kendisine borçlu olur. Alacaklı bu masraflar için tescile hacet olmayarak gayrimenkul üzerinde diğer müseccel mükellefiyetlere rüçhanlı rehin hakkını haizdir.

YEDİ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Gayrimenkulün kıymetinin tenezzülü halinde, alacaklı, borçlusundan teminat ve evvelki hâlin tesisini isteyebilir.

Teminat ve evvelki hâlin tesis

Alacaklı kıymetin tenzili tehlikesi mevcut olduğu takdirde dahi teminat isteyebilir.

Borçlu, hâkim tarafından verilen mühlet içinde teminat vermediği veya evvelki hali tesis etmediği surette, alacaklı, borçtan teminat noksanına tekabül edecek bir miktar tediyesini talep eder.

YEDİ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Merhunun kıymeti, malikin kusuru olmaksızın tenezzül ederse alacaklı ancak malikin aldığı tazminat nisbetinde kendisinden teminat veya tediye isteyebilir. Bununla beraber alacaklı kıymetin tenezzülüne mâni olacak veya bu tenezzülü izale edecek tedbirleri yapabilir. Alacaklı, bu yoldaki masraflar için tescile hacet olmayarak gayrimenkul üzerinde diğer müseccel mükellefiyetlere rüçhanlı bir rehin hakkını haizdir. Fakat malik, bu masraflardan dolayı şahsan mesul olmaz.

Malikin kusuru olmaksızın rehlin kıymetten düşmesi

YEDİ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Malik, rehin ile takyit edilmiş olan gayrimenkulün temin edildiği alacağın yirmide birinden az kıymeti olan bir parçasını mülkünden çıkarırsa alacaklı kendisine alelhesap bu parçanın kıymeti ile mütenasip bir miktar tediye bulunulduğu veya gayrimenkulün kalan kısmı kâfi bir teminat teşkil ettiği takdirde o parça üzerindeki rehlin fekkinden, imtina edemez.

Malikin merhunattan bazı parçaları mülkünden çıkarması

YEDİ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Malikin merhun olan gayrimenkulü başka aynî haklarla takyit etmek salâhiyetinden feragati muteber değildir. Alacaklının gayrimenkul üzerindeki rehin hakkı, o gayrimenkul üzerinde müsaadesi olmaksızın sonradan tesis edilen bütün irtifak haklarına ve gayrimenkul mükellefiyetlerine takaddüm eder. Merhun nakte tahvil edilirken evvelki alacaklıyı izrar eden bu haklar, terkin olunur.

Sonradan tesis edilen aynî haklar

Evvelki alacaklının talebi ile irtifak haklarının veya gayrimenkul mükellefiyetlerinin terkinde halinde bu hakların sahipleri merhunun nakte tahvilinde alacaklıları sonradan kaydolunan alacaklılara karşı, haklarının kıymetini o nakitten istifa etmekte, rüçhanı haizdirler.

YEDİ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Gayrimenkul rehnedilirken hangi ipotek derecesine kaydedilirse o derecenin

İpotek derecesi

ifade ettiği kuvvetle teminat teşkil eder. Rehin hakları, kendilerine takaddüm edecek meblâğ miktarı kayitte irae edilmek şartıyla, ikinci veya her hangi bir derecede olmak üzere tesis edilebilir.

Tertip

YEDİ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Bir gayrimenkul üzerinde muhtelif derecede rehinler tesis olunursa bunlardan birinin terkini, alacaklıyı serbest kalan dereceye geçirmez. Malik, terkin olunan rehnin yerine bir diğerini tesis edebilir.

Sonradan gelen alacaklılara serbest derecelerden istifade etmek hakkını veren mukavelelerin muteber olması, tapu siciline o yolda şerh verilmelerine bağlıdır.

Boş dereceler

YEDİ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Bir rehin hakkı muahhar bir sırada olarak tesis olunduğu ve ona takaddüm eden başka rehinler mevcut olmadığı veya borçlu mukaddem bir rehin senedini istimal eylemediği, yahut mukaddem alacak kaydolunmuş meblâğ miktarına vâsıl olmadığı takdirde; nakte tahvili halinde gayrimenkulün semeni boş dereceler nazarı itibare alınmaksızın, sıralarına göre teminatlı alacaklılara verilir.

Rehin nasıl nakte tahvil olunur

YEDİ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Borçlu borçlarını ödemediği surette alacaklı gayrimenkulün semeninden alacağını istifa eder. Borçlu, borcunu tedavi etmediği surette alacaklıya gayrimenkulü temellük etmek salâhiyeti veren her türlü mukavele batıldır. Aynı alacak için birden ziyade gayrimenkul üzerinde rehin tesis edilmiş ise alacaklı bunların aynı zamanda satılmasını talep etmeğe mecburdur. Bununla beraber icra memuru ancak beyi zarurî olanlarını satar.

Satış bedelinin tevzû

YEDİ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Gayrimenkulün satış bedeli, alacaklılar arasında sıralarına göre tevzû olunur.

Aynı sırada olan alacaklılar, bedele, alacakları nisbetinde iştirak ederler.

Teminatın şümülû

YEDİ YÜZ DOKSANINCI MADDE — Gayrimenkul rehni, alacaklıya şunları temin eder:

1 - Resülmali,

2 - Takip masrafları ve geçen günlerin faizleri,

3 - İflâsın açıldığı veya gayrimenkulün satılması talep edildiği zamanda vadeleri hulûl etmiş bulunan üç senelik faizler ile son vadeden itibaren cereyan eden faizler.

Evvelce tayin edilmiş olan faiz miktarı sonradan gelen alacaklıların zararına olarak yüzde beşten fazlaya çıkarılamaz.

YEDİ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Gayrimenkulün muhafazası veya malik hesabına sigorta ücretlerini tediye için alacaklının yaptığı masraflar, tıpkı alacağı gibi teminatlıdır.

Masraflar için teminat

YEDİ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Hükûmet marifetile icra olunan islahat neticesinde arazinin kıymeti arttığı surette malik, hissesine isabet eden masraflar için bu araziyi, bu masraflar bedelinde kendisine ikraz eden alacaklı lehine olarak bir rehin hakkı ile takyit edebilir.

Arazinin islahı neticesinde rehin hakkı

Bu hak sicille kaydolunur ve arazi üzerinde mukayyet bütün mükellefiyetlere tekaddüm eder.

Fakat Hükûmet bu islahat masrafına iştirak etmemiş ise; malik, arazisini masraflarının en çok üçte ikisi için rehin hakkı ile takyit edilebilir.

YEDİ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Devletin yardımı olmaksızın icra edilen arazi islahatında masraf hisselerine karşılık olarak kaydolunan borç resûlmalin yüzde beşinden az olmamak üzere senevî taksitlerle ödenir. Rehin hakkı gerek alacak gerek senevî taksitler hakkında bunların muaccel oldukları tarihten itibaren üç sene sonra sakit olur. Sonra gelen alacaklılar, sıralarına göre ileri geçerler.

Alacağın ve rehinin sukutu

YEDİ YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Muacceliyet kesbeden sigorta tazminatı ancak gayrimenkul üzerinde rehin hakkını haiz olan bütün alacaklıların rızasıyla, malike verilebilir.

Sigorta tazminatı

Bununla beraber işbu tazminat rehin ile mukayyet olan gayrimenkulün evelki haline iadesi için kâfi bir teminat mukabilinde, malike tediye edilir.

Yangına karşı, sigorta hakkındaki hükümler mahfuzdur.

YEDİ YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Müstacelen bir karar ittihazi lâzimgelipte bizzat müdahalesi kanunen icap eden alacaklının ismi veya ikametgâhı meçhul olduğu hallerde, borçlunun veya diğer alâkadarların talebi üzerine, sulh hâkimi o alacaklıya, bir kısım tayin edebilir.

Alacaklının temsili

İkinci fasıl

İpotek

YEDİ YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Halen mevcut veya ileride vücut bulacak yahut vücut bulması muhtemel olan her hangi bir alacağın temini için, ipotek tesis olunabilir.

Gayesi ve mahiyeti

Bu suretle takyit edilen gayrimenkul, borçlunun kendi mülki olmak lâzım değildir.

Tesis ve sukutu
Tesis

YEDİ YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Temin ettiği alacak miktarı gayrimuayyen veya mütehavvil olsa bile; tesis olunan ipotek, tapu sicilinde sabit bir derece işgal eder ve temin olunan alacakta ne gibi bir tahavvul vaki olursa olsun, tescildeki sırasını muhafaza eyler.

Tapu memuru, tesis olunan ipotek hakkında alacaklının talebi üzerine kendisine bir suret verir. Bu suret kıymetli evraktan madut olmayıp ancak tescilin vukuunu ispata medar olur. Mukavelemenin üzerine tescil keyfiyetinin şerh ve tasdik edilmesi suret makamına kaim olur.

Alacağın sukutu
Kaydın terkinini

YEDİ YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Takyit edilmiş olan gayri menkulün maliki, alacağın sukutu halinde, tapu sicilindeki kaydın terkinini alacaklıdan isteyebilir.

Şahsan mesul olmayan malikin hakkı

YEDİ YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Başkasının alacağı için üzerinde ipotek tesis edilen gayrimenkulün maliki, borçlu hakkındaki şartlara göre borcu itfa edip gayrimenkulünü rehinden kurtarabilir ve iskat ettiği borç için alacaklının yerine kaim olur.

İpotekten kurtarma şartları ve usulü

SEKİZ YÜZÜNCÜ MADDE — Kıymetinden fazla bir borç ile takyit edilmiş olan bir gayrimenkulü o borçtan şahsan mesul olmayan bir kimse iktisap ederse, takibat başlamadan evvel satış bedelini ve ivazsız temellükten gayrimenkul için takdir ettiği kıymeti alacaklılara tediye ederek, o gayrimenkulü ipotekten kurtarabilir.

Bu kimse, gayrimenkulü ipotekten kurtaracağını altı ay evvel tahriren alacaklılara ihbar eder ve teklif ettiği para alacaklılar arasında sıralarına göre tevzi olunur.

Müzayede

SEKİZ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Alacaklılar, gayrimenkulü iktisap eden kimsenin bu bapta teklifi kendilerine tebliğ ettiği günden itibaren bir ay içinde masraflarını peşin vererek, rehnin alenî müzayedesini talep edebilirler. Bu müzayedenin, ilândan sonra ve talebin vuku bulduğu günden itibaren ikinci ay içinde yapılması lâzımdır.

Müzayede bedeli, teklif edilen meblâğdan fazla olduğu takdirde bu bedel alacaklılar arasında tevzi edilir. Müzayede masrafı, müzayede bedelinin teklif olunan meblâğdan fazla olması halinde teklif sahibine ve aksi takdirde müzayedeyi isteyen alacaklıya ait olur.

İhbar

SEKİZ YÜZ İKİNCİ MADDE — İpotekle takyit edilmiş olan gayrimenkulün maliki, borçtan şahsan mesul değil ise

alacaklıının tediye talebi kendisine karşı muteber olmak için borçlu ile kendisine de tebliğ edilmek lâzımdır.

SEKİZ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — İpotekle takyit edilmiş olan bir gayrimenkulün âhara temliki, hilâfına mukavele olmadıkça, borçlunun vecibesinde ve teminatında tahavvül husule getirmez. Lâkin yeni malik, borcu kabul ettiği takdirde, eğer alacaklı hakkını evvelki borçluya karşı muhafaza ettiğini senesi içinde tahriren beyan etmemiş ise, evvelki borçlu, borcundan kurtulur.

*İpoteğin hükmü
Mülkiyet ve rehnu
Temlik*

SEKİZ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — İpotekle takyit edilmiş gayrimenkulün bir kısmı, yahut aynı malikin bu suretle mukayyet müteaddit gayrimenkullerinden birisi, âhara temlik yahut gayrimenkul taksim edilirse; hilâfına bir mukavele bulunmadıkça, teminat her kısmın kendi kıymetine göre mütenasiben tevzii olunur. Bu tevzii kabul etmeyen alacaklı, tevziin kesbi katiyet ettiği tarihten itibaren bir ay içinde; alacağının bir sene zarfında ödenmesini isteyebilir.

*Gayrimenkulün tah
sini*

Gayrimenkulü iktisap edenler borçtan kendi parçalarına düşen hisseyi kabul ettikleri takdirde, eğer alacaklı, hakkını evvelki borçluya karşı muhafaza ettiğini senesi içinde tahriren beyan etmemiş ise, evvelki borçlu, borcundan kurtulur.

SEKİZ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Gayrimenkulü iktisap eden kimsenin borcu kabul ettiği, tapu memuru tarafından alacaklıya ihbar edilir. Alacaklıının beyanda bulunması için senelik müddet, bu ihbardan itibaren cereyan eder.

Alacaklıya ihbar

SEKİZ YÜZ ALTINCI MADDE — İpotekle temin edilmiş olan bir alacağın temliki sahih olmak için, tescili şart değildir.

Alacağın temliki

SEKİZ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Aşağıdaki kimseler, kanunî bir ipoteğin tescilini isteyebilirler .

*Kanunî ipoteğin
tescil edildiği haller*

- 1 - Sattığı gayrimenkul üzerinde semeni temin için bayi,
- 2 - Taksimden mümbais matlubat için, evvelce beyinlerinde müşterek olan gayrimenkul üzerinde mirasçılar ve hissedarlar,
- 3 - Bir gayrimenkul üzerindeki inşaat yahut ameliyatta malzeme vererek veya vermeyerek çalışmış olmaları hasebile malik veya müteahhit zimmetinde tahakkuk eden alacakları için o gayrimenkul üzerinde bu müteahhit ve işçiler.

Kanunun bu suretle kendilerine ipotek hakkı tanıdığı kimse-lerin evvelce yapılmış bir mukavele ile işbu haklarından feragatleri, muteber değildir.

Bayi, mirasçı ve hissedarlar

SEKİZ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Bayiin, mirasçının ve hissedarın kanunî ipotek hakkı, mülkiyetin naklinden sonra, üç ay zarfında tescil olunmak lâzımdır.

İşçiler ve müteahhitler
Tescil

SEKİZ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — İşçilerin ve müteahhitlerin ipotek hakkı, işin icrasını iltizam ettikleri günden itibaren tapu siciline kaydolunabilir. Tescil nihayet işlerin hitamını velyeden üç ay içinde istenebilir. Bu tescil, alacak, malik tarafından kabul edilmiş veya mahkemece hüküm altına alınmış ise yapılabilir. Malik, bir alacaklıya kâfi teminat verirse tescil talep olunamaz.

Sıra

SEKİZ YÜZ ONUNCU MADDE — İşçilerin ve müteahhitlerin haiz oldukları kanunî ipotek hakkı ayrı ayrı ve muhtelif tarihlerde tescil edilmiş olsa bile bunlar, alacaklarını istifa hususunda müsavi hakka maliktirler.

İmtiyaz

SEKİZ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Rehin, nakte tahvil edildiği zaman işçiler ve müteahhitler bütün alacaklarını istifa edememek suretile zarara uğrarlar ise; bu zararın vukuunu evvelden bilen veya bilmesi lâzimgelen mukaddem sıradaki alacaklılar, hisselerine düşen miktarın mecmuundan arsanın kıymetine isabet eden miktar tenzil edildikten sonra mütebakisinden vaki olan zararı tazmin ile mükellef olurlar. Evvelki sırada bulunan alacaklı gayrimenkul rehin senedini başkasına temlik etmiş ise, işçinin ve müteahhidin temlik sebeble mahrum kaldıkları miktardan mesul olur. İşe başlanıldığı, alâkadarın ihbarı üzerine tapu siciline işaret edilince; tescil müddetinin hitamına kadar, o gayrimenkulde ipotekten başka bir şekilde teminat tescil edilemez.

Üçüncü fasıl

İpotekli borç senedi ve irat senedi

İpotekli borç senedi
Gayesi ve mahiyeti

SEKİZ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — İpotekli borç senedi, gayrimenkul rehinle temin olunmuş şahsî bir alacaktır.

Kıymet takdiri

SEKİZ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — İpotekli borç senedinin tesisi için gayrimenkulün tapu idaresi marifetile kıymetinin resmen takdir edilmiş olması lâzımdır. İpotekli, borç senedi takdir edilmiş olan kıymeti müteceviz miktar için tesis olunamaz,

SEKİZ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Hilâfı şart edilmemiş ise, ipotekli borç senedinin feshi, faiz tediyesi için mutat olan günden en aşağı altı ay evvel alacaklı ve borçlu tarafından ihbar olunabilir.

Feshin ihbarı .

SEKİZ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Başkasının borcu için gayrimenkulü rehnedilmiş olan malik hakkında da, ipotek hükümleri tatbik olunur.

Malikin vaziyeti

Başkasının borcu için gayrimenkulü rehnedilmiş olan malik, alacaklıya karşı borçlunun haiz olduğu bütün defileri dermeyan edebilir.

SEKİZ YÜZ ON ALTINCI MADDE — İpotekli borç senedi ile teminat teşkil eden gayrimenkulün temlik ve taksimi üzerine terettüp eden hükümler, ipotek hakkındaki kaidelere tâbidir.

Temlik, taksim

SEKİZ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — İrat senedi, bir gayrimenkul üzerine gayrimenkul mükellefiyeti olarak tesis olunan bir alacaktır. İrat senedile ancak ziraî gayrimenkuller, evler ve üzerine bina inşa edilecek arsalar takyit olunabilir.

*İrat senedi
Maahiyeti ve gayesi*

İrat senedi, şahsî bir borç tevhit etmez ve alacağın cihetini de ihtiva eylemez.

SEKİZ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Ziraî gayrimenkulü takyit eden irat senedinin resülmali, Arzın irat kıymetinin üçte ikisine bina kıymetinin yarısının ilâvesinden hâsıl olan miktarı tecavüz edemez. Şehirlerdeki gayrimenkulleri takyit eden irat senedinin resülmali, o gayrimenkullerin irat kıymetlerine arsa ve bina kıymetlerinin zammından hâsıl olan yekûnun yarısının beşte üçünü tecavüz edemez. Bu kıymetlerin tapu idaresi marifetile resmen takdir ettirilmesi lâzımdır.

*İrat senedi resül-
malinin azamî mik-
darı*

SEKİZ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Kıymetlerin lâzingelen ihtimam ile takdir edilmemesinden, Hazine mesuldür. Hazine, kusuru olan memurlara rücu edebilir.

*Hazinenin mesuli-
yeti*

SEKİZ YÜZ YİRMİNCİ MADDE — İrat senedi ile takyit edilmiş olan gayrimenkulün maliki, her iki taraf altı seneden daha uzun bir müddet için feshedilmemesini mukavele etmiş olsalar bile, beher altı senelik devrenin hitamından bir sene evvel haber vermek şartile, bu senedi iştirâ hakkını haizdir. İrat senedi ile alacaklı olan, ancak kanunen muayyen ahvalde alacağın tediyesini isteyebilir.

İştirâ hakkı

SEKİZ YÜZ YİRMİ BİRİNCİ MADDE — İrat senedi ile takyit edilmiş gayrimenkule malik olan kimse, o senedin borçlusu olur.

Borç ve mülkiyet

Gayrimenkulü iktisap eden kimse başka hiç bir muameleye hacet kalmaksızın irat senedindeki alacağın borçlusu olup o güne kadar ona malik bulunan, borcundan beri olur. Gayrimenkul, irat senedinin faizlerine karşılık olmaktan çıktığı tarihten itibaren, o faizler malikin şahsî borcu olur.

Taksim

SEKİZ YÜZ YİRMİ İKİNCİ MADDE — İrat senedile takyit edilmiş olan gayrimenkul taksim edildikte her parçaya malik olan kimse senetteki alacağı borçlanır.

İpotekle takyit edilmiş olan gayrimenkulün taksimi hakkındaki kaideler bu muhtelif parçalar üzerine tevzi edilen borçlara da tatbik olunur.

İrad senedinin malikler tarafından iştirasına alacaklı talip olduğu halde, bir sene zarfında bu iştirayı yapmaları lüzumunu, borçların tevzii katiyet kesbettiği tarihten itibaren nihayet bir ay içinde kendilerine ihbar etmeğe mecburdur.

*Müşterek hükümler
tesisi*

SEKİZ YÜZ YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — İpotekli borç senedi ve irat senedi, ne bir şartı ne de mukabilinde bir şey itası kaydini ihtiva edemez.

*Tesis**Alacağın mahiyeti
Vecibe ile münase-
beti*

SEKİZ YÜZ YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — İpotekli borç senedi yahut irat senedi tesis olunduğunda tesisin sebebini teşkil eden borç akti tecdit suretile iskat edilmiş olur.

Hilâfına bir mukavele yapılmış olursa bu mukavele ancak akitler ve hüsnüniyet sahibi olmayan üçüncü şahıslar hakkında muteberdir.

*Tescil ve senet
Senedin lüzumu*

SEKİZ YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Tapu sicilline kaydedilen her bir borç senedi veya irat senedi için tapu memuru tarafından bir senet verilir.

Tescil muamelesi üzerine senedin tanziminden mukaddem dahi kanunî hükümler terettüp eder.

Senedin tanzimi

SEKİZ YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE — İpotekli deyin senedi tapu memuru tarafından tanzim olunur. Senetler tapu memuru ile salâhiyettar hâkimin imzasını havi olmak lâzımdır.

Senetler, alacaklıya yahut onun vekiline, ancak borçlunun ve takyit edilen gayrimenkul malikinın rızasile verilebilir.

Senedin şekli

SEKİZ YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE — İpotekli borç senedinin ve irat senedinin şekilleri nizamnamei mahsus ise tayin olunur.

SEKİZ YÜZ YIRMI SEKİZİNCİ MADDE — İpotekli borç senedi ve irat senedi nama veya hamile muharrer olur. Bunlar gayrimenkul malikinın namına da tanzim olunabilir.

Alacaklının tayini tanzim edilirken

SEKİZ YÜZ YIRMI DOKUZUNCU MADDE — Bir ipotekli borç senedi veya irat senedi tesis olundukta; tediyatı icra ve ahiz, tebligatı kabul, teminatın tenkisine muvafakat ve umumiyetle alacaklının ve borçlunun ve malikin hukukunu tam bir ihtimam ve bir bitaraflık ile muhafaza mükellefiyetlerini haiz olmak üzere, bir vekil tayin olunabilir.

Vekil suretile

Vekilin ismi tapu siciline ve rehin senedine kaydolunur. Vekâlet, hitam bulduğu takdirde; eğer alâkadarlar infak edemezler ise, hâkim icap eden tedbirleri ittihaz eyler.

SEKİZ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Rehin senedi hilâfını tayin etmediği takdirde senet, hamile muharrer olsa dahi borçlu bütün tediyatını alacaklının ikametgâhında yapmağa mecburdur. Alacaklının ikametgâhı malûm olmaz yahut borçlunun zararına olarak tepdil edilirse, borçlu, tediyatını kendi yahut alacaklının evvelki ikametgâhındaki tapu dairesine yatırmak suretile borcundan kurtulabilir. Senedin faiz kuponları varsa, faiz tediyatı, kuponu ibraz edene yapılır.

Tediye mahalli

SEKİZ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Alacağın temlik halinde borçlu, kendisine bu temlik hakkında bir ihbar vaki olmadıkça, senet hamile muharrer olsa dahi kuponsuz olan faiz ve senevî taksitlerini evvelki alacaklıya tediye edebilir.

Alacağın temlikinden sonra tediye

Bununla beraber resûlmalin tamamı veya bir kısmı her halde ancak tediye zamanında alacaklı olduğu tahakkuk eden kimseye ödenmiş ise muteber olur.

SEKİZ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Alacaklı mevcut olmadığı yahut olupta rehinden feragat ettiği takdirde borçlu, tapu sicillindeki kaydı terkin veya ipka ettirmekte muhtardır. Borçlu, senedi yeniden tedavül ettirebilir.

Alacağın sukutu Alacaklının mevcut olmaması halinde

SEKİZ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — İpotekli borç senedi ile irat senedinin kaydı, bilmuvafaka senet iptal edilmeden veya hâkim tarafından hükümsüzlüğüne karar verilmeden evvel, tapu sicillinden terkin olunamaz.

Terkin

SEKİZ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Tapu sicillinin ipotekli borç veya irat senedine taallûk eden mündericatına hüsnüniyetle istinat etmiş olan her şahıs hakkında, sicil metni muteberdir.

*Alacaklının hakları
Hüsnüniyetin himayesi
Sicil hakkında*

Senet hakkında

SEKİZ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Usulüne muvafık surette tanzim edilen ipotekli borç senedi ve irat senedi mündericatına hüsnüniyetle istinat etmiş olan her şahıs hakkında, bu senetlerin metni muteberdir.

Senedin tescil ile münasebeti

SEKİZ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Metinleri sicil kaydine mutabık olmayan veya sicil kaydı bulunmayan ipotekli borç senedi ile irat senetleri hakkında, tapu sicil kaydine itibar olunur. Bu senetleri hüsnüniyetle iktisap etmiş olan kimse, tapu scilli hakkında muayyen hükümler dairesinde, düçar olduğu zararın tazminini isteyebilir.

Alacaklının haklarını kullanması

SEKİZ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Bir ipotekli borç senedinin veya irat senedinin ihtiva ettiği alacak, gerek hamile gerek nama muharrer olsun, senet ile birlikte olmaksızın temlik ve terhin edilemez ve o alacakta diğer her hangi bir suretle tasarruf olunamaz.

Senedin hükümsüzlüğüne karar verildiği veya senet henüz tanzim olunmadığı hallerde alacağı iddia etmek hakkı mahfuzdur.

Temlik

SEKİZ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — İpotekli borç senedinin veya irat senedinin ihtiva ettiği alacağın temliki için senedin teslimi şarttır. Senet, nama muharrer ise temlik keyfiyetinin senede işaret edilmesi ve iktisap edenin isminin yazılması da lâzımdır.

İptal kararı Zıya halinde

SEKİZ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Bir senet veya faiz kuponu zayi olmuş yahut borcu iskat niyeti ile olmaksızın imha edilmiş ise alacaklı, senedin hükümsüzlüğüne karar verilerek bedelinin ödenmesini yahut borç henüz muacceliyet kesbetmemiş ise yeni bir senet veya kupon itasım, hâkimden isteyebilir.

Senedin hükümsüzlüğüne, hamile muharrer senetler için muayyen usule tevfiikan karar verilir. İtiraz müddeti bir senedir. Borçlu dahi bedeli ödenildiği halde ibraz edilemeyen senedin hükümsüzlüğüne karar verilmesini aynı veçhile talep etmek hakkını haizdir.

Alacaklının ilân ile davet edilmesi

SEKİZ YÜZ KIRKINCI MADDE — İpotekli borç senedi ile alacaklı olan kimse on senedenberi meydanda olmaz ve bu müddet zarfında hiç bir faiz talep edilmemiş bulunursa, takyit edilen gayrimenkul maliki, gaiplik kararına dair ahkâma tevfiikan, alacaklıyı ilân tarikile yapılacak bir tebliğ ile davet etmesini, hâkimden isteyebilir.

Alacaklı kendisini bildirmez ve yapılan tahkikattan ağlep bir ihtimale göre alacağın kalmadığı anlaşılır ise, hâkim senedin hükümsüzlüğüne ve tapu sicillindeki derecenin boş bırakılmasına karar verir.

SEKİZ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Borçlu, ancak tes-cilden veya senetten mütevellit olan defilerle mutalebede bulunan alacaklıya karşı şahsan haiz olduğu defileri dermeyan edebilir.

Borçlunun defileri

SEKİZ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Alacaklı, borcun tamamen tediyesi halinde, borçlunun talebi üzerine, senedi iptal edilmemiş olarak kendisine teslim mecburdur.

Tediye

SEKİZ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Borca karşı alel-hesap tediyaatta bulunulması yahut borcun tahfifi, yahut gayrimenkul üzerindeki takyidin fekki gibi bir suretle tadilât icra edildiği takdirde, borçlu bu tadilâtı tapu siciline kaydettirmek hakkını haizdir. Tapu memuru, bu tadilâtı senede işaret etmeğe mecburdur. Bu tescil yapılmadığı halde; senevî taksit şeklinde vaki olan tediyeler müstesna olmak üzere vukubulan tadilât, senedi hüsnüniyetle iktisap etmiş olan kimseye karşı dermeyan olunamaz.

Hukukî münasebet-te değişiklik

Dördüncü fasıl

Gayrimenkul karşılık gösterilerek senet ihracı

SEKİZ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Nama veya hamle muharrer olan tahviller, aşağıdaki şekillerde bir gayrimenkul rehni ile temin edilebilir :

Gayrimenkul karşılıklı senedat

1 - İstikrazın tamamı için bir ipotek veya ipotekli borç senedi tesis ve borçlu ile alacaklıların cümlesini birden temsil edecek bir mümessil tayini,

2 - İhracı deruhte eden müessese lehine istikrazın mecmuu için bir gayrimenkul rehni tesis ve böyle bir rehin ile temin edilmiş olan alacağın tahvilât sahipleri lehine takyidi.

SEKİZ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Tertip halinde ihraç olunan ipotekli borç senetleri ile irat senetleri, aşağıdaki maddelerin hükümleri mahfuz kalmak üzere, bu senetler hakkındaki umumî kaidelere tâbidir.

Tertip halinde çıkarılan ipotekli borç senetleri ve irat senetleri
Umumî hükümler

SEKİZ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Bu fasılda bahsö-lunan senetler on lira veya onun her hangi bir adetle madrubu kadar lira için tanzim edilir. Bunlar da birer sıra numarası bulunur ve hepsi aynı ibare ile yazılır. Gayrimenkulün maliki, senetleri kendi çıkarmıyorsa, bu işi üzerine alan müessese, alacaklılarla borçlunun mümessili olmak üzere tayin ve tasrih olur.

Senetlerin mahiyeti

- İtfa* . . . . . **SEKİZ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE** — Borçlu, muayyen vadelerde faizden başka tertibin itfası için resülmalden bir kısmın dahi tediyesini taahhüt edebilir. Senelik itfa, muayyen bir miktar senedin bedelinin tediyesini tazammun etmek lâzımdır.
- Tescil.* . . . . . **SEKİZ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE** — Senetler, kaç adet olduğu zikredilerek tapuca tescil olunur. İstikrazın mecmuu için bir tescil muamelesi yapılır. Senedin miktarı az ise ayrı ayrı tescil olunabilir.
- Senetlerin hükümleri* . . . . . **SEKİZ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE** — Senetleri çıkaran müessese, alacaklıların ve borçlunun müşterek mümessilleri olsa da ihraç sırasında kendisine böyle bir salâhiyet verilmiş olmadıkça, borçlunun tahhütlerini tadil edemez.
- Tediye İtfa plânı* . . . . . **SEKİZ YÜZ ELLİNCİ MADDE** — Senetlerin bedelleri; ihraç sırasında kararlaştırılmış veya verilen salâhiyet dairesinde mutavassıt müessese tarafından tanzim edilmiş olan itfa plânına tevfikân, ödenir. Ödenen senet iptal edilir. Hilâfına mukavele yok ise gayrimenkulün karşılık tutulduğu tahvillerin hepsi, buna müteferri borçlar itfa edilip bütün kuponlarla birlikte iptal edilmedikçe yahut kalan kuponların bedelleri yatırılmadıkça, tapu sicillindeki kayıt terkin edilemez.
- Murakabe* . . . . . **SEKİZ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE** — Gayrimenkulün maliki yahut ihraç işini üzerine alan müessese, mukarrer itfa plânına tevfikân kura usulünü tatbik ve ödenen senetleri iptal etmekle mükelleftir.
Bu muameleler, irat senetlerine taallûk ettiği takdirde Hükmümetçe murakabe edilir.
- Tediyatın tahsisi lâzımgelen cihet* . . . . . **SEKİZ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE** — Bütün tediyat, vukularını takip eden kura zamanındaki borcun itfasma tahsis olunur.

YIRMİ ÜÇÜNCÜ BAP

Menkul rehni

Birinci fasıl

Teslimi meşrut şekilde rehni ve hapis hakkı

- Teslimi meşrut rehni* . . . . . **SEKİZ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE** — Kanunen muayyen istisnalar haricinde bir menkul, ancak teslimi meşrut şekilde rehnedilebilir. Bir menkulü hüsnüniyetle rehni olarak kabul eden kimse, o menkul üzerinde rahinin tasarruf hakkı bulunmasada, rehni hakkını iktisap eder. Şu kadarki, üçüncü şa-
- Rehni akti* . . . . .
- Alacaklının zilyetliği* . . . . .

hısların mukaddem zilyetlikten mütevellit hakları mahfuzdur. Rahin, merhununu filen ve hasran kendi yedinde bulundurdukça, mürtehin için rehin hakkı sabit olmaz.

SEKİZ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Merkezlerinin bulunduğu mahallin Hükûmeti mülkiyesi tarafından bu gibi muamelâta bulunmak hakkını istihsal etmiş olan itibar müesseseleri ile kooperatif şirketleri, alacaklarını temin etmek için, umumî bir sicille kayıt ve icra memuruna ihbar suretile, hayvan üzerine kabzylemeksizin rehin tesis edebilirler.

Hayvan rehin

SEKİZ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Merhunun maliki, merhun üzerinde muahhar bir rehin tesis edebilir. Bunun için rehni kabzetmiş olan alacaklıya ihbarname göndermesi ve bu ihbarnamede; alacağı tesviye edilince, merhununu diğer alacaklıya teslim etmesi lüzumunu beyan etmesi muktazidir.

Merhun üzerinde muahhar rehin tesis

SEKİZ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Mürtehin, rahinin rızası olmadıkça merhununu başkasına rehnedemez.

Mürtehinin merhununu rehin etmesi

SEKİZ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Mürtehin, merhun üzerindeki zilyetliğini ve merhune vaziyet eden üçüncü şahıslardan mutalebe salâhiyetini zayi edince, rehni sakit olur. Rahin mürtehinin rızasile merhun üzerinde filen yedini idame ettikçe rehnin hükümleri muallak kalır.

Sukut Zilyetliğin zayi edilmesi

SEKİZ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Mürtehinin, merhun üzerindeki hakları tediye ile ve başka bir sebeple sakit olunca; merhununu, hak sahibine iade etmesi lâzımdır. Mürtehin, alacağını tamamen istifa etmedikçe merhununu veya bir kısmını iade etmekle mükellef tutulamaz.

Rehinin iadesi

SEKİZ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Mürtehin, merhununun telef ve ziyandan ve kıymetine noksan gelmesinden mesuldür. Meğer ki, bu halin kendi kusuru olmaksızın vukua geldiğini ispat etsin. Mürtehin, merhununu hotbehhot satar yahut rehnederse, bu yüzden vukua gelen bütün zararı zamin olur.

Mürtehinin mesuliyeti

SEKİZ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Alâkası kesilmemiş olan mürtehin, alacağını merhununun nakte tahvilinden hâsıl olan meblâğdan istifa etmek hakkına maliktir. Rehini, alacaklıya resûlmal ve mukavele edilen faizle takibat ve muhakeme masraflarını ve geçmiş gün faizlerini temin eder.

Rehinin hükümleri Mürtehinin hakları

Rehinin şümulü

SEKİZ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Rehin, merhunun hem aslını hem teferruatını takyit eder. Hilâfına mukavele olmadıkça, merhunun tabiî semereleri o merhunun mütemim cüzleri olmak halinden çıkınca, mürtehinin bunları malike iade etmesi lâzımdır, rehin merhunun satıldığı zamanda mütemim cüzlerini teşkileden semereleri de şamil olur.

Mürtehinlerin sırası

SEKİZ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Menkul, birden ziyade kimselere rehnedilmiş ise bunlar, alacaklarını rehin tarihi sırasile istifa ederler.

Mürtehinin merhuna malik olamaması

SEKİZ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Borcun vadesinde ödenmemesi takdirinde mürtehinin merhune malik olmasını tazammun eden her şart, batıldır.

Hapis hakkı Şartları

SEKİZ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Borçlunun rızasile menkul eşyasına yahut kıymetli evrakına zilyet olan alacaklı, muaccel ve bu eşya ve evrakla tabiî bir irtibatı bulunan alacağını istifa edinceye kadar; bunları, yedinde hapsetmek hakkını haizdir.

Bu irtibat, tacirler hakkında zilyetlik ve alacağın beyinlerindeki ticarî münasebetlerinden tevellüt etmiş olması halinde mevcut addolunur. Hapis hakkı, alacaklı tarafından hüsnüniyetle kabzedilmiş olmak şartile borçlunun malik olmadığı eşyayı da şamil olur.

Bununla beraber üçüncü şahısların evvelki zilyetliklerinden mütevellit hakları mahfuzdur.

İstisnalar

SEKİZ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Mahiyetleri itibarile nakte tahvili kabil olmayan şeyler üzerinde hapis hakkı kullanılamaz. Gerek alacaklının iltizam ettiği bir borç ile, gerek teslim zamanında veya daha evvel borçlunun verdiği talimat ile, gerek ammenin intizamı ile telifi kabil değil ise, hapis hakkı vücut bulmaz.

Borcunu ödemekten aciz halinde

SEKİZ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Borçlu borcunu ödemekten âciz olduğu halde, alacaklı henüz alacağı muaccel olmasa bile onun temini için hapis hakkını istimal edebilir. Borcunu ödemekten aciz keyfiyeti eşyanın tesliminden sonra tahakkuk eder veya alacaklının itilâna vâsıl olursa, alacaklı o eşyanın muayyen bir surette kullanılmasına dair önceden bir borç iltizam etmiş veya borçlunun bu bapta verilmiş bir talimatı bulunmuş olsa bile, hapis hakkını kullanabilir.

Hükümleri

SEKİZ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Alacağı tekiye edilmeyen veya kâfi teminat istihsal etmeyen alacaklı, borçluya evvelce ihbar ettikten sonra, teslimi meşrut rehin hükümlerinde olduğu gibi, hapsettiği şeyin nakte tahvilini talep edebilir.

Hapsolunan şeyler, nama muharrer senedattan ibaret olursa,

icra dairesi veya iflâs masası memurları, nakte tahvil için lüzumu olan muameleleri, borçlu makamına kaim olarak ifa ederler.

İkinci fasıl

Alacak üzerinde rehin hakkı ve diğer haklar

SEKİZ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Alacaklar ve sair temlikî kabil olan haklar üzerinde rehin tesis edilebilir. Hilâfına hüküm olmadıkça, bunlar hakkında teslimî meşrut rehin hükümleri cari olur.

Umumî hükümler

SEKİZ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Bir senet ile tesbit edilmiş olmayan yahut senede raptedilen alacakların rehnedilmesi tahriren olur ve senede raptedilenlerde, senedin teslimî de şarttır.

Rehnin tesisi senetli ve senetsiz alacaklar üzerinde

Rahin ve mürtehin, rehni üçüncü şahıs olan borçluya ihbar edebilirler. Diğer hakların rehnedilmesi, bunların devri için muayyen şekillere riayet edilmek şartile, tahriren olur.

SEKİZ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Hamile muharrer senetler sadece mürtehine teslim edilmek suretile rehnedilir. Diğer kıymetli evrakın rehnedilmesi, bunlar emre muharrer ise ciro su yapılarak ve nama muharrer ise devri icra edilerek, senedin mürtehine teslimî ile olur.

Kıymetli evrak üzerinde

SEKİZ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Emtia temsil eden evrakın, teslimî meşrut şekilde rehnedilmesi; o eşya üzerinde rehin hakkını hâsıl eder. Emtia temsil eden senetten müstakil olarak hususî bir rehin senedi (varant) tanzim edildiği halde, asıl senet üzerinde temin edilen meblâğ ile vade işaret edilmek şartile, varantın rehnedilmesi, emtianın teslimî meşrut şekilde, rehne muadil olur.

Emtiayı temsil eden evrak ile varant üzerinde

SEKİZ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Merhun bir alacak üzerinde muahhar bir rehin tesisi, ancak merhun alacak sahibinin yahut yeni mürtehinin keyfiyeti birinci mürtehine tahriren bildirmesi ile muteber olur.

Merhun alacağın yeniden rehnedilmesi

SEKİZ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Faiz getiren yahut temettü hissesi gibi muayyen zamanlarda gelir hâsıl eden alacakları üzerindeki rehin, hilâfına mukavele olmadıkça, vadeleri evvelce hulûl etmiş olanlara sari olmayıp ondan sonra verilecek şeylere şamil olur. Alacağın bu teferruatı ayrı senetlere merbut ise, hilâfına mukavele olmadıkça ve kanuna muvafık surette ayrıca rehnedilmedikçe, asıl rehinde dahil olmazlar.

Hükümleri Alacaklarının hakkının şümulü

*Merhun hisse senet-
lerinin temsili*

SEKİZ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir şirketin merhun hisse senetlerini, şirketin heyeti umumiyesinde mürtehin temsil etmeyi, o senedin sahibi temsil eder.

İdare ve tediye

SEKİZ YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — İyi bir idarenin ıktıza ettiği tedbirlerden olduğu halde, rehnedilmiş alacağın sahibi bu alacağı mutalebe edebildiği gibi tahsil de edebilir ve mürtehin olan alacaklı tarafından bu tedbirleri yapmağa icbar dahi edilebilir. Rehinden haberdar edilen borçlu, borcunu alacaklısile mürtehinden hiç birine diğerinin rızası olmaksızın ödeyemez. İttifak edemedikleri halde, borcunu resmî bir mevkie yatırmağa mecburdur.

Üçüncü fasıl

Rehin mukabilinde ıkras ile meşgul olanlar

*Rehin mukabili ıkras müesseseleri
İzin*

SEKİZ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Hiç bir kimse, Hükûmetin izni olmadıkça, rehin mukabilinde ödünç para vermek sanatını icra edemez.

Müddet

SEKİZ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — İzin, hususî müesseselere ancak mahdut bir zaman için verilir. Müddet bitince yenilenmesi caizdir. Rehin mukabilinde ödünç para vermek sanatını yapanlar, kanunî vazifelerini gözetmiyorlarsa kendilerine verilen izin geri alınabilir.

*Rehin mukabili ıkras
Rehin hakkının
vücut bulması*

SEKİZ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Merhunu, bir makbuz mukabilinde teslim etmekle rehin hakkı vücut bulur.

*Hükümü
Merhunun satılması*

SEKİZ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Ödünç para, vadesinde ödenmezse mukriz borcunu ödemesini evvelce resmen ihtar ettikten sonra, merhunu icra dairesi vasıtasile sattırır. Borçlu, mukrize karşı şahsan mesul olmaz.

Artık para üzerindeki hak

SEKİZ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Satış bedelinin borçtan artık kalanı, borç alana aittir. Borçlu müteaddit mukaveleli borçlar altında ise artık kalanın hesabında borçlar cemedilebilir.

Borç alanın artık para üzerindeki hakkı, beş sene geçmekle sakıt olur.

*Borcun ödenmesi
Merhunu kurtarmak hakkı*

SEKİZ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Merhun satılınca kadar makbuz geri verilerek, rehinden kurtarılabilir. Eğer makbuz ibraz edilemezse, borç muaccel olduğu takdirde, hakkını ispat eden kimse yine rehni kurtarabilir.

Mukriz, merhunun iadesi için makbuzun geri verilmesini şart etmiş olsa bile, borç muacceliyet kesbettiği tarihten itibaren altı ay geçmiş ise, müstakriz merhununu kurtarmak hakkını kullanabilir.

SEKİZ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Merhun, hangi ay içinde kurtarılırsa mukrizin o aya ait faizin tamamını istemeğe hakkı vardır. Mukriz, kim makbuzu geri verirse merhununu ona iade etmek hakkını sureti mahsusada muhafaza etmiş ise; o makbuzu, hâmilinin buna hakkı olmayarak eline geçirdiğini bilmedikçe yahut bilmesi lâzım gelmedikçe bu hakkını kullanabilir.

Mukrizin hakları

SEKİZ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Beyibilvefa muamelesini sanat ittihaz edenler, rehin mukabili ödünç para verenler hükmündedir.

Beyi bilvefa muamelesi ile meşgul olanlar

Dördüncü fasıl

Rehinli tahvilât

SEKİZ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Gayrimenkul üzerine ikraz muamelesi yapan müesseselerden Hükûmetçe tayin edilenler, hususî bir rehin akti ve teslim mükellefiyeti olmasa bile, malik oldukları gayrimenkul rehin senetleriyle muamelâtı cariyelerinden mütehassıl matlubat teminat teşkil etmek üzere; rehinli tahvilât ihraç edebilirler.

Rehinli tahvilâtın mahiyeti

SEKİZ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Alacaklılar rehinli tahvilâtın tediyesini mutalebe edemezler. Tahvilât ya hâmile veya nama muharrer olur ve hâmile muharrer kuponları bulunur.

Sekil

SEKİZ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — **Rehinli tahvilât ihraç etmek isteyen müesseseler Hükûmetten izin almağa mecburdurlar.**

Rehinli tahvilât için musaade

Tahvilâtın ne gibi şerait altında ihraç olunabileceği ve ihraç müesseselerinin tafsilâtına ait hükümler kanunu mahsus ile tayin olunur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Zilyetlik ve tapu sicilli

YIRMI DÖRDÜNCÜ BAP

Zilyetlik

SEKİZ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Bir şey üzerinde filen tasarruf sahibi olan kimse o şeyin zilyedir. İrtifak hakkı ile gayrimenkul mükellefiyetinden mütevellit haklar da zilyetlik, bu hakların bilfiil istimalinden ibarettir.

*Tarif ve şekli
Tarif*

*Aslî ve ferî zilyet-
lik*

SEKİZ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Zilyet, bir irtifak yahut irtihan hakkı yahut şahsî bir hak teffiz etmek için bir şeyi başkasına teslim ettiği takdirde bunların ikisi de zilyetliğe malik olur. Bir şeyde malik sıfatı ile zilyet olanlar o şeyin aslen zilyetleri ve diğerleri feran zilyetleridir.

Muvakkat inkıta

SEKİZ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Zilyetliğin istimali muvakkat bazı ahvalden dolayı mümteni yahut münkati olursa, zilyetlik izaa edilmiş olmaz.

*Zilyetliğin nakli
Hazır olan kimse-
ler arasında*

SEKİZ YÜZ DOKSANINCI MADDE — Zilyetlik, şeyin aynini veya onu iktisap edenin yedi iktidarına geçirecek vesaiti teslim ile, intikal eder. Bir şeyi evvelki zilyedin rızasile iktisap edenin iktidarı dairesine geçmekle, zilyetliğin nakli, tamam olur.

Gaibler arasında

SEKİZ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Gaibler arasında zilyetliğin nakli, bir şeyin iktisap edene veya mümesiline teslimi ile tamam olur.

*Zilyetliğin teslim-
siz iktisabı*

SEKİZ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Bir üçüncü şahıs veya temlik eden, hususî bir sebebe binaen zilyet olmakta devam ederse, zilyedlik teslim olmaksızın iktisap olunabilir.

Zilyet olmakta devam eden üçüncü şahıs, temlik eden kimse tarafından haberdar edilmedikçe, zilyetliğin intikali ona karşı hüküm ifade etmez.

Üçüncü şahıs, temlik edene karşı ne gibi sebeplerden dolayı teslimden imtina edebiliyorsa aynı sebeplerden dolayı iktisap edene karşı da teslimden imtina edebilir.

*Emtiayı temsil eden
senetler*

SEKİZ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir antrepo-ya yahut bir nakliyeciyeye tevdi edilmiş olan emtiayı temsil eden kıymetli evrakın teslimi, o emtianın teslimi demektir. Bununla beraber kıymetli evrakı hüsnü niyetle iktisap eden kimse ile emtiayı hüsnü niyetle iktisap eden kimse arasında bir ihtilâf zuhur ettiği takdirde, emtiayı iktisap eden kimse tercih olunur.

*Zilyetliğin şimulii
Zilyetliğin himayesi
Müdafaâ hakkı*

SEKİZ YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Zilyet, bütün gasp ve tecavüz fullerini kuvvet kullanmakla defetmek hakkını haizdir.

Şiddetle veya haffiyen kendisinden alınan o şeyi, gayrimenkul ise gasıbı koğarak ve menkul ise cürmü meşhut halinde tutulan veya kaçarken yakalanmanın tamamile elinden alarak istirdat edebilir.

Zilyet, ahvalin haklı göstermediği cebir ve şiddet kullanmaktan içtinap etmekle mükelleftir.

SEKİZ YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Gayrin zilyet bulunduğu bir şeyi gasbenden kimse, o şey üzerinde tercihe şayan bir hakka sahip olduğunu iddia etse bile, onu iade ile mükellef olur. Eğer müddeialehy o şeyi müddeiden almayı mucip ve tercihe şayan bir hakka sahip olduğunu derhal ispat ederse ret lâzımgelmez. Zilyedin davası gerek o şeyin istirdadına gerek zararın tazminine dair olur.

Yedin iadesi

SEKİZ YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Bir şeye zilyet bulunan kimsenin zilyetliği tecavüze uğradığı halde; tecavüz eden, o şey üzerinde bir hak iddia etse bile, zilyet onun aleyhinde dava ikame edebilir. Dava tecavüzün refine, sebebinin menine ve zararın tazminine dair olur.

Zilyetliğin ihlâlin-den mütevellât dava

SEKİZ YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Zilyet, gasp ve tecavüz fiillerine ve hakkına tecavüz eden kimse olduğuna vâkıf olur olmaz istirdadı veya tecavüzün menini iddia etmediği halde, dava hakkından mahrum olur. Zilyet, tecavüzü ve tecavüz edeni daha geç öğrenmiş olsa bile, gasp veya tecavüzün vukuu gününden itibaren bir sene geçmekle, dava müruru zamana uğrar.

Dava hakkından mahrumiyeci ve müruru zaman

SEKİZ YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Menkul bir şeyin zilyedi anın maliki addolunur. Evvelki zilyetler dahi zilyetliklerinin devamı müddetince o şeyin maliki addolunur.

*Hakkın himayesi
Mülkiyet karinesi*

SEKİZ YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Bir menkule malikiyet arzusu ile olmayarak zilyet bulunan kimse onu hüsnüniyetle kendisinden aldığı kimsenin mülkiyet karinesine istinat edebilir.

Zilyetlik halinde karine

Bir kimse, şahsî yahut mülkiyetten gayri aynı bir hakka müsteniden menkul bir şeyin zilyedi ise, o hakkın mevcudiyeti asıldır. Fakat bu karineyi zilyet, o şeyi kendisine vermiş olan kimseye karşı dermeyan edemez.

DOKUZ YÜZÜNCÜ MADDE — Bir menkulün zilyedi, aleyhinde ikame edilen bütün davalara karşı tercihe şayan bir hakkın sahibi olduğunu dermeyan edebilir. Gasp ve tecavüz fiillerine dair olan hükümler bakidir.

Zilyet aleyhindeki dava

DOKUZ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Bir menkulün, emin sıfatı ile zilyedi olan kimseden hüsnüniyetle mülkiyeti veya aynı

*Tasarruf hakkı ve istihkak davası
Tevdi edilmiş eşya*

her hangi bir hakkı iktisap olunursa, o kimsede bu tasarrufları icra mezuniyeti olmasa bile, iktisap muteber addolunur.

*Gaip veya sirkat
edilen eşya*

DOKUZ YÜZ İKİNCİ MADDE — Yedinden sirkat olunan veya kendisi tarafından gaybedilen veya rızası olmaksızın diğer her hangi bir suretle elinden alınan bir menkulün zilyedi, beş sene müddet zarfında, istihkak davası ikame edebilir. Fakat bu menkul alenî bir müzayedede veya bir pazarda veya ona mümâsil eşya satan bir tacirden iktisap olunmuş ise, hüsnüniyetle hareket eden birinci ve sonraki müktesipler aleyhine, istihkak davası ancak verilen semenin iadesi şartile ikame olunabilir ve ret hususunda da, hüsnüniyetle zilyet olan kimsenin hukukuna müteallik hükümler tatbik olunur.

*Para ve hâmile mu-
harrer senetler*

DOKUZ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Zilyedin rızası olmaksızın elinden alınan parayı ve hamile muharrer senetleri, hüsnüniyetle iktisap etmiş olan kimse aleyhinde, istihkak davası ikame olunamaz.

Suiniyet halinde

DOKUZ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir menkule suiniyetle zilyet olan kimse her zaman evvelki zilyet tarafından iadeye icbar olunabilir. Bununla beraber evvelki zilyedin iktisabı hüsnüniyetle vukubulmamış ise, bu zilyet kendisinden sonraki hiç bir zilyet aleyhine istihkak davası ikame edemez.

*Gayrimenkule dair
karine*

DOKUZ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Tapu siciline kaydedilmiş olan gayrimenkuller için hak karinesine istinat etmek ve zilyetlik davaları ikame eylemek salâhiyeti, ancak kendi lehine tescil vaki olan kimseye ait olur. Bununla beraber gayrimenkul bilfiil kendi iktidarı dahilinde bulunan kimse, gasp ve tecavüz sebebi ile dava ikame edebilir.

*Mesuliyet
Hüsnüniyetle zil-
yetlik
İstifade*

DOKUZ YÜZ ALTINCI MADDE — Hüsnüniyetle zilyet olduğu şeyden, mevcudiyetine kani olduğu hakkına muvafık surette istifade eden kimse, o şeyi iade ile mükellef tutulduğu kimseye karşı; bu yüzden hiç bir tazminat itasına mecbur olmaz.

Hüsnüniyetle zilyet olan kimse, gerek ziyadan gerek hasardan mesul değildir.

Tazminat

DOKUZ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Bir şeye hüsnüniyetle zilyet bulunan kimse, o şeyin reddini isteyen müddeiden, yapmış olduğu zarurî ve faideli sarfiyatın iadesini talep ve tediye zamanına kadar o şeyi hapsedebilir. Diğer sarfiyattan dolayı tazminat iddiasında bulunamaz. Fakat müddei, kıymetlerinin tazminine talip olmadıkça zilyet kendi tarafından asıl şey ile bir-

leştirilen ve zararsız ayrılması mümkün olan ziyadeleri refedebilir.

Zilyedin elde ettiği semereler, kendi sarfiyatı dolayısıyla olan alacaklarına mahsup edilir.

DOKUZ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Bir şeye suiniyetle zilyet olan kimse, o şeyi hak sahibine iade etmekle beraber haksız alıkoymuş olmasından mütevellit zararları ve elde ettiği veya elde etmeği ihmal eylediği semereleri tazmin ile de mükelleftir. Hak sahibi için yapılması zarurî olan sarfiyatı haricindeki masrafları, isteyemez ve yedinde bulunan şeyin geri iadesi lâzımgeldiğini bilmediği müddetçe, ancak kendi kusur ile vukubulan zararlardan mesul olur.

*Suiniyetle zilyet
olan kimse*

DOKUZ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Müruru zamandan istifade etmek hakkına malik olan zilyet, bu haktan istifade salâhiyetine malik olan evvelki zilyedin zilyetliği müddetini, kendi müddetine zammedebilir.

Müruru zaman

YİRMİ BEŞİNCİ BAP

Tapu sicilli

DOKUZ YÜZ ONUNCU MADDE — Tapu sicilli gayrimenkuller üzerindeki hakların hallerini gösterir.

Tapu sicillinin numunesi ve nasıl tutulacağı nizamnamei mahsus ile muayyendir.

*Teşkilât
Tapu sicilli
Umumî hükümler*

DOKUZ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Aşağıdakiler tapu sicilline gayrimenkul olarak kaydedilir :

*Kayıd
Mukayyet gayrimenkuller*

1 - Arazi,

2 - Gayrimenkul üzerinde müstakil ve daimî olmak üzere müesses haklar,

3 - Madenler.

Müstakil ve daimî hakların nasıl kaydolanacağı nizamnamei mahsus ile muayyendir.

DOKUZ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Kimsenin hususî mülkiyetinde bulunmayan ve ammenin kullanılmasına tahsis edilen gayrimenkuller, onlara müteallik ve tescili muktazi aynî bir hak olmadıkça, tescile tâbi değildir.

*Sicille kaydolmayan
gayrimenkuller*

Sicille mukayyet bir gayrimenkul, kaydi lâzımgelmeyen bir gayrimenkule tahavvül ettikte; kaydi sicilden çıkarılır.

*Taksim
Birleştirme*

DOKUZ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir gayrimenkulün taksimi yahut birden ziyade gayrimenkullerin birleştirilmesi halinde nasıl muamele yapılacağı nizamnamei mahsus ile muayyendir.

*Tapu sicillinin tutulması ve mntakalar
Salâhiyet*

DOKUZ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Her gayrimenkul, bulunduğu mntakanın siciline kaydedilir.

Müteaddit mntakalarda bulunan bir gayrimenkul tescili

DOKUZ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Müteaddit mntakalarda bulunan bir gayrimenkul, diğer mntaka sicillerinde mukayyet olduğu gösterilmek Şartile, her mntakadaki sicille ayrı ayrı kaydolunur.

Aynî hak tesis eden tesciller ve tescil talepleri, gayrimenkulün büyük kısmının bulunduğu mntaka siciline kaydedilir. Bu sicille vaki tesciller tapu memuru tarafından diğer mntaka memurlarına bildirilir.

Tapu daireleri teşkilâtı

DOKUZ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Tapu dairelerinin teşkilâtı, ahkâmı mahsusasına tâbidir.

*Memurlar
Mesuliyet*

DOKUZ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Hazine, tapu sicillerinin tutulmasından mütevellit bütün zararlardan mesuldür.

Hazine, bu zararlar kendi kusurundan mütevellit memurlara aledderecat rücu etmek hakkını haizdir.

*Tescil
Tescili lâzım haklar
Mülkiyet
Aynî haklar*

DOKUZ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — AŞağıdaki haklar tapu siciline kaydolunur :

- 1 - Mülkiyet,
- 2 - İrtifak hakları ve gayrimenkul mükellefiyetler,
- 3 - Rehin hakları.

*Sicille Şerh vermek
Şahsî haklar*

DOKUZ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Mukaveleden mütevellit Şüfa ve iştira ve vefa hakları ve icar ve isticar gibi Şahsî haklar, kanunun sarahaten tayin ettiği hallerde, tapu siciline Şerh verilebilir.

Bunlar tapuya Şerh verilmekle o gayrimenkul üzerinde sonradan iktisap edilen hak sahiplerine karşı dermeyan olunabilir.

Temlik hakkının tahditleri

DOKUZ YÜZ YİRMİNCİ MADDE — AŞağıdaki sebeplerle bazı gayrimenkulleri temlik hakkına karşı yapılan tahditler tapu siciline Şerh verilebilir :

- 1 - Münaziünfih hakların muhafazası veya icraî iddia zımında müttehaz resmî kararlar,
- 2 - Haciz, iflâs ilânı, konkordato ile verilen mehil.

3 - Bir aile yurdu tesis ve mirası namzede nakl ile mükellef mirasçı nasbı gibi tapu sicilline şerh vermesine kanunun müsaade ettiği hukukî tasarruflar.

Bu tahditler tapu siciline şerh verilmekle gayrimenkul üzerinde sonradan iktisap olunan rehin sahiplerine karşı dermeyan olunabilir.

DOKUZ YÜZ YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Aşağıdaki kim-seler tarafından tapu sicilline muvakkaten şerh verilmesi talep olunabilir:

Muvakat tescil

1 - Aynî bir hak iddiasında bulunanlar,

2 - Hakkını müsbet vesikalarının noksanlarını sonradan ikmal etmesine kanunen müsaade olunanlar.

Muvakat şerh vermek alâkadarların muvafakatile ve mahkemece verilen bir hüküm mucibince icra edilir.

Muvakakten şerh verilen hak sonradan tahakkuk ettiği takdirde şerh tarihinden itibaren hüküm ifade eder. Hâkim, seri usulü muhakeme dairesinde yapılacak muhakemeden sonra hüküm verir ve iade olunan hakkın vücuduna kanaat hâsıl ederse, muvakkat şerhe müsaade eder ve bu şerhin müddeti ve hükümlerini tayin eder ve icabı halinde iddiasını mahkemece ispat etmesi için kendisine bir mehil verir.

DOKUZ YÜZ YİRMİ İKİNCİ MADDE — Tesçil, mevzuunun taallûk ettiği gayrimenkul malikinın tahrirî bir beyanına müsteniden icra olunur.

Tescilin şartları

Talep

Tescil için

İktisap eden kimse, kanuna, kaziyei muhkemeye yahut buna muadil bir vesikaya istinat etmekte ise; bu beyana hacet yoktur.

DOKUZ YÜZ YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tapu sicillerine vaki olacak tesçillerin terkin veya tadili, taallûk ettikleri gayrimenkulün sahibinin tahrirî beyanile olur.

Terkin için

Hak sahiplerinin sicille vazedecekleri imza, bu beyan yerine kaim olabilir.

DOKUZ YÜZ YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Tapu sicilli üzerinde tescil, tadil, terkin gibi muameleler ancak talibin temlikî tasarruf hakkı ve bu muamelelerin müstenit olduğu sebep sabit olduktan sonra icra edilebilir. Talip, tapu sicilinde mukayyet olan kimsenin kendisi olduğunu veya onun mümessili bulunduğunu ispat etmekle, temlikî tasarruf hakkını tevsik etmiş olur.

İspat ve tevsik

Sıhhat

Tesçil veya tadil veya terkinin mucip olan sebep dahi, bunları iktizâ eden hukukî tasarrufların muteber olması için kanunen meşrut olan şekillere riayet edildiği ispat edilmekle, tahakkuk eder.

Vesaikin ikmalı

DOKUZ YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — İspat ve tevsi edilmeyen her talep, reddolunur. Bununla beraber eğer teşkil veya kaydın terkinini mucip olan sebep mevcut olupta buna ait vesaikin noksanını ikmale ihtiyaç bulunursa, talip, malikin muvafakatine veya hâkimin kararına binaen, sicille muvakkaten şerh verdirebilir.

Tescilin tarzı

DOKUZ YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE — Tesciller, talep ve beyan sırasile yapılır. Alâkadarların talebi ile bütün tescillerin birer sureti kendilerine verilir.

Tescilin ve terkinin ve suretlerin şekli, nizamnamei mahsus ile muayyendir.

Tebliğ mecburyeti

DOKUZ YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Tapu sicili memuru, alâkadarlar haberdar edilmeksizin yapılan muameleleri kendilerine tebliğ ile mükelleftir. Bu muamelelere karşı yapılacak itiraz müddeti, alâkadarlara vukubulan tebliğ tarihinden başlar.

Tapu sicillinin aleniyeti

DOKUZ YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Tapu sicilli alenidir. Alâkası olduğunu ispat eden herkes, kendisince ehemmiyeti olan başlıca sayıfaların evrakı müsbitesile birlikte tapu sicili memurlarından biri huzurunda kendisine irae edilmesini yahut bunların birer suretlerinin verilmesini isteyebilir. Kimse, tapu sicilinde mukayyet olan bir keyfiyetin kendisine meçhul olduğu yolunda bir iddia dermeyan edemez.

*Hükümleri
Tescil yapılmama-
nın hükümleri*

DOKUZ YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Tesis için kanunen tapu siciline tescili lâzım gelen her hak, bu tescil olmadıkça bir aynî hak olarak mevcut olmaz. Bir hakkın şümulü, teşkil dairesinde evrakı müsbite ile veya diğer bir tarzda tayin edilebilir.

Tescilin hükümleri

DOKUZ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Aynî haklar, teşkil ile doğar ve sıra ve tarihlerini teşkil kaydine göre alır.

Kanunen lâzım gelen evrakı müsbite, talebe raptedilmiş ve muvakkaten şerh verilmesi halinde vesaikin noksanı zamanında ikmal edilmiş olmak şartile, tescilin hükmü kayıt tarihine irca olunur.

*Hüsnüniyet sahibi
üçüncü şahıslara
karşı*

DOKUZ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Tapu sicilindeki kayde hüsnüniyetle istinat ederek mülkiyet veya diğer bir aynî hak iktisap eden kimsenin, bu iktisabı muteber olur.

*Suiniyet sahibi
üçüncü şahıslara
karşı*

DOKUZ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Bir aynî hak, tapu siciline yolsuz olarak kaydedilmiş ise, bunu bilen veya bilmesi lâzım gelen üçüncü şahıs bu tescile istinat edemez. Yolsuz teşkil, haksız veya lüzum ifade etmeyen hukukî bir tasarruf mucibince yapılan tescildir. Böyle bir tescilden dolayı bir aynî hakkı ih-

lâl edilen kimse doğrudan doğruya suiniyet sahibi üçüncü şahıslara karşı tescilin yolsuzluğunu iddia edebilir.

DOKUZ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Haklı bir sebep olmaksızın yapılan bir tescil veya tescilin tadil veya terkinini ile aynı hakları haleldar olan kimse, kaydın terkinini veya tadilini isteyebilir. Hüsnüniyet sahibi üçüncü şahsın tescil ile iktisap ettiği haklar ve zarar ziyan iddiaları bakidir.

*Terkin ve tadil
Yolsuz tescil*

DOKUZ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir aynî hakkın sukutu ile tescil her türlü hukukî kıymetini kaybettiği takdirde, mükellef olan malik, terkin talebinde bulunabilir.

Aynî hakkın sukutu

Tapu sicil memuru bu talebi isaf ettiği takdirde, her alâkadar, otuz gün içinde, terkin aleyhine hâkime müracaat edebilir.

Tapu sicil memuru, resen bir hakkın sukut edip etmediği hakkında tahkikat icra ederek bir karar verilmesini mahkemeden talebe ve verilecek karar üzerine kaydi terkine salâhiyettardır.

DOKUZ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Alâkadarlar tahriren muvafakatlerini beyan etmedikleri halde, mahkeme kararı olmadıkça tapu sicil memuru hiç bir tashih icra edemez.

*Tashih
Adi hata*

Tashih, eski tescilin terkinini ve yeni bir tescilin icrası suretile dahi yapılabilir. Adi yazı hataları, nizamnamei mahsusunda muayyen usul mucbince resen tashih edilir.

DOKUZ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Bu kanun, neşri tarihinden altı ay sonra meridir.

DOKUZ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17 şubat 1926

<i>Cumhuriyet Riyasetine tebliği</i>	:	21 - II - 1926 tarih ve 1/791 No. lı tezkere ile
<i>Berayi neşir ve ilân kanununun Başvekâlete tebliğ edildiğini müşir Cumhuriyet Riyasetinden mevrut tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	24 - II - 1926 ve 4/188
<i>Muzakeratı ihtiva eden zabıt ceridelerinin cilt ve sayfası</i>	:	Cilt Sayfa 20 303 22 158,180:181,256:262,280,300,334
<i>İşbu kanunun alâkadar olduğu diğer kanunların numaraları</i>	:	818,864